

Preimones pavadinimas (versija 2026.10)	Priemonės kodas	Igyvendina ma iki (m.)	Priemonės aprašymas	GAR straipsniai, kurių tikslų siekiama	Dalinis tikslas (subtarget)	Tiksliausias taikymo ploto įvertis arba intervalas	Mato vienetai (km arba km2)	Preliminarios numatomo viešojo finansavimo priemonės
Pelkių ir šlapynių hidrologinio režimo atkūrimas	LT_GAR_4_017	2030	Priemonės tikslas – atkurti pažeistų pelkių, šlapynių, durpynų ir pelkinių miškų hidrologinį režimą, atnaujinti durpėdaros procesus, sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) emisijas iš nusausintų durpžemių, pagerinti Europos Bendrijos svarbos pelkinių buveinių ekologinę būklę bei sustiprinti jų teikiamas ekosistemines paslaugas. Priemonė orientuota į nusausintas, pažeistas ar degradavusias pelkių ir durpynų teritorijas, kuriose dėl melioracijos, žmogaus veiklos ar kitų gamtinių procesų sutrinko natūralus vandens režimas, spartėja durpių skaidymasis, mažėja organinės anglies sankaupos ir nyksta biologinė įvairovė. Priemonė įgyvendinama šiuose Europos Bendrijos svarbos buveinių tipuose: 7110 Akytyvos aukštapelkės, 7120 Degradavusios aukštapelkės, 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai, 7150 Pilių durpių saidrynai, 7160 Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniųuotės pelkės, 7210 Žemapelkės su šakotąja raitainyte, 7220 Šaltiniai su besiformuojančiais tufais, 7230 Šarmingos žemapelkės, 9080 Pelkėti lapuočių miškai ir 91D0 Pelkiniai miškai, kurių hidrologinis režimas ir ekologinė būklė buvo pablogėję dėl antropogeninių ar gamtinių veiksmų. Pagrindinė priemonės veikla yra hidrologinio režimo atkūrimas, siekiant sugrąžinti natūralias vandens kaupimosi, sulaikymo ir pasiskirstymo sąlygas bei sumažinti perteklinį vandens nutekėjimą iš pelkinių teritorijų. Įgyvendinant priemonę numatoma identifikuoti prioritetines teritorijas, rengti techninius ir gamtotvarkinius projektus, užtenkti arba pertvarkyti sausinio griovius, įrengti vandens lygio reguliavimo statinius, formuoti užvaras ir atkurti natūralų paviršinio bei grunto vandens režimą. Darbų planavimas grindžiamas vietos reljefo, durpių sluoksnio savybių, vandens tekėjimo kryptų ir konkrečių buveinių ekologinių poreikių vertinimu, o techniniai sprendiniai parenkami taip, kad būtų atkuriami natūralūs hidrologiniai procesai ir išvengiama neigiamo poveikio gretimoms teritorijoms. Esant poreikiui, gali būti vykdomos papildomos buveinių atkūrimo priemonės, įskaitant sumedėjusius augalijos šalinimą, invazinių rūšių kontrolę, pelkinės augalijos atkūrimą bei kiminių sodinimą degradavusiose aukštapelkių vietose. Priemonės veiksmingumas vertinamas stebint vandens lygio pokyčius, buveinių būklę, biologinės įvairovės rodiklius ir ŠESD emisijų pokyčius. Moksliniai tyrimai rodo, kad grunto vandens lygio atkūrimas yra viena efektyviausių šlapynių ir durpynų atkūrimo priemonių, leidžiančių sulėtinti durpių mineralizaciją, sumažinti anglies dioksido emisijas iš organinių dirvožemių ir atkurti natūralias ekosistemų funkcijas. Taip pat mažėja dirvožemio paviršiaus suslūgimas, maistinių medžiagų išplovimas į vandens telkinius bei durpynų gaisrų rizika. Numatoma ekologinė ir klimato kaitos švelninimo nauda apima geresnę pelkinių buveinių struktūrą ir funkcijas, didesnę būdingų rūšių gyvybingumą, sumažėjusį invazinių ir prie pakitusių sąlygų prisitaikiusių rūšių plitimą bei atskuriančius natūralius pelkių procesus. Atkurtos teritorijos efektyviau kauptų anglį, reguliuos vandens režimą, gerins vandens kokybę ir didins kraštovaizdžio ekologinį vientisumą bei atsparumą sausoms ir potvyniams. Priemonė taip pat sudarys sąlygas ilgalaikiam Europos Bendrijos svarbos pelkinių buveinių apsaugos būklės gerėjimui ir geresnėms sąlygoms retoms bei saugomoms rūšims, tokioms kaip stulgis, švygžda, raudonpilvė kūmūtė ir skiauterėtasis tritonas. Lietuvoje nusauinta apie 70 proc. pelkių, todėl jų atkūrimas laikomas viena svarbiausių gamtinėmis priemonėmis pagrįstų klimato kaitos švelninimo ir biologinės įvairovės išsaugojimo priemonių. Įgyvendinant šią priemonę numatoma pagerinti daugiau kaip 1000 ha Europos Bendrijos svarbos buveinių būklę, reikšmingai prisidėti prie ŠESD emisijų mažinimo iš nusausintų durpynų ir užtikrinti ilgalaikį pelkių ekosistemų atsparumą bei jų teikiamų ekosisteminių paslaugų išsaugojimą ateityje. Ši priemonė prisideda prie šių rūšių grupių buveinių būklės gerinimo: LT_ART4_7_HAB_7110, LT_ART4_7_HAB_7120, LT_ART4_7_HAB_7140, LT_ART4_7_HAB_7150, LT_ART4_7_HAB_7160, LT_ART4_7_HAB_7210, LT_ART4_7_HAB_7230, LT_ART4_7_HAB_9080, LT_ART4_7_HAB_91D0.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintojų populiacijų atkūrimas	4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.4. Buveinių ploto įkūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 11.4.b. Pastangos atkurti žemės ūkui naudojamo organinio dirvožemio, kuris yra nusausintuose durpnuose, drėgnumą 11.4.d. Pastangos atkurti organinių dirvožemių, kurie yra nusausintuose durpnuose, kurių žemės naudojimo paskirtis yra kita nei žemės ūkis ir durpių gavybos vietos, drėgnumą 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drūglių indeksas“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą 10.1. Apdulkintojų įvairovės ir gausos gerinimas	29,5-108	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Hidrologinio režimo atkūrimas pažeistose pelkių ekosistemose	LT_GAR_11-4_001	2030	Pelkių atkūrimo darbas miško žemėje, saugomose teritorijose ir už jų ribų. Atkuriant pažeistą pelkių ir pelkinių miškų hidrologinį režimą siekiama didinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų absorbciją, mažinti dujų emisijas, sukurti tinkamas sąlygas pelkinių buveinių ir rūšių buveinių atkūrimui ir įkūrimui. Priemonė apima tinkamų teritorijų atranką, hidrologinio režimo atkūrimo projektų rengimą ir jų įgyvendinimą vietoje. Papildomai šios priemonės įgyvendinimą remia LIFE programos projektas LIFE23-NAT-LT-LIFE ForestHabitatLT (Nr. 101147231), vykdomas 2027–2029 m. kurio metu atkuriami Dabarvolės pelkė. Tikslūs priemonės taikymo plotai ir apimtis detalai planuojami metams į priekį. Ekologinė nauda: atkurtas pelkių hidrologinis režimas, padidinta šiltnamio efektą sukeliančių dujų absorbcija, atkurtos pelkių ir pelkinių miškų ekosistemų funkcijos ir pagerinta su pelkėmis susijusių buveinių bei rūšių būklė.	11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas 4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintojų populiacijų atkūrimas	11.4.d. Pastangos atkurti organinių dirvožemių, kurie yra nusausintuose durpnuose, kurių žemės naudojimo paskirtis yra kita nei žemės ūkis ir durpių gavybos vietos, drėgnumą 4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.4. Buveinių ploto įkūrimas iš naujo 10.1. Apdulkintojų įvairovės ir gausos gerinimas	6,3	km²	Valstybinių miškų urėdijos lėšos, LIFE projektai, Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Šlapynių (pakrančių ir žemyninių) atkūrimas ir palaikymas taikant augalijos šalinimą	LT_GAR_4_034	2030	Priemonė skirta palaikyti ir atkurti pelkių bei šlapynių buveinėms būdingą atvirą ar mažai sumedėjusių plotų struktūrą, mažinant nepageidaujamą sumedėjusios ir tankios žolinės augalijos plitimą. Priemonė paveikia šias buveines: 7110 Akytyvos aukštapelkės, 7120 Degradavusios aukštapelkės, 7140 Tarpinės pelkės ir liūnai, 7150 Pilių durpių saidrynai, 7160 Nekalkingi šaltiniai ir šaltiniųuotės pelkės, 7210 Žemapelkės su šakotąja raitainyte, 7220 Šaltiniai su besiformuojančiais tufais, 7230 Šarmingos žemapelkės, 9080 Pelkėti lapuočių miškai, 91D0 Pelkiniai miškai. Įgyvendinant priemonę vykdomi įvairūs buveinių tvarkymo darbai: šienavimas, ganymas, krūmių ir atžalų kirtimas bei rovimas, nendrių ir švendrų šalinimas, sumedėjusios ir žolinės augalijos šalinimas bei susidariusios biomasės išvežimas iš tvarkomų plotų. Priemonės įgyvendintos atsižvelgiant į konkrečių buveinių ekologinius poreikius ir užželmimo mastą, siekiant sustabdyti natūralių atvirų pelkių ir šlapynių vartimą krūmynais ar mišku. Priemonės taikymo poreikį lemė buveinių būklės vertinimų metu nustatyti užželmimo procesai, kurie mažina buveinėms būdingų rūšių gausą, keičia rūšinę sudėtį ir blogina ekologinę būklę. Biomasės pašalinimas yra ypač svarbus siekiant sumažinti maistinių medžiagų kaupimąsi ir sudaryti palankias sąlygas augti konkurencijai mažiau atspariems pelkių ir šlapynių augalams, formuoti mikrobuveinių mozaiką. Įgyvendinta priemonė padeda išsaugoti buveinėms būdingą struktūrą ir rūšinę įvairovę, gerina sąlygas retoms bei specializuotoms pelkių ir šlapynių rūšims, palaiko natūralius ekologinius procesus ir mažina tolesnio buveinių degradavimo riziką. Ilgalaikėje perspektyvoje ji prisideda prie geresnės saugomų buveinių būklės ir jų ekologinio stabilumo. Taip pat planuojama sumažinti užželmimo riziką daugiau kaip 1300 ha plote ir pagerinti sąlygas retoms saugomoms rūšims, tokioms kaip stulgis, švygžda, raudonpilvė kūmūtė ir skiauterėtasis tritonas. Ši priemonė prisideda prie šių rūšių grupių buveinių būklės gerinimo: LT_ART4_7_HAB_7110, LT_ART4_7_HAB_7120, LT_ART4_7_HAB_7140, LT_ART4_7_HAB_7150, LT_ART4_7_HAB_7160, LT_ART4_7_HAB_7210, LT_ART4_7_HAB_7230, LT_ART4_7_HAB_9080, LT_ART4_7_HAB_91D0.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintojų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.4. Buveinių ploto įkūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 10.1. Apdulkintojų įvairovės ir gausos gerinimas 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drūglių indeksas“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą	20-108	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Miško pelkių buveinių geros būklės atkūrimas ir palaikymas	LT_GAR_4_005	2030	Priemonės siekiama atkurti, įkurti iš naujo ir palaikyti Buveinių direktyvos I priede nurodytas pelkių buveines. Priemonė apima šienavimą, sumedėjusios augalijos šalinimą, biomasę išvežant iš teritorijos ten, kur tai būtina buveinės palankiai būklei palaikyti. Ekologinė nauda: palaikoma palanki pelkių buveinių apsaugos būklė, sudaromos sąlygos buveinėms įsikurti iš naujo, užkertamas kelias reikšmingam buveinių būklės blogėjimui, prisidedama prie su pelkių buveinėmis susijusių rūšių populiacijų palaikymo.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintojų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 10.1. Apdulkintojų įvairovės ir gausos gerinimas 11.4.d. Pastangos atkurti organinių dirvožemių, kurie yra nusausintuose durpnuose, kurių žemės naudojimo paskirtis yra kita nei žemės ūkis ir durpių gavybos vietos, drėgnumą 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą	78	km²	Valstybinių miškų urėdijos lėšos, LIFE projektai, Valstybės biudžetas, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
BŽŪP Strateginio plano ekologinė sistema „Ekstensyvus šlapynių tvarkymas“	LT_GAR_4_035	2027	Priemonė taikoma įgyvendinant Bendrosios žemės ūkio politikos Strateginį planą 2023–2027. Priemonė siekiama palaikyti aplinkosaugos požurių svarbias šlapyne su tikslu išsaugoti jose susiformavusią florą ir fauną. Reikalavimai: neįrengti naujų sausinimo sistemų, nearti šlapynių ir jų nepersėti kultūrinėmis žolėmis, nenaudoti augalų apsaugos produktų, netęsti mineralinėmis ir organinėmis trąšomis, šienauti arba ganyti gyvulius, šienavimą pradėti ne anksčiau kaip birželio 20 d., nusienuotą žolę išvežti iki kitų metų kovo 1 d., ganyti gyvulius 0,1–1 SG / ha intensyvumu, papildomas gyvulių šėrimas draudžiamas. Įsipareigojimų laikotarpis 5 metai (nuo 2024 metų – 2 metai).	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintojų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 10.1. Apdulkintojų įvairovės ir gausos gerinimas 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drūglių indeksas“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą			Bendroji žemės ūkio politika ir kt.
Pelkių atkūrimas derinant krašto gynybos ir aplinkosaugos interesus	LT_GAR_4_016	2029	Priemonė siekiama strategiškai suderinti krašto gynybos, biologinės įvairovės ir klimato kaitos tikslus, atkuriant pažeistas pelkių ir šlapynių buveines teritorijose, kuriose tai kartu prisideda prie valstybės gynybinių pajėgumų stiprinimo. Priemonė taikomas horizontalus planavimo mastas — aplinkosaugos ir krašto apsaugos interesai integruojami į bendrą teritorijų atrankos ir įgyvendinimo procesą. Planuojama atrinkti teritorijas, kuriose pelkinių buveinių atkūrimas duotų dvigubą naudą — tiek aplinkosaugos, tiek nacionalinio saugumo srityse. Pirmaisia bus atliekami teritorijų tyrimai ir parengiami reikalingi gamtotvarkos bei techniniai dokumentai, vėliau įgyvendinamos hidrologinio režimo atkūrimo priemonės: pertvarkomi sausinimo grioviai, įrengiami vandens sulaikymo ir lygio reguliavimo įrenginiai, atkuriamas natūralus paviršinio ir grunto vandens režimas. Esant poreikiui, vykdomos ir papildomos buveinių atkūrimo veiklos, skirtos užtikrinti ilgalaikį pelkių ekosistemų atsikūrimą bei jų teikiamų ekosisteminių paslaugų išsaugojimą. Pasienio ir strategiškai svarbios teritorijose esančios pelkės, kai jose sutrikdytas hidrologinis režimas, praranda tiek ekologines funkcijas, tiek natūralaus reljefo teikiamą gynybinę vertę. Ekologinė nauda: atkurtos pelkių ir šlapynių buveinės atgauna joms būdingas funkcijas ir struktūrą, gerėja jų ekologinė būklė, mažėja šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos, stiprinama biologinė įvairovė.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintojų populiacijų atkūrimas	4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.4. Buveinių ploto įkūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 11.4.b. Pastangos atkurti žemės ūkui naudojamo organinio dirvožemio, kuris yra nusausintuose durpnuose, drėgnumą 11.4.d. Pastangos atkurti organinių dirvožemių, kurie yra nusausintuose durpnuose, kurių žemės naudojimo paskirtis yra kita nei žemės ūkis ir durpių gavybos vietos, drėgnumą 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drūglių indeksas“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą 10.1. Apdulkintojų įvairovės ir gausos gerinimas	8,2	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
BŽŪP Strateginio plano intervencinė priemonė „Negamybinės investicijos, susijusios su biologinės įvairovės, buveinių, kraštovaizdžių atkūrimu ir išsaugojimu“	LT_GAR_4_036	2027	Priemonė taikoma įgyvendinant Bendrosios žemės ūkio politikos Strateginį planą 2023–2027. Priemonė skirta skatinti tvarkyti apleistas natūralias ir pusiau natūralias pievas bei šlapyne (teritorijas, kuriose ekstensyvi žemės ūkio veikla anksčiau vyko, tačiau šiuo metu yra nutraukta), atkuriant palankią jų būklę ir sudarant sąlygas saugomoms rūšims bei natūralioms buveinėms išlikti. Pagal šią intervencinę priemonę saugomos šios Europos Bendrijos (EB) svarbos rūšys bei natūralios buveinės, kurioms gresia išnykimas dėl apleistos žemės ūkio veiklos: meldinė nendrinukė, balinis vėžlys, kraujalakinis melsvys, niūriaspalvis auksavabalas, šiaurinis auksinukas, auksuotoji šaškytė, plikažiedis linapis, stulgis, paprastasis gričiukas, raudonkojis tulikas, didžioji kuolinga, 6530 Miškapievės, 5130 Kadagniai, 9070 Medžiais apaugusios ganyklos įskaitant ir kertines buveines, 2330 Nesusivėrusios žemyninės smiltipievės, 6120 Karbonatinių smėlynių pievos, 6210 Stepinės pievos, 6230 Rūšių turtingi briedgaurniai, 6410 Melvėnynai. Parama skiriama už perteklinės biomasės pašalinimą, ganymo infrastruktūros įrengimą, naujų seklų kūdų baltinių vėžlių buveinėse iškasimą ir kt.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintojų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 10.1. Apdulkintojų įvairovės ir gausos gerinimas 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drūglių indeksas“ 11.2.c. Pastangos didinti rodiklį „žemės ūkio paskirties žemės, kurioje yra didelės įvairovės kraštovaizdžio elementų, dalis“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą			Bendroji žemės ūkio politika ir kt.

Upių, ežerų, aliuvinių ir pakrančių buveinių hidrologinio režimo atkūrimas ir vandens lygio reguliavimas	LT_GAR_4_006	2030	Priemonė skirta pažeistoms upių, ežerų, aliuvinių bei pakrančių buveinėms atkurti, atkuriant joms būdingą hidrologinį režimą ar vandens lygio reguliavimą ir sudarant sąlygas natūraliems vandens dinamikos procesams. Priemonės tikslas – sumažinti ankstesnį neigiamą poveikį dėl vandens lygio reguliavimo ar sausninimo, pagerinti buveinių ekologinę būklę bei užtikrinti ilgalaikį jų funkcionalumą ir atsparumą aplinkos pokyčiams. Buveinių tipai, kurie veikiami priemonės: 3130 Mažai mineralizuoti ežerai su būdmainių augalų bendrijomis, 3140 Ežerai su mentumdumblių bendrijomis, 3150 Natūralūs eutrofiniai ežerai su plūdžių arba aštrių bendrijomis, 3160 Natūralūs distrofiniai ežerai, 3190 Gipso karsto ežerai, 3260 Upių sraunumos su kurklių bendrijomis, 3270 Dumblingos upių pakrantės, 6430 Eutrofiniai aukštieji žolynai, 6450 Aliuvinės pievos, 9160 Skroblynai, 91E0 Aliuviniai miškai, 91F0 Paupių guobynei. Priemonės įgyvendinimas apima hidrologinių sąlygų įvertinimą, teritorijų tinkamumų atkūrimo sprendinių parinkimą ir jų įdiegimą. Atsižvelgiant į konkrečių vandens telkinių ir jų pakrančių ypatumus, gali būti šalinamos ar modifikuojamos hidrologinį režimą ar vandens lygį keičiančios klijos, atkuriami natūralūs paviršinio vandens srautai, reguliuojamas perteklinis vandens nuedimas, sudaromos sąlygos natūraliems užliejimo procesams, vandens lygio svyravimams ir sezoninei hidrologiniai kaitai. Priemonė grindžiama tuo, kad natūralūs vandens lygio svyravimai ir hidrologiniai ryšiai yra esminiai veiksniai, lemiantys upių, ežerų, aliuvinių ir pakrančių buveinių struktūrą bei biologinę įvairovę. Sutrikus vandens režimui mažėja buveinių įvairovė, nyksta natūraliosms užliejamoms ar pakrančių ekosistemosms būdingos rūšys, blogėja buveinių būklė ir mažėja jų gebėjimas atlikti ekologines funkcijas. Hidrologinio režimo atkūrimas leidžia atkurti natūralius ekologinius procesus, nuo kurių priklauso šių buveinių išlikimas. Numatoma ekologinė nauda apima buveinių struktūros ir funkcijų atstatikūrimą, pagerėjusias sąlygas vandens, pakrančių ir aliuvinės rūšims, didesnį hidrologinį vientisumą bei natūralių ekologinių procesų atkūrimą. Taip pat tikimasi pagerinti vandens sulaikymą kraštovaizdyje, sustiprinti ekosistemų atsparumą sausoms ir potvyniams bei sudaryti palankesnes sąlygas siekti ir palaikyti gerą saugomų buveinių apsaugos būklę ilgalaikėje perspektyvoje. Ši priemonė prisideda prie šių rūšių grupių buveinių būklės gerinimo: LT_ART4_7_HAB_3150, LT_ART4_7_HAB_3160, LT_ART4_7_HAB_3260, LT_ART4_7_HAB_3270, LT_ART4_7_HAB_6430, LT_ART4_7_HAB_6450, LT_ART4_7_HAB_9160, LT_ART4_7_HAB_91E0.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas 9 straipsnis - Upių vientisumo atkūrimas	4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.4. Buveinių ploto jūkūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 4.11–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 11.4.b. Pastangos atkurti žemės ūkiai naudojamo organinio dirvožemio, kuris yra nusaustintuose durpnuose, drėgnumą 11.4.d. Pastangos atkurti organinių dirvožemių, kurie yra nusaustintuose durpnuose, kurių žemės naudojimo paskirtis yra kita nei žemės ūkis ir durpių gavybos vietos, drėgnumą 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drugių indeksas“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą 10.1. Apdulkintųjų įvairovės ir gausos gerinimas 9.3. Salpų natūralių funkcijų gerinimas 9.4. Natūralių upių jungčių ir salpų natūralių funkcijų išlaikymas	9,2	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Hidrologinio režimo ežeruose atkūrimas	LT_GAR_4_029	2030	Priemonė skirta atkurti hidrologinį režimą ežeruose ir gerinti ežeruose esančių buveinių būklę. Priemonė apima gamtovarkos planuose yra numatyta 12 ežerų kur būtų reguliuojama žuvų populiacija, šienaujamos ir šalinamos nendrės. Priemonė taip pat apima ežerų komplekso (Biziolio ir Stervo ežerai) hidrologinio režimo atkūrimą. Veiktos metu bus pertvarkomi reguliuojami vandens šluozai galintys sulaikyti arba pralaisėti vandenį priklausomai nuo sezono. Taip pat bus rengiamos tvenkinio ar patvenkto ežero naudojimo ir priežiūros taisyklės, kurios užtikrins, kad eksploatavimas palaikys gerą vandens telkinių būklę.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas			Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Upių, ežerų, aliuvinių ir pakrančių buveinių atkūrimas taikant gamyną, šienavimą, augalijos šalinimą	LT_GAR_4_037	2030	Priemonė skirta palaikyti ir atkurti upių, ežerų pakrančių bei aliuvinų buveinių ekologinę būklę, mažinant jų užžėlimą sumedėjusia ir tankia žoline augalija bei išsaugant šioms buveinėms būdingą struktūrą. Tvarkymo darbai vykdomi buveinėse: 3130 Mažai mineralizuoti ežerai su būdmainių augalų bendrijomis, 3140 Ežerai su menturdumblių bendrijomis, 3150 Natūralūs eutrofiniai ežerai su plūdžių arba aštrių bendrijomis, 3160 Natūralūs distrofiniai ežerai, 3190 Gipso karsto ežerai, 3260 Upių sraunumos su kurklių bendrijomis, 3270 Dumblingos upių pakrantės, 6430 Eutrofiniai aukštieji žolynai, 6450 Aliuvinės pievos, 9160 Skroblynai, 91E0 Aliuviniai miškai, 91F0 Paupių guobynei. Įgyvendinant priemonę vykdomas šienavimas ir gamynas, šalinamos atžalos, krūmai, nendrės bei kita sumedėjusi ir žolinė augalija. Dalis darbų apima makrofitų ir kitos augalijos kirtimą kartu su biomasės pašalinimu iš teritorijos. Tvarkymo būdai parenkami pagal konkrečių buveinių būklę, siekiant išlaikyti atviras pakrančių erdves, užtikrinti natūralių augalijos mozaiką ir išvengti pernelyg intensyvaus buveinių užžėlimo. Priemonės poreikį lemė natūralios sūksesijos procesai ir tradicinio ūkininkavimo ar priežiūros sumažėjimas, dėl kurių daugelyje teritorijų plinta sumedėjusi augalija, nendrės ir kitos konkurencingos rūšys. Dėl to mažėja buveinėms būdingų rūšių gausa, blogėja apšviestumo sąlygos, nyksta atviri buveinių plotai ir mažėja ekologinė vertė. Biomasės pašalinimas padeda išvengti maistinių medžiagų kaupimosi ir sudaro palankesnes sąlygas būdingoms augalų bendrijoms išlikti. Priemonė prisideda prie buveinių struktūros ir rūšinės sudėties išsaugojimo, gerina sąlygas augalų ir gyvūnų rūšims, priklausomoms nuo atviri pakrančių ir aliuvinų buveinių, palaiko natūralius ekologinius procesus ir mažina buveinių degradavimo riziką. Ilgalaikėje perspektyvoje priemonė padeda išsaugoti biologinę įvairovę bei užtikrinti palankią saugomų buveinių apsaugos būklę. Ši priemonė prisideda prie šių rūšių grupių buveinių būklės gerinimo: LT_ART4_7_HAB_3150, LT_ART4_7_HAB_3160, LT_ART4_7_HAB_3260, LT_ART4_7_HAB_3270, LT_ART4_7_HAB_6430, LT_ART4_7_HAB_6450, LT_ART4_7_HAB_9160.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas	4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.4. Buveinių ploto jūkūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 4.11–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drugių indeksas“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą 10.1. Apdulkintųjų įvairovės ir gausos gerinimas	2,7- 45,9	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Makrofitų šalinimas iš vandens telkinių	LT_GAR_4_022	2030	Makrofitai periodiškai išpaunami ir pašalinami siekiant pašalinti makrofituose susikaupusias maistines medžiagas iš vandens telkinių. Priemonė taikoma Kuršių mariose ir ežeruose, kurie numatyto gamtovarkos planuose ir Nacionalinio vandenų srities 2017–2023 metų įgyvendinimo veiksmų plane. Dėl perteklinio trąšų ir maistinių medžiagų patekimo į vandenį vyksta eutrofikacijos procesas, jo pasekmė didelis augalinės biomasės augimas vandens telkiniuose. Dėl perteklinio makrofitų kiekio nukenčia vandens telkinių būklė, buveinės ir populiacijų būklė. Ekologinė nauda: vandens telkinyje sumažinamas maistmedžiagų kiekis, geresnė buveinių ir populiacijų būklė.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.1. Buveinių būklės gerinimas	1	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Taršos mažinimas taikant priemones nuotekų sistemoms	LT_GAR_4_022	2033	Taršai iš nuotekų sistemų mažinti LIFE SIP Vanduo projekte vykdomos kelios veiklos: išleidžiamų mikromedžiagų į Kuršių marias ir jūrą kiekio nustatymas ir pažangių technologijų diegimas padėsiantis sumažinti taršą, bei pilotiniai projektai Vievėje ir Dovinės baseine diegiant įvairias priemones (nelegalių išleistųjų paieška, paviršinių nuotekų sulaikymas, senų išleistųjų demontavimas). Priemonės apimtyje atliekami tyrimai nustatyti mikrosiukšlių nuotekų tvarkymo infrastruktūroje ir priemonių diegimas. Tarša iš nuotekų sistemų nustatoma vertinant vandens telkinio fizikinių-cheminių vandens kokybės rodiklius (BD57, NH4-N, PO4-P, Pb). Vandens tarša patenka iš miestų nuotekų valyklių, pramonės įmonių, žuvisvaisos telkinių, lietaus nuotekų išleistuvų. Ekologinė nauda: mažinamas tarša vandens telkiniuose padės buveinėms ir rūšims atsistatyti.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 5 straipsnis - Jūros ekosistemų atkūrimas	4.11–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.9. Žinių spragų šalinimas 5.9.–5.10. (Jūros) Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būktes blogėjimui	600	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Vandens telkinių būklės gerinimas mažinant žemės ūkio taršą	LT_GAR_4_030	2033	Priemonė gerinama vandens telkinių ekologinė būklė mažinant žemės ūkio kilmės taršą — maistinių medžiagų patekimą į paviršinius vandens telkinius. Priemonė įgyvendinama „LIFE SIP Vanduo“ projekto apimtyje ir apima tiek fizinės maistinių medžiagų sulaikymo priemones, tiek tręšimo praktikų tobulinimą. Dovinės upės pabasinėje, remiantis istoriniais ir pirminiais taršos apkrovos monitoringo duomenimis, parenkamos tinkamos vietovės maistinių medžiagų sulaikymo priemonėms (NRM) įrengti. Įrengiami denitrifikacijos bioreaktoriai, maistinių medžiagų ir nuosėdų sulaikymo tvėnkiniai bei šlaginės — parengiami 3 denitrifikacijos bioreaktoriai, 3 sedimentaciniai tvėnkiniai ir 2 šlaginių techniniai projektai, atliekamas jų įsigijimas ir įrengimas. Lygiagrečiai kuriami tiksliojo tręšimo reguliavimo pagrindai — nustatomi aiškūs kriterijai, kokias tręšimo praktikas galima laikyti tikslioju tręšimu (pagal dirvožemio ėminių ėmimo dažnumą ir intensyvumą, naudojamą įrangą, IT sprendimus ir kt.), įvertinamas tiksliojo tręšimo reguliavimo poreikis, kuriamas tręšiamųjų produktų naudojimo ūklyje kontrolės mechanizmas ir optimizuojamas tręšimas žemės ūkio taršos rizikos vandens telkinių baseinuose. Tręšimo optimizavimas išbandomas 10 bandomųjų ūkių (po apie 100 ha) rizikos vandens telkinių tikslinėse teritorijose. Didžioji dalis vandens telkinių taršos susidaro, kai maisto medžiagos išplaunamos iš dirvožemio. Maistinių medžiagų sulaikymo priemonės ir tręšimo optimizavimas mažina jų patekimą į vandens telkinius, taip gerindami vandens ekosistemų būklę ir su vandeniu susijusių buveinių bei rūšių sąlygas. Ekologinė nauda: sumažinta žemės ūkio kilmės tarša ir maistinių medžiagų patekimas į vandens telkinius, pagerinta paviršinių vandens telkinių ekologinė būklė, atkurtos su vandeniu susijusių buveinių ir rūšių sąlygos, sumažinta eutrofikacijos rizika.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas	4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.9. Žinių spragų šalinimas 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose	589	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Mažinti neigiamą hidroelektrinių poveikį vandens telkiniams	LT_GAR_4_031	2040	Hidroelektrinių sukeliami itin staigūs ir ilgalaikiai hidrologiniai pokyčiai neigiamai veikia upių ekosistema, blogina vandens telkinių būklę. Priemonė apima teisės aktų pakeitimais, kurie įgaliotų hidroelektrinių savininkus pasikeisti turbinas, kurios yra pritaikytos prie upės nuotėkio ir perelti prie ekologinio nuotėkio praleidimo, taip mažinant poveikį upės ekosistemai. Ekologinė nauda: atkurtas natūralesnis upių nuotėkis, mažesnis poveikis upių biotai, geresnė vandens telkinių būklė.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.1. Buveinių būklės gerinimas			Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Miško pievų buveinių geros būklės atkūrimas ir palaikymas	LT_GAR_4_004	2030	Atviro kraštovaizdžio buveinių tvarkymo darbai, siekiant atkurti, įkurti iš naujo ir palaikyti Buvėinių direktyvos I priede nurodytas pievų buveines, esančias miškų masyvuose. Priemonė apima šienavimą, sumedėjusios augalijos šalinimą, biomasės išvežimą, kai tai būtina buveinės palankiai būklei atkurti ar palaikyti. Reguliarai tvarkomos atviros buveinės prisideda prie mozaikiškos miško struktūros palaikymo, stiprina ekologinį junglumą tarp atvirų ir miško ekosistemų, prisideda prie apdulkintųjų populiacijų atkūrimo. Priemonė įgyvendinama atliekant Valstybinės miškų urėdijos privalomosios miško įveisimo, atkūrimo, apsaugos, tvarkymo darbų ir gamtovarkos priemonių miškuose įgyvendinimo normas. Ekologinė nauda: atkurta ir palaikoma palanki pievų buveinių būklė, išlaikoma ir didinama miško struktūros įvairovė, stiprinamas ekologinis junglumas.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 10.1. Apdulkintųjų įvairovės ir gausos gerinimas 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drugių indeksas“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą	138	km²	Valstybinių miškų urėdijos lėšos, LIFE projektai, Valstybės biudžetas, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Pievų ir ganyklų buveinių atkūrimas taikant gamyną, šienavimą, augalijos šalinimą	LT_GAR_4_038	2030	Priemonė skirta palaikyti ir atkurti atvirių pievų, ganyklų bei viržynų buveinių struktūrą ir rūšinę įvairovę, stabdant jų užžėlimą sumedėjusia augalija ir ekspansyviomis žolinėmis rūšimis. Tvarkymo darbai vykdomi šiose buveinėse: 4030 Viržynai, 5130 Kadagniai, 6120 Karbonatinių smėlynų pievos, 6210 Stepinės pievos, 6230 Rūšių turtingi briedgaurnai, 6270 Rūšių turtingi smilgynai, 6410 Melvenynai, 6510 Šienaujamos mezofitų pievos, 6530 Miškapievis, 9070 Medžiais apaugusios ganyklos. Įgyvendinant priemonę taikomas šienavimas ir gamynas, atliekamas krūmų, atžalų ir kitos sumedėjusios augalijos kirtimas, kelmų rovimas, nendrių šalinimas bei tvarkymo metu susidariusios biomasės išvežimas iš teritorijų. Darbai vykdomi atsižvelgiant į konkrečių buveinių ekologinius poreikius ir užžėlimo lygį. Biomasės pašalinimas yra svarbi priemonės dalis, siekiant išvengti maistinių medžiagų kaupimosi ir sudaryti palankesnes sąlygas buveinėms būdingoms, mažiau konkurencingoms augalų rūšims. Taip pat atliekami pievų buveinių renatūralizavimo darbai 4030 Viržynų, 6210 Stepinių pievų ir 6510 Šienaujamų mezofitų pievų buveinėse, kurių būklę pablogėjo dėl ilgalaikio apleidimo. Darbų metu vykdomas dirvožemio suardymas ir žemės paviršiaus lyginimas, siekiant sumažinti tankios augalijos dominavimą ir atkurti tinkamas buveinių sąlygas. Priemonės poreikį lemė ilgą laiką nepakankamai naudojamos ar nebetvarkomos teritorijose vykstantys sūksesijos procesai. Dėl jų mažėja atvirių buveinių plotai, nyksta šviesamėgės augalų rūšys, blogėja buveinių būklė ir mažėja biologinė įvairovė. Reguliarus šienavimas, gamynas ir sumedėjusios augalijos kontrolė yra pripažįstamos veiksmingiausiomis priemonėmis tokių buveinių ekologinei vertei išsaugoti. Įgyvendinta priemonė padeda išlaikyti buveinėms būdingą atvirą kraštovaizdį, palaiko rūšių įvairovę, gerina sąlygas saugomoms ir retoms augalų bei gyvūnų rūšims, mažina užžėlimo riziką ir užtikrina ilgalaikį šių buveinių ekologinių funkcijų išsaugojimą. Ši priemonė prisideda prie šių rūšių grupių buveinių būklės gerinimo: LT_ART4_7_HAB_4030, LT_ART4_7_HAB_5130, LT_ART4_7_HAB_6120, LT_ART4_7_HAB_6210, LT_ART4_7_HAB_6230, LT_ART4_7_HAB_6270, LT_ART4_7_HAB_6410, LT_ART4_7_HAB_6510, LT_ART4_7_HAB_6530, LT_ART4_7_HAB_9070.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.4. Buveinių ploto jūkūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 4.11–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 10.1. Apdulkintųjų įvairovės ir gausos gerinimas 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drugių indeksas“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą	6,5-27,3	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
BŽŪP Strateginio plano ekologinė sistema „Kompleksinė pievų ir šėpynių priežiūros schema“: veikla „Ekstensyvus daugiamečių pievų tvarkymas ganant gyvulius“	LT_GAR_4_039	2027	Priemonė taikoma įgyvendinant Bendrosios žemės ūkio politikos Strateginį planą 2023-2027. Siekiami pievų palaikymo, pievų buveinių ir saugomų rūšių išsaugojimo, skatinant ūkininkus mažinti pievų ir ganyklų ganiavos apkrovą. Reikalavimai: pievų nearti, neįdirbti beairėmis technologijomis ir nepersėti, neįrengti sausninimo, drekinimo sistemų, nenaudoti augalų apsaugos produktų, netręšti mineralinėmis, organinėmis trąšomis, neskleisti nuotekų dumblio, ganyti 0,1–1 SG/ha intensyvumu, ganiavos laikotarpis neribojamas, prieš gamyną šienavimas galimas, bet ne anksčiau kaip birželio 20 d. Įsipareigojimų laikotarpis 1 metai.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 10.1. Buvėinių tipų jungčių gerinimas 4.11–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 10.1. Apdulkintųjų įvairovės ir gausos gerinimas 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drugių indeksas“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą			Bendroji žemės ūkio politika ir kt.
BŽŪP Strateginio plano ekologinė sistema "Kompleksinė pievų ir šėpynių priežiūros schema" veikla „EB svarbos natūralių pievų ir šėpynių bei rūšių buveinių tvarkymas" pievose	LT_GAR_4_040	2027	Priemonė taikoma įgyvendinant Bendrosios žemės ūkio politikos Strateginį planą 2023-2027. Parama skiriama už Europos Bendrijos (EB) svarbos natūralių pievų tvarkymą jas tvarkant ganant arba šienaujant. Deklaruojami plotai EB svarbos natūralių buveinių pievose ir joms artimų buveinių sluoksnyje. Reikalavimai: nearti pievų ir jų nepersėti kultūrinėmis žolėmis, neįrengti naujų sausninimo, drekinimo sistemų, nenaudoti augalų apsaugos produktų, netręšti mineralinėmis ir organinėmis trąšomis, neskleisti nuotekų dumblo, laikyti gyvulius ir vidutiniškai ganiavos laikotarpiu ganyti 0,1–1 SG/ha intensyvumu, šienauti nuo birželio 20 d. (taikomi apriboti šienavimo laiko apribojimai atsižvelgiant į konkrečių saugomų rūšių poreikius), kiekviename lauke palikti 20–30 proc. nešienauto ploto, nušienauta žolę išvežti iki spalio 1 d. (išskyrus atvejus, kai ganoma intervencinės priemonės įgyvendinimo taisyklėse nustatytu intensyvumu), gyvulių ganiavos laikotarpis neribojamas. Įsipareigojimų laikotarpis 2 metai.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buvėinių tipų jungčių gerinimas 4.11–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 10.1. Apdulkintųjų įvairovės ir gausos gerinimas 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drugių indeksas“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą			Bendroji žemės ūkio politika ir kt.

BŽŪP Strateginio plano ekologinė sistema „Ariamosios žemės keitimas pievomis, jų išlaikymas ir priežiūra“: veikia „Ariamosios žemės keitimas daugiametėmis pievomis“	LT_GAR_4_041	2027	Priemonė taikoma įgyvendinant Bendrosios žemės ūkio politikos Strateginį planą 2023-2027. Priemonė siekiama plėsti ir išlaikyti daugiameses pievas, taip prisidedant prie biologinės įvairovės, buvinių ir kraštovaizdžio apsaugos, dirvožemio būklės gerinimo, dirvožemio praradimo mažinimo, vandens telkinių būklės gerinimo. Reikalavimai: pirmaisiais įsipareigojimų metais ariamosios žemės plotus apsesti žoliniais augalais ar jų mišiniu, prižiūrėti pievas – šienauti ir (ar) ganyti (ganiavos laikotarpis neribojamas), nearti pievų ir jų nepersėti kultūrinėmis žolėmis antraisiais–penktaisiais įsipareigojimų metais (pievų atnaujinimas bearimėmis technologijomis leidžiamas), nenaudoti augalų apsaugos produktų, netręšti mineralinėmis trąšomis, pasibaigus įsipareigojimų laikotarpiui, pagal intervencinę priemonę deklaruoti plotai turės tapti daugiametėmis pievomis. Įsipareigojimų laikotarpis 5 metai.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintojų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.7. Rūšių buvinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buvinių tipų jungčių gerinimas 10.1. Apdulkintojų įvairovės ir gausos gerinimas 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drūgų indeksas“ 11.2.b. Pastangos didinti rodiklį „organinės anglies sankaupos pasėlių mineraliuose dirvožemiuose“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą			Bendroji žemės ūkio politika ir kt.
BŽŪP Strateginio plano ekologinė sistema „Ariamosios žemės keitimas pievomis, jų išlaikymas ir priežiūra“: veikia „Daugiametį pievų išlaikymas ir priežiūra“	LT_GAR_4_042	2027	Priemonė taikoma įgyvendinant Bendrosios žemės ūkio politikos Strateginį planą 2023-2027. Priemonė siekiama didinti daugiamečių pievų vertę, pirmaisiais įsipareigojimų metais jas atnaujinant ir taip pagerinant jų rūšinę sudėtį, daugiameses pievas išlaikyti ir prižiūrėti, taip prisidedant prie biologinės įvairovės ir kraštovaizdžio apsaugos. Reikalavimai: pirmaisiais įsipareigojimų metais atnaujinti pievas jų kokybę gerinančiais žoliniais augalais ar jų mišiniu, prižiūrėti pievas – šienauti ir (ar) ganyti (ganiavos laikotarpis neribojamas), nearti pievų ir jų nepersėti kultūrinėmis žolėmis antraisiais–penktaisiais įsipareigojimų metais (pievų atnaujinimas bearimėmis technologijomis leidžiamas), nenaudoti augalų apsaugos produktų, netręšti mineralinėmis trąšomis, nekeisti teritorijos hidrologinio režimo, pasibaigus įsipareigojimų laikotarpiui, deklaruoti plotai privalo išlikti daugiametėmis pievomis. Įsipareigojimų laikotarpis 5 metai.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintojų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.7. Rūšių buvinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buvinių tipų jungčių gerinimas 10.1. Apdulkintojų įvairovės ir gausos gerinimas 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drūgų indeksas“ 11.2.b. Pastangos didinti rodiklį „organinės anglies sankaupos pasėlių mineraliuose dirvožemiuose“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą			Bendroji žemės ūkio politika ir kt.
BŽŪP Strateginio plano intervencinė priemonė „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties zonoje“	LT_GAR_4_043	2027	Priemonė taikoma įgyvendinant Bendrosios žemės ūkio politikos Strateginį planą 2023-2027. Priemonė skirta sužvelminti ES teisės aktuose nustatytą aplinkos apsaugos standartų laikymosi padarinius bei atlyginti už tam tikrų reikalavimų, kurie viršija geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės standartus vietovėse, kuriose nustatyti aplinkosaugos apribojimai yra susiję su Paukščių direktyvos 2009/147/EB ir Buvinių direktyvos 92/43/EEB įgyvendinimu, vykdymą. Pareiškėjas privalo laikytis visų jo teritorijoje taikomų papildomų ūkinės veiklos apribojimų ir reikalavimų, susijusių su direktyvų 92/43/EEB ir 2009/147/EB įgyvendinimu, iš kurių konkrečiame plote yra taikomas bent vienas: draudimas naudoti trąšas ir augalų apsaugos produktus ar kalkinti žemės ūkio naudmenas; draudimas sausinti arba kitaip keisti teritorijos hidrologinį režimą; apribotos gaminių gyvulių skaičius (ne intensyviau kaip 150/ha); nustatyti gamyos ar šienavimo terminai. Jeigu šienavimo ar gamyos terminai konkrečioje teritorijoje nėra reglamentuojami, šienaujama birželio 20 d. – spalio 30 d., jei gamoni gyvuliai – ganiavos terminas nenustatomas. Įsipareigojimų laikotarpis 1 metai.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintojų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.7. Rūšių buvinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buvinių tipų jungčių gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 10.1. Apdulkintojų įvairovės ir gausos gerinimas 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drūgų indeksas“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą			Bendroji žemės ūkio politika ir kt.
Miškų hidrologinio režimo atkūrimas	LT_GAR_4_044	2030	Priemonė skirta atkurti Europos Bendrijos svarbos 9010 Vakarų taigą, 9020 Pačialapių ir mišrius miškų buveines. Hidrologinio režimo atkūrimas yra viena iš buvinių geros ekologinės būklės palaikymo ir atkūrimo priemonių, nes vandens režimas lemia miško augalijos struktūrą, negyvos medienos susidarymo procesus, dirvožemio savybes ir daugelio saugomų rūšių buvinių kokybę. Įgyvendinant priemonę atliekami hidrologinio režimo atkūrimo darbai, orientuoti į vandens nutekėjimo mažinimą ir natūralų drėkinimo procesų atkūrimą. Atsižvelgiant į vietos sąlygas, taikomos priemonės, skirtos atkurti natūralų paviršinio ir grunto vandens pasiskirstymą bei sudaryti sąlygas formuotis buveinėms būdingam drėgmės režimui. Darbai vykdomi taip, kad būtų maksimaliai išsaugota esama natūrali struktūra ir išvengta neigiamo poveikio vertingiems buvinių elementams. Priemonės būtinybę pagrindžia buvinių būklės vertinimais nustatyta aplinkybė, kad dirbtinis sausinimas ligainiai keičia miško rūšinę sudėtį, keičia organinių medžiagų skaidymosi laiką, mažina mikrobuvinių įvairovę ir blogina sąlygas nuo drėgnesnių augavietių priklausomoms rūšims. Hidrologinių sąlygų atkūrimas leidžia sustabdyti šiuos neigiamus procesus ir sudaro sąlygas natūraliai buvinių raidai. Numatoma ekologinė nauda apima stabilesnę ir buveinėms būdingą dirvožemio drėgmės režimą, geresnės sąlygas natūraliam buvinių atsinaujinimui bei didesnę biologinę įvairovę. Atkūrus hidrologinį režimą didėja buvinių atsparumas klimato kaitos poveikiui, mažėja sausros sukeltami neigiami padariniai, gerėja sąlygos drėgnoms miško buveinėms būdingiems augalams, gyvams ir bestuburiams. Ilgalaikeje perspektyvoje priemonė prisideda prie palankios buveinės apsaugos būklės palaikymo ir ekologinių funkcijų atkūrimo. Ši priemonė prisideda prie šių rūšių grupių buvinių būklės gerinimo: LT_ART4_7_HAB_9010, LT_ART4_7_HAB_9020.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 12 straipsnis - Miškų ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintojų populiacijų atkūrimas	4.1. Buvinių būklės gerinimas 4.7. Rūšių buvinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buvinių tipų jungčių gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui	0,4	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Miško buvinių struktūros ir funkcijų atkūrimas bei palaikymas	LT_GAR_4_001	2030	Priemonė siekiama atkurti ir palaikyti palankią Europos Bendrijos svarbos miško buvinių apsaugos būklę, aktyviu valdymu formuojant šioms buveinėms būdingą miško struktūrą ir funkcijas. Būklės blogėjimą lemia vienamžčių medynų dominavimas, nepakankama struktūrinė įvairovė, negyvos medienos ir skirtingų sukcesijos stadijų plotų trūkumas. Priemonė apima tris veiklas. Bendrasis EB svarbos miško buvinių atkūrimas negeros būklės buveinėse vykdomas biologinės įvairovės palaikymo kirtimais, formuojant horizontaliąją ir vertikaliąją struktūrą bei didinant negyvos medienos kiekį. Buvinių 9010, 9050 ir 9180 būklei gerinti formuojamos įvairaus dydžio aikštelės ir reguliuojamas medynų tankumas bei rūšinė sudėtis, sukuriant skirtingo apšvietimo ir mikroklimato sąlygas bei skatinant natūralų atsinaujinimą. Trims itin retoms buveinėms (9060, 9190, 91F0), taikomi pilotiniai, kiekvienai buveinei pritaikyti atkūrimo metodai — sukcesijos kontrolė, struktūros turinimas, negyvos medienos gausinimas, invazinių rūšių šalinimas, o buveinei 91F0 — esant galimybei, hidrologinio režimo atkūrimas. Įvairiaamžė ir nevienalytė miško struktūra yra svarbi biologinės įvairovės sąlyga, nes sudaro daugiau ekologinių nišų ir didina ekosistemų atsparumą. Aktyvus valdymas paspartina natūraliai lėtai vykstančius struktūros formavimosi procesus ir leidžia pasiekti ekologiškai reikšmingą poveikį per trumpesnį laikotarpį. Ekologinė nauda: atkurta ir palaikoma palanki miško buvinių apsaugos būklė, padidinta struktūros įvairovė ir negyvos medienos kiekis, skatinamas natūralus atsinaujinimas, sukauptos retos buveinės pritaikomos atkūrimo metodikos ir pagerintos su miško buveinėmis susijusių rūšių sąlygos. Ši priemonė prisideda prie šių rūšių grupių buvinių būklės gerinimo: LT_ART4_7_HAB_9010, LT_ART4_7_HAB_9020, LT_ART4_7_HAB_9050, LT_ART4_7_HAB_9180, LT_ART4_7_HAB_9170.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintojų populiacijų atkūrimas 12 straipsnis - Miškų ekosistemų atkūrimas	4.1. Buvinių būklės gerinimas 4.7. Rūšių buvinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas; 10.1. Apdulkintojų įvairovės ir gausos gerinimas 12.1. Biologinės įvairovės didinimas miškų ekosistemose 12.2. Įprastų miško paukščių populiacijų indekso didėjimas 12.3.a. Rodiklio „stovinti negyva mediena“ didėjimas 12.3.b. Rodiklio „gulinti negyva mediena“ didėjimas 12.3.c. Rodiklio „įvairiaamžių miškų dalis“ didėjimas 12.3.f. Rodiklio „miškų, kuriuose dominuoja vietinės medžių rūšys, dalis“ didėjimas 12.3.g. Rodiklio „medžių rūšių įvairovė“ didėjimas	300	km²	Valstybinių miškų urėdijos lešos, LIFE projektai, Valstybės biudžetas, ES struktūriniai fondai ir Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP) anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Kerpiinių pušynų (91T0), vakarų taigos (9010a) ir nesusivėrusių žemyninių smiltiepių (2330) buvinių struktūros formavimas taikant kontroliuojamą deginimą	LT_GAR_4_045	2050	Priemonė skirta palaikyti ir atkurti Europos Bendrijos svarbos Kerpiinių pušynų (91T0), vakarų taigos (9010a) natūralių senų pušynų potipį ir nesusivėrusių žemyninių smiltiepių (2330) buveinėms būdingą struktūrą ir ekologinius procesus. Šios buveinės yra priklausomos nuo natūralių trikdymų, tokių kaip gaisrai, buveinė palaipsniui apauga tankėja, didėja medžių ir pomiško dangaus, mažėja šviesos kiekis ir nyksta kerpių bendrijos. Įgyvendinant priemonę taikomas kontroliuojamas deginimas. Formuojant aikštelės sukuriamas kerpiiniam pušynams ir nesusivėrusioms žemyninėms smiltiepiams būdinga mozaikinė struktūra su atviresniais plotais, kuriuose gali vykti natūralūs buvinių atkūrimo procesai. Kontroliuojamas deginimas taikomas siekiant imituoti natūralų gaisrų poveikį – sumažinti miško pakotės sluoksnį, apriboti konkurencingų augalų plitimą ir sudaryti palankias sąlygas buveinei būdingų ir specializuotų rūšių išlikimui bei atsikūrimui. Priemonės poreikį lėmė tai, kad dėl ilgalaikio gaisrų gesinimo ir kitų natūralių trikdymų stokos buveinės praranda joms būdingą struktūrą, o jų būklė blogėja. Moksliniai tyrimai ir buvinių būklės vertinimai rodo, kad buveinės išsaugojimui būtinas periodiškas atvirų plotų formavimas ir natūralių trikdymų imitavimas. Įgyvendinta priemonė padeda išlaikyti buveinei būdingą struktūrą, palaiko būdingų rūšių gausą, didina buveinės heterogeniškumą bei biologinę įvairovę. Taip pat atkuriami natūralūs ekologiniai procesai, didinamas buveinės atsparumas neigiamiems aplinkos pokyčiams ir sudaromos sąlygos ilgalaikiam palankios būklės palaikymui. Ši priemonė prisideda prie šių rūšių grupių buvinių būklės gerinimo: LT_ART4_7_HAB_91T0, LT_ART4_7_HAB_9010, LT_ART4_7_HAB_2330.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintojų populiacijų atkūrimas	4.1. Buvinių būklės gerinimas 4.4. Buvinių ploto įkūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buvinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buvinių tipų jungčių gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 10.1. Apdulkintojų įvairovės ir gausos gerinimas	0,9-5,8	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Kerpiinių pušynų (91T0) buveinės struktūros atkūrimas imituojant natūralius trikdymus	LT_GAR_4_002	2030	Priemonė siekiama palaikyti ir atkurti Kerpiinių pušynų (91T0) buveinės būdingą atvirą miško struktūrą ir ekologinius procesus. Kerpiinių pušynai yra nuo natūralių trikdymų priklausoma buveinė, kuriai būdingas retas medynas, atviros saulėtos erdvės, atviros mineralinis substratas ir gerai išsivystęs kerpių sluoksnis. Nesant natūralių trikdymų, tokių kaip gaisrai, buveinė palaipsniui tankėja, kaupiasi organinė pakotė, plinta konkuruojantys augalai, mažėja šviesos ir nyksta kerpių bendrijos. Priemonės apima medynų ir pakotės bei mineralinio substrato tvarkymą. Vykdomas medžių kirtimas ir formuojamos įvairaus dydžio aikštelės, mažinant medynų tankumą, gerinant apšvietimą ir sukuriant buveinei būdingą mozaikinę struktūrą su atviresniais plotais, kuriuose gali vykti natūralūs atkūrimo procesai. Taikomas kontroliuojamas deginimas, imituojantis natūralų gaisrų poveikį — sumažinamas pakotės sluoksnis, apribojamas konkuruojančių augalų plitimas. Tikslinėse vietose, kuriose suformavusis storesnė pakotė ar plinta kerpiiniam pušynams nebūdingos samanos ir žoliniai augalai, šalinamas dirvožemio organinis sluoksnis, atdengiant mineralinį gruntą ir sukuriant nevienalytę atviro substrato struktūrą. Metodai imituoja natūralių trikdžių (gaisrų, vėjo pažeidimų, gyvūnų veiklos) poveikį, kuris istoriškai palaikė šių buvinių būklę. Kerpiiniam pušynams būdingųjų rūšių paplitimas glaudžiai susijęs su atviro, mažai organinėmis medžiagomis praturtinto mineralinio substrato ir saulėtų erdvių prieinamumu. Moksliniai tyrimai ir būklės vertinimai rodo, kad buveinei išsaugoti būtinas periodiškas atvirų plotų formavimas ir natūralių trikdymų imitavimas. Ekologinė nauda: palaikoma buveinei būdinga reta medyno struktūra ir atviro mineralinio substrato mozaika, padidinamas atvirų plotų ir kerpių bendrijų plotas, apribojamas nepageidaujamos augalijos plitimas, atkuriami natūralūs ekologiniai procesai ir padidinamas buveinės heterogeniškumas, biologinė įvairovė bei atsparumas neigiamiems aplinkos pokyčiams. Ši priemonė prisideda prie šių rūšių grupių buvinių būklės gerinimo: LT_ART4_7_HAB_91T0.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintojų populiacijų atkūrimas	4.1. Buvinių būklės gerinimas 4.4. Buvinių ploto įkūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buvinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buvinių tipų jungčių gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 10.1. Apdulkintojų įvairovės ir gausos gerinimas	0,2-5,8	km²	LIFE projektų lešos, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Invazinių augalų rūšių naikinimas miškuose	LT_GAR_12_001	2030	Invazinių augalų rūšių naikinimo darbai, siekiant atkurti ir palaikyti gera miškų ekologinę būklę, palankią buvinių būklę. Priemonė apima invazinių rūšių židinių inventurizaciją, mechaninį ir (ar) cheminį naikinimą bei tolesnę stebėseną, atsižvelgiant į konkrečių rūšių biologines savybes ir paplitimą. Invazinės svetimos rūšys konkuruoja su vietinėmis rūšimis dėl išteklių, keičia buvinių ekologinę struktūrą ir funkcijas, mažina vietinės floros ir faunos įvairovę. Aktyvus invazinių rūšių naikinimas stabdo jų plitimą ir sudaro sąlygas atsikurti vietinėms bendrijoms. Priemonė vykdoma kasmet, atsižvelgiant į invazinių rūšių paplitimą; konkretūs plotai ir jų lokacijos planuojami metams į priekį. Ekologinė nauda: sustabdytas invazinių rūšių plitimas valstybiniuose miškuose, apsaugotos vietinės augalų ir gyvūnų rūšys bei buveinės, sudarytos sąlygos vietinių bendrijų atsikūrimui ir palankios buvinių būklės palaikymui.	12 straipsnis - Miškų ekosistemų atkūrimas 4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintojų populiacijų atkūrimas	12.1. Biologinės įvairovės didinimas miškų ekosistemose 4.1. Buvinių būklės gerinimas 4.7. Rūšių buvinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 10.1. Apdulkintojų įvairovės ir gausos gerinimas	10,5	km²	Valstybinių miškų urėdijos lešos, Europos regioninės plėtros fondas (ERPF), Sanglaudos fondas, ES struktūriniai fondai ir Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP) ir kt.
Kopų buvinių atkūrimas	LT_GAR_4_046	2030	Priemonės veiklos skirtos išsaugoti, atkurti ir palaikyti Europos Bendrijos svarbos buvinių būklę: 2110 Užuomazginės pustomos kopos, 2120 Baltosios kopos, 2130 Pilkosios kopos, 2140 Kopų varnaugynai, 2170 Kopų gluosnynai, 2180 Medžiavias apaugusios pajūrio kopos, 2190 Drėgnos tarpkopės, 2320 Pajūrio smėlynų tyručiai, 2330 Nesusivėrusios žemyninės smiltiepieves, 8210 Karbonatinių uolienų atodangos gerą ekologinę būklę, stabdant jų degradaciją dėl natūralios sukcesijos, užžėlimo, antropogeninio poveikio ir klimato kaitos. Tvarkymo darbai vykdomi įvairiose Natura 2000 saugomose buveinėse, įskaitant užuomazines ir baltąsias kopas, pilkąsias kopas, varnaugynų kopas, drėgnas tarpkopes, pajūrio smėlynų tyručius, žemines smiltiepieves bei kitas kopų ekosistemas. Buvinių atkūrimui ir palaikymui taikomas kompleksinis priemonių rinkinys: šalinami invaziniai augalai, kertami ir raunami krūmai, medžių atžalos bei kita sumedėjusi augalija, vykdomas šienavimas ir ganybos, iš tvarkomų teritorijų išvežama susidariusi biomasa. Siekiant atkurti ankstyvųjų sukcesijos stadijų buveines ir natūralius smėlio ekosistemų procesus, vietomis pašalinamas viršutinis humusingas dirvožemio sluoksnis, suardomas dirvožemis ir sudaromi nauji atviro smėlio plotai. Taip atkuriamos sąlygos natūraliam smėlio judėjimui, mažinamas maisto medžiagų kaupimasis bei konkurencingų augalų dominavimas. Priemonių poreikį lemia mažėjantys atviro smėlio plotai, natūralių smėlio pernašos procesų silpnėjimas, tradicinio teritorijų naudojimo sumažėjimas, invazinių rūšių plitimas, turizmo poveikis ir klimato kaitos sukeltami pokyčiai. Dėl šių veiksnių nyksta šviesamėgės ir pionierinės rūšims tinkamos augavietės, mažėja biologinė įvairovė, o daugelio kopų buvinių apsaugos būklė tampa nepalanki. Įgyvendinamos veiklos ne tik gerina buvinių būklę, bet ir didina jų ekologinį atsparumą. Atkuriamas buvinių mozaikiškumas, formuojami atviro smėlio plotai, palaikoma kopų kraštovaizdžio būdinga struktūra ir sudaromos palankesnės sąlygos retoms augalų, kerpių, bestuburių bei kitoms specializuotoms rūšims. Kartu atliekami ekologiniai, geomorfologiniai ir klimato kaitos poveikio tyrimai, rengiamos ilgalaikio pakrantių valdymo rekomendacijos, vykdomos švietimo ir visuomenės traukimo veiklos. Visa tai prisideda prie Natura 2000 buvinių apsaugos tikslų įgyvendinimo, biologinės įvairovės išsaugojimo, pakrantių atsparumo erozijai didinimo ir ilgalaikės Baltijos pajūrio kopų ekosistemų apsaugos. Ši priemonė prisideda prie šių rūšių grupių buvinių būklės gerinimo: LT_ART4_7_HAB_2120, LT_ART4_7_HAB_2130, LT_ART4_7_HAB_2140, LT_ART4_7_HAB_2170, LT_ART4_7_HAB_2180, LT_ART4_7_HAB_2320, LT_ART4_7_HAB_2330.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintojų populiacijų atkūrimas	4.1. Buvinių būklės gerinimas 4.4. Buvinių ploto įkūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buvinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buvinių tipų jungčių gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 10.1. Apdulkintojų įvairovės ir gausos gerinimas	1,2-1,8	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.

Invazinių rūšių gausos reguliavimo planavimas ir įgyvendinimas, ankstyvasis perspėjimas ir kontrolė	LT_GAR_4_047	2033	Priemonė skirta mažinti invazinių svetimžemių rūšių daromą neigiamą poveikį biologinei įvairovei, Europos Bendrijos svarbos buveinėms ir rūšims, užkertant kelią jų introdukcijai bei plitimui, užtikrinant ankstyvą aptikimą, greitą reagavimą, efektyvų gausos reguliavimą ir pažeistų buveinių atkūrimą. Invazinės rūšys yra viena iš biologinės įvairovės nykimo ir ekosistemų degradacijos priežasčių, nes keičia natūralią rūšių sudėtį, trikdo ekologinius procesus, mažina vietinių rūšių konkurencingumą ir blogina buveinių apsaugos būklę. Įgyvendinant priemonę vykdomas kompleksinis invazinių rūšių valdymas: identifikuojami jų plitimo keliai ir židiniai, kuriamos prevencinės priemonės, organizuojama ankstyvo aptikimo ir greito reagavimo sistema, vykdomas invazinių rūšių gausos reguliavimas bei naikinimas. Šalinami pavieniai individai ir tankūs sągajai, taikant konkrečioms rūšims efektyviausius kontrolės metodus, siekiant sustabdyti jų plitimą ir užkirsti kelią pakartotiniam teritorijų užimimui. Ypatingas dėmesys bus skiriamas invazinių rūšių plitimo šaltinių likvidavimui, jų patekimo į vertingiausias gamtines teritorijas prevencijai bei invazinių augalų biomasės ir užteršto grunto tvarkymo sprendimams. Priemonės metu bus atliekami moksliniai tyrimai, vertinamas kontrolės priemonių efektyvumas ir sąnaudų bei naudos santykis, rengiami invazinių rūšių valdymo planai, metodikos, monitoringo programos ir rekomendacijos. Po invazinių rūšių pašalinimo bus vykdomas natūralių buveinių atkūrimas, sudarant sąlygas atsikurti vietinėms augalų ir gyvūnų bendrijoms bei stiprinant ekosistemų atsparumą biologinėms invazijoms. Taip pat bus organizuojami specialistų mokymai, visuomenės informavimo veiklos, piliečių mokslo iniciatyvos ir institucinis bendradarbiavimas. Priemonė prisišdės prie Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 įgyvendinimo, Natura 2000 teritorijų ir kitų gamtinio požiūriu vertingų teritorijų apsaugos stiprinimo, Europos Bendrijos svarbos buveinių atkūrimo bei ilgalaikio biologinės įvairovės išsaugojimo. Įgyvendinus priemonę mažės invazinių rūšių paplitimas, gerės buveinių ir rūšių apsaugos būklė, bus atkuriami natūralūs ekologiniai procesai ir didinamas ekosistemų atsparumas aplinkos pokyčiams.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas	4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui	33,4	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
BŽŪP Strateginio plano intervencinė priemonė „Invazinių rūšių plitimo valdymas melioracijos griovių šlaituose“	LT_GAR_4_048	2027	Priemonė taikoma įgyvendinant Bendrosios žemės ūkio politikos Strateginį planą 2023-2027. Priemonės tikslas – palaikyti biologinę įvairovę agrarinėse ekosistemose ir skatinti ūkininkus aplinkai palankiais metodais tvarkyti biologinės įvairovės apsaugai svarbius plotus melioracijos griovių šlaitus. Invazinių augalų naikinimo būdai: kasimo darbai (rankinis būdas ir (ar) mechaninis būdai); ravėjimas; šienavimas (2 šienavimai; žolė būtina išvežti ir tinkamai sutvarkyti). Kiti reikalavimai: draudžiama naudoti organines ir mineralines trąšas; gyvulių ganymas melioracijos griovio šlaite yra draudžiamas; pareiškėjas, pasibaigus 5 m. įsipareigojimų laikotarpiui, turi užtikrinti, kad invaziniai augalai buvo sunaikinti. Įsipareigojimų laikotarpis 5 metai.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas	4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui			Bendroji žemės ūkio politika ir kt.
Atvirų pelkių ir šaltiniųų buveinių būklės gerinimas ir įkūrimas iš naujo	LT_GAR_4_049	2050	Priemonė siekiama užtikrinti atvirų pelkių ir šaltiniųų buveinių atkūrimą (7110 *, 7120, 7140, 7150, 7160, 7210 *, 7220 *, 7230). Pelkių buveinių būklė blogina sausinimas (apie 70 proc. durpžemių nusausinta), durpių gavyba, apeleštų žemapeškių ir šaltiniųų užžėlimas sumedėjusia augalija ir perteklinių maistinių medžiagų patekimas, įskaitant maistinių medžiagų atspalaidavimą sparčiau irant durpės del pakitusio hidrologinio režimo. Didelės dalies (apie 35 proc.) šių buveinių ploto būklė šiuo metu nėra žinoma. Duomenys apie buveinių būklę reguliariai renkami tik „Natura 2000“ teritorijose, valstybinis monitoringas apima apie dešimtadėlį šalies ploto, o prieš daugiau kaip dešimtmetį atkittos nacionalinės buveinių inventorizacijos duomenys dėl sparčios būklės kaitos tampa nebeaktualūs, todėl atkūrimo priemonių apimtys bus tikslinamos nustatčius buveinių būklę ir atnaujinant Nacionalinį gamtos atkūrimo planą 2032 ir 2042 m. Kartu su priemonėmis pelkinių miškų (9080, 91D0) bei upių žiočių ir lagūnų (1130, 1150) buveinių būklę gerinti tai padeda pasiekti 1 grupės (šlapynių) atkūrimo tikslus. Degradavusių aukštapeškių (7120) kūrimo iš naujo tikslas siekiamas reikultvuojant durpynus. Iki 2030 m. remiamis geriausiomis turimomis žiniomis atrenkamos teritorijos, kuriose atkūrimas tikslingiausias ir pagerins buveinių jungumą, nustatomi apsaugos tikslai ir vertinamos būtnos atkūrimo priemonės, derinamos atkūrimo sąlygos su žemės valdytojais. Pelkės ir šaltiniai toliau saugomi specialiosiomis žemės naudojimo sąlygomis. Siekiant įkurti buveinės iš naujo visų pirma vertinamos teritorijos, kurios jau patenka į saugomas teritorijas, siekiant sudaryti sąlygas jau esančių buveinių plėtrai ir užtikrinti tinkamą teisinę apsaugą. Iki 2050 m. plečiamas priemonių taikymo plotas, taip, kad būtų pasiekti palankūs referencialiai plotai ir gera buveinių būklė. Derinamos pasyvios teisinės apsaugos priemonės ir aktyvios gamtotvarkos priemonės. Aktyviomis gamtotvarkos priemonėmis laikomos - nusausintų ir pažeistų pelkių bei durpių gavybos plotų hidrologinio režimo atkūrimas (pvz., sausinimo griovių užtvėnkimas ir pertvarkymas, vandens lygio reguliavimo statinių įrengimas), kaimynų sodinimas degradavusiose aukštapelkėse, sumedėjusių augalijos šalinimas ir šienavimas su biomasės išvežimu žemapelkėse ir šaltinyuose, ekstensyvus ganymas žemapelkėse. Šaltinių pritekėjimo zonų apsauga nuo sausinimo. Buveinės (7110, 7140, 7150, 7220, 7230) iš naujo įkuriamas pirmiausia atkuriant hidrologinį režimą nusausintose pelkėse ir durpynuose. Veiksningumas vertinamas stebint vandens lygį, augaliją, priemonės koreguojamos pagal rezultatus. Ekologinė nauda: gerėja pelkių buveinių struktūra ir funkcijos, atsinaujina durpėdara, mažėja ŠESD emisijos iš nusausintų durpynų, didėja vandens sulaikymas ir kraštovaizdžio atsparumas sausroms, sudaromos palankesnės sąlygos pelkių rūšims. Ši priemonė prisideda prie šių rūšių grupių buveinių būklės gerinimo: LT_ART4_7_HAB_7110, LT_ART4_7_HAB_7120, LT_ART4_7_HAB_7140, LT_ART4_7_HAB_7150, LT_ART4_7_HAB_7160, LT_ART4_7_HAB_7210, LT_ART4_7_HAB_7220, LT_ART4_7_HAB_7230.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.4. Buveinių ploto įkūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 11.4.b. Pastangos atkurti žemės ūkio naudojamo organinio dirvožemio, kuris yra nusausintuose durpynuose, drėgnumą 11.4.d. Pastangos atkurti organinių dirvožemių, kurie yra nusausintuose durpynuose, kurių žemės naudojimo paskirtis yra kita nei žemės ūkis ir durpių gavybos vietos, drėgnumą 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drūgų indeksas“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą 10.1. Apdulkintųjų įvairovės ir gausos gerinimas	138,5	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Durpių gavybos plotų atkūrimas	LT_GAR_11-4_006	2034	Priemonė siekiama atkurti pažeistus durpių gavybos plotus, kad juose atsikurtų pelkių ekosistemoms būdingos funkcijos ir struktūra, kai tai įmanoma. Priemonė įgyvendinama etapais. Pirmas etapas - 2026 m. atliekamas detalai išvalyti, nenaudojamų, anksčiau naudotų ir apeleštų naudingųjų iškasenų telkinių būklės vertinimas. Nurodytas siektinas taikymo plotas gali būti patikslintas įvertintus Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos 2026 m. atliktą detalai išvalyti, nenaudojamų, anksčiau naudotų ir apeleštų naudingųjų iškasenų telkinių būklės vertinimą. Antrasis etapas - rengiami teisės aktų pakeitimai, įteisinantys išankstinę durpynų rekvitvaciją. Sukuriamas teisinis pagrindas, leidžiantis rekvitvacijos ir atkūrimo veiksmus planuoti ir vykdyti anksčiau, nelaukiant durpių gavybos pabaigos. Trečiasis etapas – atkuriami durpių gavybos plotai, atkuriant jų hidrologinį režimą ir sudarant sąlygas pelkių buveinėms bei joms būdingoms rūšims atsikurti. Atkūrimo pobūdis ir apimtis pritaikomi kiekvieno ploto sąlygomis –kai tai įmanoma, siekiama atkurti natūralias pelkių funkcijas ir struktūrą. Durpių gavybos plotai pažeisti – juose sutrikdytas hidrologinis režimas, pašalintas durpių sluoksnis, o netinkamai rekvitvuoti ir apeleisti plotai ilgą laiką išskiria šiltnamio efektą sukeliančias dujas ir nesudaro sąlygų biologinei įvairovei atsikurti. Jų atkūrimas mažina ŠESD emisijas ir grąžina pelkių ekosistemoms būdingas funkcijas. Ekologinė nauda: atkurti išeksploatuoti durpių gavybos plotai atgauna pelkių ekosistemoms būdingas funkcijas ir struktūrą, sumažinamos šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos, atkuriamos pelkių buveinės ir sudaromos sąlygos su jomis susijusioms rūšims atsikurti.	11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas 4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	11.4.c. Pastangos atkurti drėgnumą durpių gavybos vietų plotuose 4.4. Buveinių ploto įkūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas	26	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Hidrologinio režimo atkūrimas pažeistose aliuvinų, paupių ir pelkinių miškų ekosistemose	LT_GAR_11-4_002	2050	Priemonė siekiama atkurti hidrologinį režimą pažeistose pelkinių, aliuvinų ir paupių miškų ekosistemose, kurių nusausinimas pablogino buveinių būklę, sumažino biologinę įvairovę ir miškų atsparumą sausroms bei padidino šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas. Priemonė apims pelkinius dirvžemis (miškuose bei pelkėse), apimant gretimais bei įsiterpusias teritorijas su mineraliniu dirvožemiu. Prioritetas skiriamas, tinkliui „Natura 2000“, pasienio teritorijos, valstybinių miškų teritorijoms. Priemonė taip pat prisidedama prie platesnės krašto gyvybos architektūros – pasienio teritorijose atkuriant pelkių ir šlapynių ekosistemas sukuriami natūralūs fiziniai barjerai. Priemonės įgyvendinimas etapas: Pirma – tikslinių teritorijų identifikavimas ir finansavimo modelių analizė. Atsižvelgiant į galimus finansavimo šaltinius (pvz. viešąjį finansavimą, anglies, gamtos kreditus, apsaugos sutarčių sudarymą ir kt.), atliekama galimų finansavimo ir kompensavimo modelių analizė, vertinami galimi interesų konfliktai. Kartu identifikuojamos hidrologiniai pažeistos pelkinių ir durpinių dirvožemių miškų teritorijos, prioritetą teikiant saugomoms bei pasienio teritorijoms. Antra – hidrologinio režimo atkūrimo projektavimas ir poveikio vertinimas. Atliekamas hidrologinis modeliavimas, parenkami techniniai sprendiniai (pvz. melioracijos sistemų pertvarkymas, pylimų pašalinimas, užtvankų įrengimas ir kt.), įvertinamas galimas poveikis aplinkinėms teritorijoms. Trečia – hidrologinio režimo atkūrimo sprendinių įgyvendinimas siekiant didžiausios ekologinės naudos. Priemonės įgyvendinimui keliami tarpiniai tikslai: iki 2030 m. - 25 km2; iki 2040 m. - 75 km2; iki 2050 m. - 125 km2. Nusausinti pelkiniai ir durpiniai dirvožemiai yra reikšmingas anglies emisijų šaltinis, o jų hidrologinio režimo atkūrimas mažina šiltnamio efektą sukeliančias emisijas, atstato buveinių funkcijas ir didina ekosistemų atsparumą klimato kaitos poveikiui. Ekologinė nauda: atkurtas pelkinių, aliuvinų ir paupių miškų ekosistemų hidrologinis režimas, pagerinta buveinių būklė ir biologinė įvairovė, sudaromos galimybės buveinėms įkurti iš naujo, padidintas anglies kaupimas ir miškų atsparumas sausroms, sustiprintas ekologinis junglumas.	11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas 4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas	11.4.d. Pastangos atkurti organinių dirvožemių, kurie yra nusausintuose durpynuose, kurių žemės naudojimo paskirtis yra kita nei žemės ūkis ir durpių gavybos vietos, drėgnumą 4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.4. Buveinių ploto įkūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 10.1. Apdulkintųjų įvairovės ir gausos gerinimas 12.1. Biologinės įvairovės didinimas miškų ekosistemose 12.2. Įprastų miško paukščių populiacijų indekso didėjimas 12.3.a. Rodiklio „stovintį negyva medieną“ didėjimas 12.3.b. Rodiklio „gulinti negyva medieną“ didėjimas 12.3.c. Rodiklio „įvairiaamžių miškų dalis“ didėjimas 12.3.d. Rodiklio „miškų jungtys“ didėjimas 12.3.e. Rodiklio „organinės anglies sandaupos“ didėjimas 12.3.f. Rodiklio „miškų, kuriuose dominuoja vietinės medžių rūšys, dalis“ didėjimas 12.3.g. Rodiklio „medžių rūšių įvairovė“ didėjimas	125	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Upių žiočių ir lagūnų buveinių būklės gerinimas mažinant biogeninių medžiagų apkrovą ir atkuriant hidromorfologines sąlygas	LT_GAR_4_050	2050	Priemonė siekiama sukurti ilgalaikę kryptį upių žiočių (1130) ir lagūnų (1150) buveinių ir su jomis susijusių rūšių populiacijų būklei gerinti, kartu su pelkių ir pelkinių miškų priemonėmis tai padeda pasiekti 1 grupės (šlapynių) tikslus. Beveik visų šių buveinių ploto apie 99 proc. būklė nėra gera, todėl jos sudaro apie 42,5 proc. visos nacionalinės 2030 m. 1 grupės buveinių grupės gerinimo apimtys. Buveinės priklauso nuo viso vandens baseino būklės: jas veikia biogeninių medžiagų ir teršalų apkrova iš žemės ūkio bei nuotekų, pakitusi hidromorfologija ir didelė makrofitų bei helofitų gausa. Esamos nuotekų tvarkymo ir žemės ūkio taršos mažinimo priemonės įgyvendinamos iki 2033 m., makrofitai šalinami pagal vandenų srities planus, šį priemonę įs įs tiesia ir išplėčia iki 2050 m., siedama su šioms buveinėms keliamais tikslais. Žemės ūkio veikla veikia gėliųjų vandenų būklę dviem būdais: per maistmedžiagų išplėvimą iš dirvožemio ir per melioraciją, keičiančią vandens nuotėkį iš baseinų, upių vandens lygio dinamiką ir salpų natūralias funkcijas. Tai lemia EB svarbos gėliųjų vandenų buveinių (upių, ežerų) būklės blogėjimą, riboja upių atkūrimą į laisvai tekančias ir salpų natūralias funkcijas. Iki 2030 m. nustatomos apkrovos šaltinių grupės ir vietos, kuriose reikalingi hidromorfologiniai sprendiniai, atkūrimo tikslai, derinami su upių baseinų rajonų valdymo planais. Dalis apkrovos susidaro už Lietuvos ribų, priemonės apima tik tą apkrovą, kuri susidaro Lietuvos teritorijoje. Iki 2050 m. taikomas biogeninių medžiagų apkrovos mažinimas viso baseino mastu pagal kas šešerius metus peržiūrimus upių baseinų rajonų valdymo planus. Taikoma nuotekų valymo gerinimas, tikslusis tręšimas, neariminės technologijos, ekologinis ūkininkavimas, apsauginių juostų prie vandens telkinių įrengimas, šlaitų apsauga nuo arimo bei augalų apsaugos produktų (AAP) naudojimo mažinimas, derinant melioracijos pertvarkymą su atkūrimo tikslais prisidedama prie Europos Bendrijos svarbos gėliųjų vandenų buveinių būklės neblogėjimo, mažinamas žemės ūkio veiklos poveikis vandens telkiniams, stabdoma dirvožemio erozija. Kryptis reikalauja Aplinkos ir žemės ūkio ministerijų bendradarbiavimo dėl geresnį tręšimo ir mėslo tvarkymo praktikų ir AAP naudojimo reguliavimu, melioracijos sistemų pertvarkymo, laisvai tekančių upių atkūrimo ir palaikymo, įskaitant migracijos sąlygų žuvims gerinimą. Pažymėtina, kad buveinių būklė taip pat labai priklausoma nuo poveikio aplinkai, kylančio iš kaimyninių valstybių. Veiksningumas vertinamas pagal vandens kokybės ir buveinių būklės rodiklius, o priemonės koreguojamos atnaujinant planą 2032 ir 2042 m. Ekologinė nauda: mažesnė eutrofikacija ir deguonies trūkumo rizika, geresnė vandens kokybė, atsikuriančios būdingos vandens ir pakrančių augalijos bendrijos, geresnės žuvų, vandens paukščių ir bestuburių buveinės, didesnis atsparumas klimato kaitai. Ši priemonė prisideda prie šių rūšių grupių buveinių būklės gerinimo:LT_ART4_7_HAB_1130, 1150,	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui	393,3	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Pievų ir viržynų buveinių būklės gerinimas ir ilgalaikis tvarkymo tęstinumas	LT_GAR_4_051	2050	Priemonė siekiama užtikrinti pusiau natūralių pievų, viržynų, kadagynų ir medžiais apaugusių ganyklų buveinių (4030, 5130, 6120, 6210, 6230, 6410, 6510, 6530, 9070) atkūrimą ir ilgalaikį tvarkymą, taip pat taikyti priemones, kuriomis siekiama, kad tvarkomose plotuose būklė nuolat gerėtų, kol bus pasiekta gera būklė, o plotuose, kuriuose gera būklė jau pasiekta, ji reikšmingai nepablogėtų. Šios buveinės išlieka tik jas reguliariai sienuojant ar ganant, o nustojus tvarkyti jos užželia sumedėjusia augalija ir ekspansyviomis rūšimis. Buveinių būklė gali pablogėti ir dėl netinkamo tvarkymo, pvz., mulčiavimo ar per intensyvaus ganymo. Galvijų skaičius 1990–2023 m. sumažėjo apie 73 proc., todėl pašarui reikia vis mažiau pievų biomasės, o tvarkymas dažnai priklauso nuo trumpalaikio projektinio finansavimo ir Bendrosios žemės ūkio politikos (BŽŪP) paramos. Didelės dalies (apie 72 proc.) šių buveinių ploto būklė šiuo metu nėra žinoma. Duomenys apie buveinių būklę reguliariai renkami tik „Natura 2000“ teritorijose, valstybinis monitoringas apima apie dešimtadėlį šalies ploto, o prieš daugiau kaip dešimtmetį atkittos nacionalinės buveinių inventorizacijos duomenys dėl sparčios būklės kaitos tampa nebeaktualūs, todėl atkūrimo priemonių apimtys bus tikslinamos nustatčius buveinių būklę ir atnaujinant Nacionalinį gamtos atkūrimo planą 2032 ir 2042 m. Iki 2030 m. tvarkymą užtikrina esamos priemonės (pvz. Saugomų teritorijų direkčių ir Valstybinės miškų urėdijos darbai, BŽŪP intervencijos, nevyriausybinų organizacijų projektai ir kt.). Iki 2050 m. taikomos šios veiklos: pradiniai atkūrimo darbai (sumedėjusios augalijos, kelmų ir dendrių šalinimas, pirmasis šienavimas, viržynuose ir smėlynuose – dirvožemio paviršiaus paruošimas), vėliau – reguliarus šienavimas ar ganymas pagal buveinių poreikius su biomasės išvežimu; drėgnose pievose (6410) – hidrologinio režimo atkūrimas; kadagynuose ir medžiais apaugusiose ganyklose (5130, 9070) – medžių ir krūmų tankumo reguliavimas. Atkūrimo sąlygos ir modeliai paremti savanoriškų sustatimų su ūkininkais sudarymu ir valstybinės žemės nuomos sąlygų atnaujinimu, siekiant sudaryti naujas nuomos sutartis išlaikyti ir atkurti palankias sąlygas buveinės susiformavimui. Tęstinumui užtikrinti taikomos apsaugos sutarčių, privačių saugomų vietovių instrumentai, o biomasės panaudojimas siejamas su biomasės panaudojimo žiedinėje bioekonomikoje sistemos sukūrimu ir lokalių biomasės panaudojimo punktų tinklo plėtra. Ekologinė nauda: išlaikomas atviras kraštovaizdis ir buveinėms būdinga rūšių įvairovė, gerėja sąlygos apdulkintojams, pievų paukščiams ir saugomoms augalų rūšims, mažėja užžėlimo rizika, kaupiasi organinė anglis. Ši priemonė prisideda prie šių rūšių grupių buveinių būklės gerinimo: LT_ART4_7_HAB_4030, LT_ART4_7_HAB_5130, LT_ART4_7_HAB_6120, LT_ART4_7_HAB_6210, LT_ART4_7_HAB_6230, LT_ART4_7_HAB_6410, LT_ART4_7_HAB_6510, LT_ART4_7_HAB_6530.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.4. Buveinių ploto įkūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drūgų indeksas“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą 10.1. Apdulkintųjų įvairovės ir gausos gerinimas	91,1	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.

Pievų ir kitų ganyklų buveinių įkūrimas iš naujo	LT_GAR_4_052	2050	Priemonė siekiama iš naujo įkurti pievų ir kitų ganyklų buveines (5130, 6120, 6210, 6230, 6410, 6510, 6530, 9070), kad būtų pasiektas palankus referencinis plotas, didžiausias poreikis nustatytas šienaujamų mezofitų pievų (6510) ir stepinių pievų (6210) buveinėms. Dalis pievų buveinių išnyko dėl apleidimo, apodidrimo mišku, arimo ir intensyvaus naudojimo. Tinkamiausios teritorijos parenkamos remiantis geriausiomis turimomis žiniomis: įvertinus buveinių istorinį paplitimą, dirvožemį, hidrologiją, žemės naudojimą ir nuosavybę, taip pat junglumą su esamomis buveinėmis ir saugomų rūšių poreikius. Iki 2030 m. parengiami potencialių teritorijų žemėlapiai, apsaugos tikslai, gamtovarkos planai, parenkamos donorinės pievos sėklų perkėlimui. Iki 2050 m. taikomos šios veiklos: apieščių, medžių ir krūmų apaugusių buvusių pievų atkūrimas (sumedėjusios augalijos ir kelmų šalinimas ir kt.), žolinės augalijos įkūrimas perkeliant vietinės kilmės sėklas, reguliaraus šienavimo ar ganymo grąžinimas. Medžiais apaugusios ganyklos (9070) ir miškapievis (6530) formuojamos retais medžiais ir krūmais apaugusiose teritorijose, kuriose ganoma ir (arba) šienaujama. Karbonatinių smėlynų pievų buveinės (6120) įkuriamos ir palaikomos reguliariai suardant augaliją ir atviriant pilko smėlio plotus. Pirminybė teikiama plotams šalia esamų buveinių, saugomų rūšių buveinių ir ekologinių koridorijų, taip pat valstybinei žemei ir privatiems žemės sklypams, kurių savininkai sutinka sudaryti apsaugos sutartis. Įkurtos buveinės toliau tvarkomos pagal pievų ir vižynų gerinimo priemonę. Ekologinė nauda: didėja pusiau natūralių pievų plotas ir jų junglumas, atkuriamos apdulkintojų, pievų paukščių ir retų augalų buveinės. Ši priemonė prisideda prie šių rūšių grupių buveinių būklės gerinimo: LT_ART4_7_HAB_5130, LT_ART4_7_HAB_6120, LT_ART4_7_HAB_6210, LT_ART4_7_HAB_6230, LT_ART4_7_HAB_6410, LT_ART4_7_HAB_6510, LT_ART4_7_HAB_6530.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintojų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.4. Buvėinių ploto įkūrimas iš naujo 4.1. Buvėinių būklės gerinimas 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buvėinių tipų jungčių gerinimas 4.11–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drūgų indeksas“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą 10.1. Apdulkintojų įvairovės ir gausos gerinimas	155,4	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Prioritetinės buveinės 6270* „Rūšių turtingi smilgynai“ atkūrimas ir įkūrimas iš naujo	LT_GAR_4_053	2050	Priemonė siekiama užtikrinti prioritetinės buveinės 6270* „Rūšių turtingi smilgynai“ atkūrimą ir įkūrimą iš naujo. Priemonė prioritetinė, nes 6270* priskiriama Buvėinių direktyvos I priedo prioritetinėms buveinėms, taip pat nustatytas šios buveinės nepakankamas plotas Natura 2000 teritorijose. Buveinės būklę blogina pievų apleidimas, netinkamas ariama žeme ar mišku, žemdirbystės intensyvinimas ir pievų persėjimas. Siekiant buveinės atkūrimo pirmiausia atrenkamos tinkamos įkūrimui iš naujo teritorijos - apieleistos buvusios pievos ir ganyklos, miško pievos, ariama žemė ir intensyviai naudojamos pievos ir ganyklos šalia esamų 6270* plotų. Atkūrimo sąlygos ir modeliai paremti savanoriškų susitarimų su ūkininkais ir valstybinės žemės nuomos sąlygų atnaujinimu, siekiant sudaryti naujas nuomos sutartis sutariant išlaikyti ir atkurti palankias sąlygas buveinės susiformavimui. Tęstinumui užtikrinti taikomos apsaugos sutarčių, privačių saugomų vietovių instrumentai. Iki 2050 m. šiam buveinių tipui skiriamas prioritetinis dėmesys, taikomos papildomos priemonės - esamų plotų atkūrimas (sumedėjusios augalijos šalinimas, tinkamo ganymo ir tręšimo režimo atkūrimas). Tinkamai buveinės struktūrai suformuoti taikomas vidutinio intensyvumo ganymas, derinamas su šienavimu su biomasės išvežimu. Buvėinės įkuriamos iš naujo sąjant vietinės kilmės sėklas ir (ar) perkeliant donorinių pievų sėklų bazę; taikoma teisinė apsauga nuo pavertimo ariama žeme, apželdinimo mišku ir kita. Ekologinė nauda: daugėja rūšių turtingų smilgynų plotai, gerėja sąlygos apdulkintojams, pievų paukščiams ir retoms augalų rūšims, didėja kraštovaizdžio elementų junglumas, ekosistemoje kaupiasi organinė anglis. Ši priemonė prisideda prie šių rūšių grupių buveinių būklės gerinimo: LT_ART4_7_HAB_6270.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintojų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.1. Buvėinių būklės gerinimas 4.4. Buvėinių ploto įkūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buvėinių tipų jungčių gerinimas 4.11–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drūgų indeksas“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą 10.1. Apdulkintojų įvairovės ir gausos gerinimas	114	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Biomasės panaudojimo sistemos sukūrimas ir lokalų biomasės panaudojimo punktų tinklo plėtra	LT_GAR_4_054	2050	Priemonės tikslas – sukurti ilgalaikę, ekonomiškai gyvybingą gamtovarkos biomasės (iš pievų, šlapynių ir kitų atvinių buveinių priežiūros) surinkimo ir panaudojimo sistemą, kuri užtikrintų tvarkymo tęstinumą pasibaigus projektų finansavimui. Šiuo metu didelė biomasės dalis nepanaudojama ar panaudojama nepilnai: pašarui reikia vis mažiau pievų biomasės (1990–2023 m. galvijų skaičius sumažėjo apie 73 proc.), trūksta vietinių perdirbimo pajėgumų, o transportavimo sąnaudos didelės. Kartais biomasė paskleidžiama gamtinėse teritorijose ir didina biogeninių medžiagų perteklių jautriose buveinėse. Priemonė remiasi išbandyta praktika: kai kuriose saugomose teritorijose įrengtos kompostavimo aikštelės sėkmingai kompostuoja biologines atliekas, gyvulių mėšlą ir pievų biomasę, o šlapynių biomasę perdirbama į granules gyvūnų kraikui, deginimui ir kt. naudojimui. Kitose Europos valstybėse surinkta geroji praktika, rodo platesnės biomasės panaudojimo galimybes panaudojant energikoje, ir produktų gamyboje. Priemonė įgyvendinama etapais, iki 2030 m. parenkamos teritorijos, kuriose punktų labiausiai reikia (gausu tvarkomų pievų ir šlapynių, mažai gyvulių, nutolę perdirbėjai). Jose, steigiami lokalūs kompostavimo, granulavimo, kraiko ir biokuro gamybos punktai, prireikus – naudojama mobili įranga kelioms teritorijoms. Panaudojimo būdai (kompostas, įterpimas į dirvą, trąšos, pašaras, kraikas, granulės, deginimas, biometanas ir kt.) parenkami pagal biomasės kokybę ir vietos poreikį. 2030–2040 m. tinklas plečiamas prioritetinėse savivaldybėse. Numatoma nauda: pašalinamas biogeninių medžiagų perteklius, gerinama pievų, šlapynių ir rūšių buveinių būklė, dirvožemio kaupiasi organinė anglis, gerėja jo kokybė ir didėja žemės ūkio našumas, daugėja vietinių energijos išteklių, o pievų ir šlapynių priežiūra tampa įmanoma ir retai apgyvendintose teritorijose.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.1. Buvėinių būklės gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui			Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Ežerų buveinių būklės gerinimas mažinant eutrofikaciją ir atkuriant hidrologinį režimą	LT_GAR_4_055	2050	Priemonė siekiama užtikrinti ežerų Bendrijos svarbos buveinių atkūrimą (3130, 3140, 3150, 3160, 3190). Distrofinių ežerų (3160) įkūrimas iš naujo siejamas su aukštapečių ir tarpinių pelkų hidrologinio režimo atkūrimu. Ežerų buveinėms, kurių būklė dabar nežinoma (pavyzdžiui, 3190 Gipso karsto ežerai), priemonė bus taikoma nustačius jų būklę. Kartu su salpų buveinių bei upių vientisumo atkūrimo ir renatūralizacijos priemonėmis tai padeda pasiekti 3 grupės atkūrimo tikslus. Ežerų būklę blogina biogeninių medžiagų patekimas iš baseino (žemės ūkio ir nuotekų tarša), vandens lygio pokyčiai dėl sausimo ir nuotekų reguliavimo, rekreacijos daromas poveikis, žuvų populiacijų pokyčiai ir invazinės rūšys. Esamos nuotekų tvarkymo ir žemės ūkio taršos mažinimo priemonės įgyvendinamos iki 2033 m., ežerų hidrologinio režimo atkūrimo ir augalijos tvarkymo priemonės – iki 2030 m., todėl po šių terminų būtina ilgalaikė kryptis. Dalies ežerų buveinių ploto būklė nežinoma, todėl apimtis ir priemonės tikslinamos nustačius būklę ir atnaujinant planą 2032 ir 2042 m. Iki 2030 m. ežerai, kuriems taikytinos priemonės, parenkami pagal buveinių būklę ir apkrovos šaltinius, derinant su upių baseinų rajonų valdymo planais, vandens telkinių tvarkymo ir gamtovarkos dokumentais. Iki 2050 m. taikomos šios veiklos: biogeninės apkrovos mažinimas ežerų baseinuose (pvz. nuotekų valymo efektyvinimas, žemės ūkio taršos mažinimas, apsauginės pakrančių juostos) pagal kas šešerius metus peržiūrimus upių baseinų rajonų valdymo planus, ežerų vandens lygio režimo atkūrimas pertvarkant nusausinimo įrenginius ir nuotekio reguliavimo statinius, pakrantės augalijos ir makrofitų tvarkymas (pvz. nendrių ir sumedėjusios augalijos šalinimas, kai tai būtina buveinei); žuvų populiacijų reguliavimas, rekreacijos poveikio valdymas ir invazinių rūšių kontrolė, distrofinių ežerų – pelkių vandens režimo apsauga ir atkūrimas. Ekologinė nauda: skaidresnis vanduo ir mažesnė eutrofikacija, atskuriančios būdingos povandeninės augalijos bendrijos, geresnės sąlygos žuvims, vandens paukščiams ir bestuburiams. Ši priemonė prisideda prie šių rūšių grupių buveinių būklės gerinimo: LT_ART4_7_HAB_3150, LT_ART4_7_HAB_3160.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.1. Buvėinių būklės gerinimas 4.4. Buvėinių ploto įkūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui	23	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Salpų ir paupių buveinių būklės gerinimas ir įkūrimas iš naujo atkuriant užliejimo režimą	LT_GAR_4_056	2050	Priemonė siekiama gerinti salpų pievų, aukštųjų žolynų Europos Bendrijos svarbos buveinių (6430, 6450) būklę ir jas iš naujo įkurti. Kartu su paupių miškų, ežerų buveinių bei upių vientisumo atkūrimo ir renatūralizacijos priemonėmis tai padeda pasiekti 3 grupės tikslus. Salpų buveinių būklę blogina vandens režimo pokyčiai (upių tiesinimas, pylimai, sausinimas), pievų apleidimas ir užžėlimas, intensyvus naudojimas, invazinių augalų plitimas. Iki 2030 m. nustatomos salpų atkūrimo teritorijos pagal užliejimo režimą, žemės naudojimą ir nuosavybę, derinant su upių baseinų rajonų valdymo planais ir upių vientisumo atkūrimo priemonėmis. Iki 2050 m. taikomos šios veiklos: užliejimo režimo atkūrimas neužstatytose teritorijose (pvz. pylimų šalinimas ar perkėlimas, melioracijos sistemų pertvarkymas, senvagių prijungimas), aliuvinių pievų ir aukštųjų žolynų tvarkymas (pvz. vėlyvas šienavimas, ekstensyvus ganymas, sumedėjusios augalijos šalinimas) ir invazinių augalų kontrolė. Naujos buveinės įkuriamos pirmiausia dažnai užliejamose, ūkinio požiūriu mažai naudingose žemėse sudarant savanoriškas ilgalaikes tvarkymo sutartis su savininkais. Ekologinė nauda: didesnis salpų vandens sualkojimo pajėgumas ir apsauga nuo potvynių, geresnė vandens kokybė, atkuriami upių ir salpų ryšiai, gerėja žuvų, paukščių, apdulkintojų ir bestuburių buveinės. Ši priemonė prisideda prie šių rūšių grupių buveinių būklės gerinimo: LT_ART4_7_HAB_6430, LT_ART4_7_HAB_6450.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintojų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.1. Buvėinių būklės gerinimas 4.4. Buvėinių ploto įkūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buvėinių tipų jungčių gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drūgų indeksas“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą 10.1. Apdulkintojų įvairovės ir gausos gerinimas	85,7	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Upių renatūralizacija atkuriant natūralią vagų struktūrą ir tikėmės sąlygas	LT_GAR_4_021	2050	Nuo 2017 m. Lietuva įgyvendindama švelnią renatūralizaciją siekia atkurti labai pakeistų vandens telkinių morfologiją, sumažinti melioracijos daromą poveikį upėms, buveinėms ir rūšims. Švelnioji renatūralizacija apima sraunumų, užteklių, duburių ir slenkčių suformavimą vagioje, tikėmės srautų keičiančių bunų įrengimą vagioje, vagos skerspjūvio pakėlimą panaudojant natūralias gamtines medžiagas iš akmenų, gargždo ir medienos, medžių sodinimą vagų šlaituose ar pakrantėse ribojant vandens paviršius (vagos) apšvietimą. Iki 2022 m. renatūralizacija įgyvendinta 78 vandens telkiniuose, 2022-2027 m. renatūralizacijos projektai numatyti vykdyti „LIFE SIF Vanduo“ projekte apima 5 vandens telkinius. 2028-2032 bus suplanuoti nauji renatūralizacijos projektai atsižvelgiant Upių baseinų rajonų valdymo planus ir priemonių programą, mokslininkų ir nevyriausybinių organizacijų rekomendacijas. Priemonės apimtyje planuojama parengti modelius, kurie padės atrinkti vandens telkinius, kuriuose bus atkurtos salpos ir įgyvendinti su salpų atkūrimu susijusias veiklas. Didelė dalis salpės upių melioracijos tikslais buvo tiesinamos ir glinamos, neigiamas darbų poveikis išaikino žuvų rūšis ir natūralias buveines, pakeitė upės morfologiją, hidrologiją ir kitus paramentrus. Siekiant sumažinti neigiamą poveikį atliekama upių renatūralizacija. Ekologinė nauda: pagerintos žuvų ir kitų vandens organizmų gyvenimo sąlygos, pagerintos buveinių sąlygos atsikurti, mažinamas ūkinis poveikis vandens telkiniams, mažinama taršos rizika, atkuriamas upių skersiniai vientisumas.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 9 straipsnis - Upių vientisumo atkūrimas	4.1. Buvėinių būklės gerinimas 4.4. Buvėinių ploto įkūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.9. Žirnių spragų šalinimas 4.10. Buvėinių tipų jungčių gerinimas 9.2. Dirbtinių upių klūčių šalinimas	374,4	km	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Upių vientisumo atkūrimas pašalinant hidrotechninius statinius	LT_GAR_9_001	2050	Siekiant atkurti upių vientisumą, tipines upės buveines, gerinti žuvų populiacijų būklę ir atkurti hidrologinį režimą bus pilnai pašalinami hidrotechniniai statiniai. Planuojama, kad iki 2030 m. bus pašalinti 5 hidrotechniniai statiniai (užtvankos). Iki 2040 m. ir 2050 m. bus pašalinami statiniai, kurie prisidės prie ES šalims keliamo tikslo atkurti 25 000 km laisvai tekančių upių. Dalis veiklų turės tik dalinį prisidėjimą prie tikslo. Priemonė prisideda prie buveinių 3260 ir 3270 atkūrimo ir būklės palaikymo, taip pat prie praeivių ir pusiau praeivių žuvų buveinių ir nerštaviečių atkūrimo. Iki 2030 m. veiklos įgyvendinamos pagal Nacionalinio vandenų srities 2022–2027 metų plano įgyvendinimo veiksmų planą ir atitinka Prioritetinių veiksmų programos (PAF) 2021–2027 numatytas gėlių vandenų buveinių (upių ir ežerų) atkūrimo priemones. Upių fragmentacija hidrotechniniais statiniais yra viena pagrindinių priežasčių, dėl kurių pablogėjusi upių buveinių būklė, sutrikusi žuvų migracija ir gėlių vandenų rūšių populiacijų būklė. Visiškai statinių pašalinimas atkuria upių ekologinį junglumą, tipinių upių buveinių funkcijas ir laisvą upės tėkmę. Ekologinė nauda: pagerintos žuvų ir kitų vandens organizmų migracijos sąlygos, atkurtos buveinių tipų jungtys ir upių išilginis junglumas.	9 straipsnis - Upių vientisumo atkūrimas 4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	9.1. Bent 25 000 km upių Sąjungoje atkūrimas (ne vėliau kaip 2030 m), kad jos taptų laisvai tekančiomis upėmis 9.2. Dirbtinių upių klūčių šalinimas 4.1. Buvėinių būklės gerinimas 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas	200	km	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Gamtinėsios (artimesnės gamtai) miškininkystės principų taikymas praktikoje, saugomos teritorijose, pertvarkant miškų kraštovaizdžio lygį	LT_GAR_12_004	2050	Priemonė siekiama plėtoti gamtiškosios miškininkystės taikymą, struktūriškai monotoniškus, grynus vienaamžius bei vienaarūšių medynus priartinti prie natūralių miško buveinių struktūros ir funkcijų, taikant gamtiškosios miškininkystės principus. Prioritetas teikiamas saugomų teritorijų, įskaitant Natura 2000, ir valstybinis miškams. I etape atliekamas teritorijų prioritetizavimas. II etape taikomi praktiniai gamtiškosios miškininkystės principai. Priemonė apima skirtingo intensyvumo ūgimo kirtimus, taip pat atrankinius kirtimus, kurių metu saugoma medžių rūšių įvairovė, formuojama medynų struktūra, taikomos valdymo priemonės skirtos miško rūšinei, amžinei įvairovei didinti. Pirmajame priemonės įgyvendinimo etape (2026-2030 m.) VMU šakių regioninio padalinio administruojamose mokslose įkuriamas demonstracinis objektas, kuriame išbandomi ir demonstruojami gamtiškosios miškininkystės kirtimai. Priemonės projektuojamos konsultuojantis su tarpinstitucine darbo grupe, kurią sudaro miškininkai ir miškininkystės mokslo atstovai, užtikrinant moksliniais duomenimis pagrįstą sprendimų priėmimą. Priemonės įgyvendinimui keliami tarpiniai tikslai: iki 2030 m. - 186 km2 iki 2040 m. - 557 km2 iki 2050 m. - 928 km2 Struktūriškai monotoniški medynai pasižymi maža struktūrine ir rūšine įvairove bei mažu atsparumu klimato kaitos keliams pavojams. Gamtiškosios miškininkystės principų taikymas ir aktyvus tokių medynų pertvarkymas paspartina natūraliai lėtai vykstančius struktūros formavimosi procesus ir didina miško biologinę įvairovę bei atsparumą. Ekologinė nauda: padidinta medynų struktūrinė ir rūšinė įvairovė, suformuota natūralesnė medyno sudėtis, padidinta vietinių ir retųjų medžių rūšių dalis, sustiprintas miško ekosistemų atsparumas ir sudarytos sąlygos medynams artėti prie natūralios buveinės struktūros.	12 straipsnis - Miškų ekosistemų atkūrimas 4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintojų populiacijų atkūrimas	12.1. Biologinės įvairovės didinimas miškų ekosistemose 4.4. Buvėinių ploto įkūrimas iš naujo 10.1. Apdulkintojų įvairovės ir gausos gerinimas 12.2. Įprastų miško paukščių populiacijų indeksas didėjimas 12.3.a. Rodiklio „stovinti negyva mediena“ didėjimas 12.3.b. Rodiklio „gulinti negyva mediena“ didėjimas 12.3.c. Rodiklio „įvairiaamžių miškų dalis“ didėjimas 12.3.d. Rodiklio „miškų jungtys“ didėjimas 12.3.e. Rodiklio „organinės anglies sankaupos“ didėjimas 12.3.f. Rodiklio „miškų, kuriuose dominuoja vietinės medžių rūšys, dalis“ didėjimas 12.3.g. Rodiklio „medžių rūšių įvairovė“ didėjimas	928	km2	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.

Miško buveinių būklės gerinimas ir įkūrimas iš naujo taikant aktyvią gamtotvarką	LT_GAR_4_057	2050	Priemonė siekiama taikant aktyvią gamtotvarką gerinti miško Europos Bendrijos svarbos buveinių (91T0, 9060, 9190), kurioms gamtiškosios miškininkystės ir teisinės apsaugos nepakanka, būklę ir iš naujo jas įkurti. Kartu su gamtiškosios miškininkystės ir teisinės apsaugos priemonėmis (9010, 9020, 9050, 9180) siekiama 4 buveinių grupės (miškų) atkūrimo tikslų. Kerpiniai pušynai (91T0) priklauso nuo žemo intensyvumo gaisrų, nesant jų, medynai permedygt sutankėja, kaupiasi perteklinė pakotė, nyksta kerpių dangą, o geros būklės nuo referencinio buveinės dydžio žinomas tik apie 3,2 proc. plotas. Spygliuočių miškų ant ozų (9060) būklė blogėja ekstensyviam miško gamymui, sausųjų čiulbų (9190) – smėlingose augavietėse gėdulus šalinant taip netinkamus ir vietoje jų įveisiant, pušis, taip pat plintant invazinėmis rūšims (varginė medietėva, raudonasis ažuolas, vėlyvoji erva). Iki 2030 m. 91T0 buveinėje taikomi kirtimai, kontroliuojamas deginimas ir pakotės šalinimas, 9060 ir 9190 – eksperimentiniai metodai. Dalies (apie 66 proc.) šių buveinių ploto būklė šiuo metu nėra žinoma. Duomenys apie buveinių būklę reguliariai renkami tik „Natura 2000“ teritorijose, valstybinis monitoringas apima apie dešimtadalį šalies ploto, o prieš daugiau kaip dešimtmetį atliktos nacionalinės buveinių inventORIZacijos duomenys dėl sparčios būklės kaitos tampa nebeaktualūs, todėl atkūrimo priemonių apimtys bus tikslinamos nustčius buveinių būklę ir atnaujinant Nacionalinį gamtos atkūrimo planą 2032 ir 2042 m. Iki 2030 m. pagal geriausias turimas žinias parenkamos prioritetinės teritorijos: 91T0 – sausį smėlingi pušynai su būliksia kerpių dangą, 9060 – ozi su išlikusiomis tikslinėmis rūšimis, 9190 – smėlingos augavietės su išlikusiais ažuolais. Eksperimentiniuose plotuose metodai išbandomi ir stebimas jų efektyvumas, o 2031–2050 m. išplečiamos tik veiksmingiausios priemonės. Iki 2050 m. taikomos šios veiklos: 91T0 – kontroliuojamas deginimas, medyno retinimas, aikštelių formavimas ir pakotės šalinimas atideglant mineralinį gruntą, 9060 – pomiško ir pakotės šalinimas, ekstensyvus gamymas, 9190 – ažuolų atsinaujinimo skatinimas (pušų retinimas, aikštelių formavimas), invazinių rūšių šalinimas ir kanopinių žvėrių žalos valdymas. Buvėinės iš naujo įkuriamos augavietėse, kuriose jos išnyko dėl užtemdymo, pakotės kaupimosi ar ažuolų pakaitimo pušimis. Valstybiniuose miškuose priemonės įtraukiamos į vidinės miškotvarkos projektus ir gamtotvarkos planus, privačiuose – taikomos savanoriškos sutartys su žemės savininkais. Veiksmingumas vertinamas stebint buveinių struktūrą ir tipines rūšis, o metodai koreguojami pagal rezultatus. Ekologinė nauda: atkuriami kerpiniais pušynams būdinga reta medyno struktūra ir atviro mineralinio grunto mozaika, ozų miškuose – šviesesnė struktūra ir tikslinių rūšių buveinės, sausuosiuose ažuolynuose – ažuolų atsinaujinimas. Ši priemonė prisideda prie šių rūšių grupių buveinių būklės gerinimo: LT_ART4_7_HAB_91T0, LT_ART4_7_HAB_9060.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 12 straipsnis - Miškų ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas	4.4. Buveinių ploto įkūrimas iš naujo 4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 4.11–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 10.1. Apdulkintųjų įvairovės ir gausos gerinimas 12.1. Biologinės įvairovės didinimas miškų ekosistemose 12.2. Įprastų miško paukščių populiacijų indekso didėjimas	32,7	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE projektai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Svetimų sumedėjusių augalų rūšių gausos mažinimas miškuose	LT_GAR_12_002	2050	Priemonė siekiama mažinti svetimų Europos žemynui sumedėjusių augalų rūšių gausą miškuose, taip mažinant jų neigiamą poveikį vietinėms miško ekosistemos ir biologinei įvairovei. Siekiama kontroliuoti Europos žemynui svetimų medžių rūšių plitimą. Priemonė įgyvendinama etapais: Pirmasis etapas - sudaromas svetimų sumedėjusių augalų rūšių bei jų plitimą ribojančių priemonių sąrašas. Antrasis etapas - identifikuojamos teritorijos, kuriose turi būti taikoma priemonė, atsižvelgiant į rūšių biologines savybes ir paplitimą, taikomos plitimą ribojančios priemonės bei tolesnė stebėseną. Trečiasis etapas - esant poreikiui įgyvendinamos papildomos priemonės siekiant geresnio riziką keliančių rūšių valdymo. Jeigu svetimų rūšių populiacija nemažėja arba nustatomas pakartotinis rūšių atsikūrimas ar plitimas, kontrolės priemonės koreguojamos ir taikomos pakartotinai. Svetimos ir invazinės sumedėjusių augalų rūšys konkuruoja su vietinėmis rūšimis dėl išteklių, keičia buveinių struktūrą ir ekologines funkcijas bei mažina vietinės floros ir faunos įvairovę. Jų gausos mažinimas atkuria natūralesnę miško sudėtį ir sudaro sąlygas vietinėms bendrijoms atsikurti, ypač biologinės įvairovės požiriu vertingose saugomose teritorijose. Ekologinė nauda: sumažinta svetimų sumedėjusių augalų rūšių gausa, apsaugotos vietinės medžių rūšys ir miško buveinės, atkurta natūralesnė miškų sudėtis ir prisidedama prie biologinės įvairovės didinimo miško ekosistemose.	12 straipsnis - Miškų ekosistemų atkūrimas 4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas	12.1. Biologinės įvairovės didinimas miškų ekosistemose 4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinima 10.1. Apdulkintųjų įvairovės ir gausos gerinimas			Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai ir kt.
Kopų, smėlynų ir uolėtų buveinių būklės gerinimas ir įkūrimas iš naujo	LT_GAR_4_058	2050	Priemonė siekiama atkurti 6 buveinių grupės (uolėtų ir kopų) Europos Bendrijos svarbos buveinių (2110, 2120, 2130*, 2140*, 2170, 2180, 2190, 2320, 2330, 8210, 8220, 8310) būklę. Kopų ir smėlynų buveinių būklę blogina trypimas, pakrančių erozija, užžėlimas nutūrkus gamymui, humuso kaupimasis ir invaziniai augalai, kopų miškus – vienodos struktūros kultūrinės kilmės medynai, negyvos medienos stygūs ir takų tinklas, uolėtas buveines – apaugimas, laipiojimas ir ardimas. Todėl pajūrio kopų ir kopų miškų būklę gerinama pirmiausia saugant gamtinę dinamiką, o smėlynų ir uolų – pasikartojančių aktyvių tvarkymu. Taikymo apimtys tikslinamos nustčius būklę ir atnaujinant planą 2032 ir 2042 m. Iki 2030 m. nustatoma 2180 būklė ir pagal geriausias turimas žinias parenkamos prioritetinės teritorijos: užželiantys smėlynai, pakrančių ruožai, kuriuose kopų dinamiką galima atkurti nekeliant grėsmės infrastruktūrai, medynai, kuriuose galima pagerinti 2180 būklę, uolų atodangos su didžiausiu apaugimu ar lankytųjų poveikiu, taip pat augavietės įkūrimui iš naujo, kurios išliko klimato kaitos sąlygomis. Iki 2050 m. taikomos šios veiklos: pajūrio kopose (2110, 2120) – lankytųjų srautų valdymas, smėlio sulaikymo priemonės (sakų klojiniai, žabtvorės), invazinių augalų šalinimas; kopų miškuose (2180) – negyvos medienos ir senų medžių išsaugojimas, kalninės pušies ir kitų nevietinių želdinių pertvarkymas į vietinių rūšių medynus, takų tvarkymas, kormoranų ir šernų skaičiaus valdymas; smėlynuose (2130*, 2140*, 2170, 2190, 2320, 2330) – sumedėjusios augalijos ir invazinių augalų šalinimas patiekant pavienius senus medžius, vietomis humusingo sluoksnio pašalinimas ir atviro smėlio formavimas (2330 – papildomai kontroliuojamas deginimas, įvertinus poveikį; 2190 – velėnos šalinimas, prirėkus – hidrologinio režimo atkūrimas); uolose (8210, 8220) – humuso ir apaugimo šalinimas, lankytųjų srautų valdymas, urvuose (8310) – lankymosi ribojimas. Buveinės iš naujo įkuriamos tais pačiais metodais: leidžiant kopoms formuotis neužstatytuose pakrantės ruožuose, pertvarkant želdinius ir šalinant sumedėjusių augaliją tinkamo smėlio vietose. Ekologinė nauda: išlaikoma kopų dinamiką ir atviro smėlio, žolinių, viržinių ir miško bendrųjų mozaika, didėja pakrančių atsparumas erozijai ir klimato kaitai, gerėja retų augalų, kerpių ir bestuburių buveinės. Ši priemonė prisideda prie šių rūšių grupių buveinių būklės gerinimo: LT_ART4_7_HAB_2120, LT_ART4_7_HAB_2130, LT_ART4_7_HAB_2140, LT_ART4_7_HAB_2170, LT_ART4_7_HAB_2180, LT_ART4_7_HAB_2320, LT_ART4_7_HAB_2330.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas	4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.4. Buveinių ploto įkūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 4.11–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 10.1. Apdulkintųjų įvairovės ir gausos gerinimas	7,9	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE projektai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Šlapių pievų, žemapelkių ir atvirų šlapiųjų atkūrimas bei tvarkymas pievų ir pelkių paukščių apsaugai	LT_GAR_4_059	2028	Priemonės tikslas – atkurti, išsaugoti ir palaikyti grietelę (<i>Crex crex</i>), nykstantiems tikliniams paukščiams, ypač gricuikai (<i>Limosa limosa</i>), raudonkojai tulikui (<i>Tringa totanus</i>), gaidukui (<i>Calidris pugnax</i>), paprastajam stulgiui (<i>Gallinago media</i>), ir didžiai kuolingai (<i>Numenius arquata</i>), bei meldinei nendrinukei (<i>Acrocephalus paludicola</i>) tinkamas atvirų šlapių pievų, žemapelkių, pelkių ir kitų drėgnų buveinių sąlygas. Priemonė orientuota į biologinės įvairovės išsaugojimą ir buveinių būklės gerinimą, taikant gamtai ir klimatui palankias teritorijų tvarkymo bei ūkininkavimo praktikas. Įgyvendinant priemonę numatoma atkurti aplistas šlapias pievas ir žemapelkes, gerinti jų hidrologinį režimą, šalinti nendras, aukštą žolinę augaliją, krūmus ir pavienius medžius, stabdant natūralios sėkmesijos procesus, dėl kurių nyksta atviros buveinės. Taip pat bus vykdomas šienavimas, mobilus gamymas, nendrynų fragmentavimas, reguliariai šalinamos atžalos bei užtikrinamas iškirstos biomasės surinkimas ir išvežimas iš tvarkomų teritorijų. Tvarkymo darbai bus planuojami atsižvelgiant į paukščių veisimosi laikotarpį ir vietovės gamtinės sąlygas, siekiant išvengti neigiamo poveikio perinčioms rūšims. Svarbi priemonės dalis yra hidrologinio režimo atkūrimas, įskaitant vandens sulaikymo priemonių įrengimą ir šlapiųjų atkūrimą. Šios veiklos padės išlaikyti drėgnoms buveinėms būdingas ekologines sąlygas, būtinas tikslinių rūšių perėjimui, maitinimuisi ir jaunikių augimui. Priemonė pagrįsta moksliniais tyrimais ir praktine rūšių apsaugos patirtimi, rodančia, kad pievų ir šlapiųjų paukščių gausmas tiesiogiai priklauso nuo pakankamo atvirų drėgnų buveinių ploto, jų struktūros ir hidrologinės būklės. Įgyvendinus priemonę tikimasi padidinti tinkamų perėjimo ir maitinimosi buveinių plotą, pagerinti jų ekologinį vientisumą, stabilizuoti ir didinti tikslinių rūšių populiacijas. Papildoma nauda bus sukurta kitoms atvirų šlapiųjų rūšims, įskaitant varliagyvių, bestuburių ir kitus pelkių bei pievų paukščius, taip pat prisidedama prie šlapiųjų ekosistemų atkūrimo, anglies kaupimo, vandens režimo reguliavimo ir klimato kaitos švelninimo.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.11–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 10.1. Apdulkintųjų įvairovės ir gausos gerinimas 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drėglių indeksas“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą 11.4.c. Pastangos atkurti drėgnumą durpių gavybos vietų plotuose 11.4.d. Pastangos atkurti organinių dirvožemių, kurie yra nusaistintuose durpynuose, kurių žemės naudojimo paskirtis yra kita nei žemės ūkis ir durpių gavybos vietos, drėgnumą	12	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE projektai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Aliuvinių pievų ir šlapiųjų buveinių atkūrimas siekiant šių buveinių rūšių populiacijų atkūrimo	LT_GAR_4_015	2033	Ši tarptautiniu mastu vykdoma priemonė skirta skėtinėms rūšies - meldinės nendrinukės (<i>Acrocephalus paludicola</i>) ir į jos buveinių apsaugai bei atkūrimui, užtikrinant ilgalaikį šios pasauliniu mastu nykstančios rūšies išlikimą Lietuvoje. Meldinė nendrinukė yra rečiausias Europos giesmininkas, kurio populiacija išlieka kritiškai maža, o rūšies būklė tiesiogiai priklauso nuo atvirų, tinkamo hidrologinio režimo šlapiųjų būklės. Priemonės tikslas yra pagerinti ir išplėsti rūšiai tinkamų buveinių tinklų, sustiprinti esamas populiacijas bei sudaryti sąlygas ilgalaikiam jų gyvybingumui. Priemonė apima kompleksinį buveinių tvarkymą Nemuno deltos, Žuvinto biosferos rezervato ir Dvynos apylinkių teritorijose. Numatomos veiklos orientuotos į degradavusių ir aplėistų šlapiųjų atkūrimą, jų hidrologinio režimo gerinimą bei ilgalaikės priežiūros užtikrinimą. Bus šalinama sumedėjusi augalija, vykdomas reguliuojamas šienavimas, perteklinės biomasės surinkimas ir išvežimas, atkuriamas optimalus vandens režimas įrengiant arba pritaikant vandens lygio reguliavimo infrastruktūrą. Tokiu būdu bus atkurto atviros viksnės ir žolinės pelkių buveinės, būtinos meldinės nendrinukės perėjimui ir jaunikių išauginimui. Svarbi priemonės dalis yra populiacijos atkūrimas ir stiprinimas taikant translokacijos metodą. Į teritorijas, kuriose rūšies gausa nepakankama natūraliam atsikūrimui arba ji beveik išnykusi, bus perkeliami jaunikiai iš stipresnių populiacijų. Šis metodas jau buvo sėkmingai išbandytas ankstesniuose gamtosauginiuose projektuose ir laikomas viena efektyviausių priemonių siekiant atkurti gyvybingas vietines populiacijas. Žuvinto biosferos rezervate planuojama sustiprinti vietinę populiaciją, sudarant sąlygas jai tapti savarakiška ir stabilia. Priemonės įgyvendinimas grindžiamas ilgalaike rūšies stebėseną ir sukauptais moksliniais duomenimis, kurie rodo, kad pagrindinės meldinės nendrinukės nykimo priežastys yra buveinių degradacija, šlapiųjų sausinimas, netinkamas ūkininkavimas ir buveinių fragmentacija. Ankstesnių projektų rezultatai patvirtino, kad atkūrus hidrologinį režimą ir reguliariai tvarkant buveines galima stabilizuoti ar net padidinti rūšies gausą. Lietuvoje įgyvendintos apsaugos priemonės jau prisidėjo prie populiacijos stabilizavimo, tačiau siekiant ilgalaikio rūšies išsaugojimo būtina plėsti ir gerinti tinkamų buveinių plotus bei stiprinti atskiras populiacijas. Numatoma ekologinė nauda apima ne tik meldinės nendrinukės apsaugą, bet ir platesnį šlapiųjų ekosistemų atkūrimą. Sutvarkytos teritorijos taps tinkamos daugeliui kitų saugomų ir nykstančių rūšių, įskaitant grietelę (<i>Crex crex</i>), stulgį (<i>Gallinago media</i>), švęgždą (<i>Porzana porzana</i>), didįjį erelį rėksnį (<i>Clanga clanga</i>), baltą pelėdą (<i>Asio flammeus</i>) ir kitas atvirų pelkių bei šlapių pievų rūšis. Atkurtos šlapynės taip pat pagerins vandens kaupimo funkcijas, sumažins šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas, padidins anglies kaupimą ekosistemose ir sustiprins kraštovaizdžio atsparumą klimato kaitos poveikiui. Taigi priemonė prisidės tiek prie biologinės įvairovės išsaugojimo, tiek prie klimato kaitos švelninimo ir ekosisteminių paslaugų išsaugojimo.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.1. Buveinių būklės gerinimas 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą 11.4.b. Pastangos atkurti žemės ūkiai naudojamo organinio dirvožemio, kuris yra nusaistintuose durpynuose, drėgnumą 11.4.c. Pastangos atkurti drėgnumą durpių gavybos vietų plotuose 11.4.d. Pastangos atkurti organinių dirvožemių, kurie yra nusaistintuose durpynuose, kurių žemės naudojimo paskirtis yra kita nei žemės ūkis ir durpių gavybos vietos, drėgnumą	18,49	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Retų ir nykstančių paukščių rūšių būklės gerinimas ir atkūrimas	LT_GAR_4_060	2029	Priemonė skirta retų ir nykstančių Lietuvoje bei Europoje saugomų paukščių rūšių apsaugos būklės gerinimui, populiacijų atkūrimui ir jų buveinių išsaugojimui. Priemonė orientuota į prioritetines rūšis europinį žalvarnį (<i>Coracias garrulus</i>), mažąjį žąsį (<i>Anser erythropus</i>), upinę žuvėdrą (<i>Sterna hirundo</i>), mažąją žuvėdrą (<i>Sternula albifrons</i>), eurazinį tetervinį (<i>Lyrurus tetrix</i>), vakarinį kurtinį (<i>Tetrao urogallus</i>) ir didįjį apuoką (<i>Bubo bubo</i>). Priemonė apima kompleksinius rūšių apsaugos veiksmus, pritaikytus konkrečių rūšių ekologiniams poreikiams. Numatoma atkurti ir gerinti perėjimo, maitinimosi, migracijos sustojimo bei žiemojimo buveines, tvarkant užliejamas pievas, šlapynes, pakrančių salas, atvirus smėlio ir žvyro plotus bei miško buveines. Bus šalinama nepageidaujama sumedėjusi augalija, atkuriamas natūralus hidrologinis režimas, formuojama palanki buveinių struktūra ir didinamas jų atsparumas klimato kaitai. Rūšims, kurių populiacijos yra kritinės būklės arba kurioms trūksta natūralių veisimosi vietų, bus taikomos aktyvios apsaugos priemonės: veisimas nelaisvėje ir išleidimas į gamtą (žalvarniai), dirbtinių lizdaviečių įrengimas ir priežiūra (eretui žuvininkui ir didžiajam apuokui), dirbtinių perėjimo vietų formavimas (žuvėdroms), specialiųjų buveinių tvarkymas ir gastrulių lėsyklių įrengimas (tetervinui ir kurtiniui). Taip pat bus vykdoma populiacijų stebėseną, individų ženklavimas ir migracijos tyrimai naudojant GPS ar GSM siųstuvus, vertinama klimato kaitos įtaka ir rengiamos ilgalaikio teritorijų valdymo rekomendacijos. Priemonės poreikį lemia didelės tikslinių rūšių pažeidžiamumas dėl buveinių nykimo ir degradacijos, kraštovaizdžio pokyčių, klimato kaitos, trūkumo bei natūralių perėjimo vietų trūkumo. Įgyvendinus numatytas veiklas tikimasi pagerinti buveinių būklę, padidinti veisimosi sėkmę ir jaunikių išgyvenamumą, sustiprinti populiacijų gyvybingumą, sumažinti išnykimo riziką ir užtikrinti ilgalaikį šių rūšių apsaugą. Priemonė taip pat prisidės prie Natura 2000 tinklo stiprinimo, biologinės įvairovės išsaugojimo ir Europos Sąjungos gamtosauginių įsipareigojimų įgyvendinimo.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 4.11–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui	248,3	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Retų ir įprastų paukščių rūšių veisimosi sąlygų gerinimas įrengiant inkilus ir dirbtines lizdavietes	LT_GAR_12_003	2030	Dirbtinių inkilų, lizdaviečių, vietų įrengimo darbai valstybiniuose miškuose, siekiant didinti paukščių, šikšnosparnių įvairovę ir populiacijas miško ekosistemose. Priemonė apima inkilų kėlimą ir dirbtinių lizdų įrengimą rūšims, kurioms trūksta natūralių veisimosi vietų. Ūkiniuose ir struktūriškai vienoduose miškuose neretai trūksta brandžių, drevėtų medžių bei natūralių lizdaviečių, reikalingų drevinėms, plėšriosioms ir kitoms rūšims veistis. Dirbtinių veisimosi vietų įrengimas kompensuoja šį trūkumą ir sudaro sąlygas su miškais susijusių rūšių populiacijoms palaikyti ir gausinti. Priemonė yra pasikartojanti — kasmet įrengiama apie 700 dirbtinių inkilų, lizdaviečių. Konkretios lokacijos planuojami metams į priekį, atsižvelgiant į rūšių poreikius ir buveinių sąlygas. Ekologinė nauda: padidintas su miškais susijusių paukščių rūšių veisimosi vietų prieinamumas, palaikomos ir gausinamos jų populiacijos, prisidedama prie biologinės įvairovės didinimo miško ekosistemose.	12 straipsnis - Miškų ekosistemų atkūrimas 4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	12.1. Biologinės įvairovės didinimas miškų ekosistemose 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas			Valstybinių miškų urėdijos lėšos ir kt.

BŽŪP Strateginio plano intervencinė priemonė „Laukinių paukščių apsauga už "Natura 2000" teritorijos ribų“	LT_GAR_4_061	2027	Priemonė taikoma įgyvendinant Bendrosios žemės ūkio politikos Strateginį planą 2023-2027. Priemonė siekiama išsaugoti laukinius paukščius. Reikalavimai: nenaudoti augalų apsaugos produktų, mineralinių ir organinių trąšų; pievas šienauti (birželio 20 d. – spalio 30 d., žolę smulkinti ir paskiešti draudžiama) arba ganyti (ganybos laikotarpis neribojamas, ganymo intensyvumas ne didesnis kaip 1 SG/ha). Įsipareigojimų laikotarpis 5 metai.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drugių indeksas“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą			Bendroji žemės ūkio politika ir kt.
BŽŪP Strateginio plano intervencinė priemonė „Apsaugos priemonės nuo didžiųjų plėšrūnų daromos žalos“	LT_GAR_4_062	2027	Priemonė taikoma įgyvendinant Bendrosios žemės ūkio politikos Strateginį planą 2023-2027. Priemonės tikslas – prevenciškai saugoti ūkinius gyvūnus nuo vilkų daromos kartu išsaugant biologinę įvairovę ir subalansuotą ekosistemų funkcionavimą. Tai leidžia sumažinti visuomeninio konflikto lygį, nepabloginant šios didžiųjų plėšrūnų rūšies apsaugos būklės šalyje. Pagal intervencinę priemonę teikiamos subsidijos negamybinėms investicijoms, skirtoms ūkinių gyvūnų aptvertimui lauke, bei kitų apsaugos nuo plėšrūnų (vilkų) priemonių, įskaitant šunis, įsigijimui ir įrengimui.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui			Bendroji žemės ūkio politika ir kt.
BŽŪP Strateginio plano intervencinė priemonė „Natura 2000“ miškuose“	LT_GAR_4_007	2027	Priemonė taikoma įgyvendinant Bendrosios žemės ūkio politikos Strateginį planą 2023-2027. Priemonė siekiama atlyginti dėl Paukščių direktyvos 2009/147/EB ir Buveinių direktyvos 92/43/EEB privalomų reikalavimų įgyvendinimo patirtas papildomas išlaidas ir prarastas pajamas. Kompensuojama, kai taikomas bent vienas iš šių apribojimų: draudimas vykdyti pagrindinius miško kirtimus arba leidžiama vykdyti nedidelio intensyvumo atrankinius kirtimus; ugdomųjų miško kirtimų draudimas; plynose pagrindinių miško kirtimų biržėse turi būti paliekamas papildomas skaičius neiškirstų žalių medžių; sanitariniai miško kirtimai negali būti išskertami visi džiotėję medžiai. Įsipareigojimų laikotarpis 1 metai.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas			Bendroji žemės ūkio politika ir kt.
Retų ir nykstančių gyvūnų rūšių, įrašytų į Buveinių direktyvą, būklės gerinimas ir jų buveinių atkūrimas	LT_GAR_4_063	2030	Priemonė skirta Europos Bendrijos svarbos gyvūnų rūšių apsaugos būklės gerinimui, jų populiacijų gyvybingumo stiprinimui ir buveinių atkūrimui. Veikiamos rūšys apima balinį vėžlį (<i>Emys orbicularis</i>), ovaliąją geldutę (<i>Unio crassus</i>), keturdantę suktęnę (<i>Vertigo geyeri</i>), mažąją suktęnę (<i>Vertigo angustior</i>), pūstąją suktęnę (<i>Vertigo moulinsiana</i>), šiaurinį auksinuką (<i>Lycæna helle</i>), auksuotąją šaškytę (<i>Euphydryas aurinia</i>), kraujalakinį melsvį (<i>Phengaris teleius</i>), taškuotąjį melsvį (<i>Phengaris arion</i>), rudakį satyrinuką (<i>Coenonympha hero</i>), niūriaspatį auksavabalį (<i>Osmoderma barnabita</i>) ir purpurinį plokščiaavabalį (<i>Cucujus cinnaberinus</i>). Kartu priemonė prisidės prie kitų su senais medžiais, negyva mediena, šlapynėmis ir pusiau natūraliomis pievomis susijusių rūšių apsaugos. Priemonė apima kompleksinius buveinių atkūrimo ir tvarkymo darbus, pritaikytus skirtingų rūšių ekologiniams poreikiams. Šlapynių ir pievų buveinėse bus šalinama sumedėjusi augalija, krūmai ir medžių atžalos, vykdomas šienavimas bei biomasės išvežimas, prireikus taikomas ekstensyvus ganymas ir atkuriamas natūralus hidrologinis režimas. Balnio vėžio apsaugai bus gerinamos vandens telkinių ir veisimosi vietų sąlygos, įrengiamos bei apsaugomos dėtavietės, valomi uždumblėję vandens telkiniai. Suktenių apsaugai bus palaikomos atviros ir pastovios drėgmės sąlygos kalkingose šlapynėse, o drugių rūšims bus atkuriamos ir palaikomos įvairiarūšės atviri bei pusiau atviri pievų buveinės. Tekančio vandens ekosistemose bus gerinamos ovaliosios geldutės buveinės, šalinant upių vagose susidariusias kliūtis, atkuriant natūralius hidrologinius procesus ir gerinant vandens telkinių ekologinę būklę. Senųjų lapuočių medynų buveinėse bus išsaugomi ir tvarkomi drėvėti medžiai, didinamas negyvos medienos kiekis, formuojamos specialios buveinės su senais medžiais susiljusiomis rūšims, gerinamas ekologinis junglumas tarp svarbiausių teritorijų bei kuriami ekologiniai koridoriai. Svarbi priemonės dalis yra tikslinių rūšių ir jų buveinių stebėseną. Bus vykdomos populiacijų apskaitos, vertinama buveinių būklė, reprodukcinė sėkmė, rūšių paplitimas ir pagrindiniai grėsmės veiksniai. Surinkti duomenys leis įvertinti taikomų priemonių efektyvumą ir užtikrinti moksliniais duomenimis pagrįstą tolesnių apsaugos veiksmų planavimą. Priemonės poreikį lemia buveinių degradacija, užžėlimas, hidrologinio režimo pokyčiai, senų medžių ir negyvos medienos trūkumas, ekologinio junglumo mažėjimas bei kiti žmogaus veiklos ir natūralių procesų sukelti veiksniai. Įgyvendinus numatytas veiklas tikimasi padidinti tinkamų buveinių plotą ir kokybę, pagerinti rūšių veisimosi ir išlikimo sąlygas, sumažinti populiacijų fragmentaciją bei prisidėti prie šių rūšių palankios apsaugos būklės atkūrimo ir ilgalaikio išsaugojimo. Kartu bus stiprinama šlapynių, upių, pievų ir senųjų miškų ekosistemų ekologinė vertė, biologinė įvairovė ir atsparumas aplinkos pokyčiams.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 10.1. Apdulkintųjų įvairovės ir gausos gerinimas 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drugių indeksas“	6,5	km ²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Retų ir nykstančių augalų rūšių, įrašytų į Buveinių direktyvą, būklės gerinimas ir jų buveinių atkūrimas	LT_GAR_4_064	2030	Priemonė skirta Europos Bendrijos svarbos ir kitų saugomų augalų rūšių apsaugos būklei gerinti, atkuriant ir palaikant jų augimui bei dauginimuisi tinkamas buveines. Veikiamos rūšys apima pelkinę uolaskėlę (<i>Saxifraga hirculus</i>), dvilapį purvuolį (<i>Liparis loeselii</i>), žvilgančiąją riestūnę (<i>Hamatocaulis vernicosus</i>), vėjanandį šilagėlę (<i>Pulsatilla patens</i>), smiltyninio gvardiko tipinį porūšį (<i>Dianthus arenarius arenarius</i>), plačiatapę klumpatę (<i>Cypripedium calceolus</i>), plikažiedį lintaį (<i>Thesium ebracteatum</i>), kalninę arniką (<i>Arnica montana</i>) ir mažąjį varpenį (<i>Botrychium simplex</i>). Priemonės tikslas – sustabdyti buveinių degradaciją ir natūralią sėkmesį, išsaugoti atviri bei pusiau atviri buveinių struktūrą, užtikrinti pakankamą apšviestumą, tinkamą hidrologinį režimą ir sumažinti konkurenciją su nepageidaujama augalija. Šių rūšių apsaugos būklė yra nepalanki, o pagrindinės grėsmės susijusios su buveinių užžėlimu medžiais, krūmais ir aukštaže žoline augalija, drėgmės režimo pokyčiais, maistinių medžiagų kaupimuisi bei invazinių rūšių plitimu. Priemonės metu bus vykdomi kompleksiniai buveinių tvarkymo darbai: šalinami medžiai, krūmai, jų atžalos ir tankus pomiškis, įjauanamos nendrės bei kita stebianti augalija, vykdomas šienavimas ir nuojautos biomasės išvežimas, o tinkamose teritorijose taikomas ekstensyvus ganymas. Miškų ir pamiškių buveinėse bus retinami medynai, šalinami savaiminės kilmės medžiai ir krūmai, reguliuojamas pomiškio tankumas bei šalinamos kirtimo atliekos. Atvirose augavietėse bus mažinamas samanų, nuokritų ir organinės medžiagos sluoksnis, sudarant palankesnes sąlygas sėklų dygimui ir jaunų individų įsitvirtinimui. Šlapynėse ir pelkėse, kuriose rūšių būklė lemia vandens režimas, bus taikomos hidrologinio režimo atkūrimo priemonės, siekiant išlaikyti rūšims būtiną drėgmės lygį ir išvengti tiek išsausėjimo, tiek ilgalaikio užžiejimo. Taip pat bus vykdoma invazinių ir ekspansyvių plintančių augalų rūšių kontrolė, siekiant sumažinti jų konkurencinį poveikį saugomiems augalams ir atkurti natūralią augalijos struktūrą. Svarbi priemonės dalis yra rūšių populiacijų ir buveinių stebėseną. Bus vertinami populiacijų gausumo, struktūros, atsinaujinimo ir erdvinio pasiskirstymo pokyčiai, taip pat buveinių būklės rodikliai. Surinkti duomenys leis įvertinti taikomų apsaugos priemonių efektyvumą ir užtikrinti moksliniais duomenimis pagrįstą tolesnių apsaugos veiksmų planavimą. Įgyvendinus numatytas veiklas tikimasi pagerinti augaviečių kokybę, padidinti rūšims tinkamų buveinių plotą, sustiprinti populiacijų gyvybingumą ir atsinaujinimo galimybes bei sumažinti išnykimo riziką. Priemonė prisidės prie palankios saugomų augalų rūšių apsaugos būklės atkūrimo, biologinės įvairovės išsaugojimo ir vertingų pelkių, pievų, pamiškių bei miško buveinių ekologinės būklės gerinimo.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 10.1. Apdulkintųjų įvairovės ir gausos gerinimas 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drugių indeksas“	1	km ²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Žvejybos ir žuvų įveisimas ežeruose vykdančios biomanipuliaciją	LT_GAR_4_027	2030	Ežeruose, kuriuose tarša jau nėra pagrindinė blogos būklės priežastis vykdoma biomanipuliacija. Tai vandens telkinio ekosistemos būklės gerinimo arba stabilizavimo būdas, kai įveisiamos plešriosios arba augalėdės žuys, priklausomai nuo situacijos, siekiant ekosistemos pusiausvyros. Biomanipuliacija planuojama pagal mokslininkų pateiktas rekomendacijas. Dalies saugomų žuvų ir vėžių rūšių natūralios populiacijos yra sunykusios arba nepakankamai gausios, kad atsikurtų savaime — dėl migracijos kelių fragmentacijos, buveinių būklės pablogėjimo, eutrofikacijos ar invazinių rūšių plitimo, įveisimas papildo natūralų populiacijų atsikūrimą ir sudaro sąlygas išlaikyti gyvybingas populiacijas, kol pagerės jų buveinių būklė. 2024 – 2028 metais planuojama įvesti: baltijos lašišos - 746 000 ritualiai ir jaunikliai; šlakio - 702 000 ritualiai ir jaunikliai; kiršlio - 36 000 jaunikliai; ūsošiaus – 160 000 ritualiai ir jaunikliai; ežerinio syko – 1 045 000 ritualiai ir jaunikliai; plačiažnypio vėžio – 4 800 individų. Sėliavos — kasmet po 1 700 000 lervučių. Ekologinė nauda: gausinamos saugomų žuvų ir vėžių rūšių populiacijos, palaikomas jų gyvybingumas valstybiniuose vandens telkiniuose ir prisidedama prie palankios šių rūšių apsaugos būklės atkūrimo.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas	11	km ²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Šlapynių ir pelkių rūšių bei jų buveinių atkūrimas taikant tikslines priemones	LT_GAR_4_065	2050	Priemonė siekiama užtikrinti prioritetinių šlapynių ir pelkių rūšių buveinių atkūrimą ir ilgalaikį palaikymą, kol bus pasiektas pakankamas jų kokybės ir kiekybės lygis. Visos šios priemonės rūšys yra prioritetinės pagal 2019–2024 m. ataskaitą Europos Komisijai apie Buveinių direktyvos (92/43/EEB) įgyvendinimą ir 2019–2024 m. ataskaitą Europos Komisijai apie Paukščių direktyvos (2009/147/EB) įgyvendinimą jų apsaugos būklę įvertinta kaip bloga arba populiacijų tendencija yra mažėjanti, ir vertinama, kad rūšių būklei atkurti reikalingos papildomos priemonės. Priemonė papildoma bendrąsias Europos Bendrijos svarbos buveinių atkūrimo priemones ir jų nedubliuoja. Priemonė taikoma šioms rūšims: pelkinė uolaskėlė (<i>Saxifraga hirculus</i>), dvilapis purvuolis (<i>Liparis loeselii</i>), žvilgančioji riestūnė (<i>Hamatocaulis vernicosus</i>), pievinė lingė (<i>Circus pygargus</i>), švygžda (<i>Porzana porzana</i>), dirvinis sėjikas (<i>Pluvialis apricaria</i>), perkūno oželis (<i>Gallinago gallinago</i>), raudonkojis tulikas (<i>Tringa totanus</i>), tikutis (<i>Tringa glareola</i>), stulgis (<i>Gallinago media</i>), mėlyngurklė (<i>Luscinia svecica</i>), meldinė nendrinukė (<i>Acrocephalus paludicola</i>), griciukas (<i>Limosa limosa limosa</i>), didžioji kuolinga (<i>Numenius arquata arquata</i>), gaidukas (<i>Calidris pugnax</i>), tetervinas (<i>Lyrurus tetrix tetrix</i>), balinė pelėda (<i>Asio flammeus</i>). Šios grupės rūšių buveinės nyksta dėl kelių esminių procesų. Pirma, nutrūkus šlapių pievų ir žemapelkių naudojimui, plotai užauga nendrynais, aukšta žoline augalija, krūmais ir savaiminiais medynais, todėl prarandamos atviros perėjimo, maitinimosi ir augimo vietos, o augalams susidar storas nesuriusų liekanų sluoksnis. Antra, sausinimas ir hidrologinio režimo pokyčiai sausina šlapias pievas, papelkius ir žemapelkes, pakitus vandens lygiui pelkių augalų išstumia sausesnių vietų rūšys. Per ankstyvas ir per intensyvus šienavimas bei intensyvų ganymas naikina lizdus, o atviro kraštovaizdžio paukščius papildomai veikia plėšrūnai, ypač invaziniai. Iki 2030 m. pagal geriausias turimas žinias atrenkamos svarbiausios augavietės, perėjimo ir sankaupų vietos, patikslinama jų būklė ir vandens lygio režimas, o tvarkymo sąlygos derinamos su žemės valdytojais. Iki 2050 m. plečiamas priemonių taikymo plotas ir taikomos tikslinės atkūrimo priemonės vadovaujantis teritorijų planavimo dokumentais. Tvarkomų plotų tinklas plečiamas taip, kad būtų pasiektas pakankamas rūšių buveinių junglumas. Veiksmingumas vertinamas stebint populiacijas, buveinių struktūrą, o apimties koreguojamos atnaujinant planą 2032 ir 2042 m.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.4. Buveinių ploto įkūrimas iš naujo 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos atkurti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 11.4.b. Pastangos atkurti žemės ūkiui naudojamo organinio dirvožemio, kuris yra nusaistintuose durpynuose, drėgnumą 11.4.d. Pastangos atkurti organinių dirvožemių, kurie yra nusaistintuose durpynuose, kurių žemės naudojimo paskirtis yra kita nei žemės ūkis ir durpių gavybos vietos, drėgnumą 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drugių indeksas“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą 10.1. Apdulkintųjų įvairovės ir gausos gerinimas			Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Pievų, sauspievių ir atvirų smėlynų rūšių bei jų buveinių atkūrimas taikant tikslines priemones	LT_GAR_4_066	2050	Priemonė siekiama užtikrinti prioritetinių pusiau natūralių pievų, sauspievių, viržynų ir atvirų smėlynų rūšių buveinių atkūrimą ir ilgalaikį palaikymą, kol bus pasiektas pakankamas jų kokybės ir kiekybės lygis. Visos šios priemonės rūšys yra prioritetinės pagal 2019–2024 m. ataskaitą Europos Komisijai apie Buveinių direktyvos (92/43/EEB) įgyvendinimą ir 2019–2024 m. ataskaitą Europos Komisijai apie Paukščių direktyvos (2009/147/EB) įgyvendinimą jų apsaugos būklę įvertinta kaip bloga arba populiacijų tendencija yra mažėjanti, ir vertinama, kad rūšių būklei atkurti reikalingos papildomos priemonės. Priemonė papildoma bendrąsias Europos Bendrijos svarbos buveinių atkūrimo priemones ir jų nedubliuoja. Priemonė taikoma šioms rūšims: mažasis varpenis (<i>Botrychium simplex</i> x), plikažiedis lintaips (<i>Thesium ebracteatum</i>), vėjanandį šilagėlę (<i>Pulsatilla patens</i>), kalninę arniką (<i>Arnica montana</i>), smiltyninio gvardiko tipinis porūšis (<i>Dianthus arenarius subsp. arenarius</i>), baltijinė linazolė (<i>Linaria loeselii</i>), juodataškis melsvys (<i>Maculinea arion</i>), auksuotoji šaškytė (<i>Euphydryas aurinia</i>), rudaakis satyrinukas (<i>Coenonympha hero</i>), šiaurinis auksinukas (<i>Lycæna helle</i>), griežlė (<i>Crex crex</i>), europinis žalvarnis (<i>Coracias garrulus</i>). Šių rūšių buveinės nyksta nutrūkus tradiciniam naudojimui, kai plotai apauga krūmais ir medžiais, sutankėja žolių ir samanų ardai, kaupiasi nesuriusų augalų liekanų sluoksnis, todėl augalams trūksta šviesos, sėklos nesudygsta, o paukščiai ir drugiai netenka mozaikinės buveinių struktūros. Priešingos krypties grėsmė yra per intensyvus naudojimas – ankstyvas šienavimas, mechanizuotas žolės vynoijimas į ritinius ir intensyvus ganymas. Smėlynų rūšims kenkia kopų ir žemyninių smėlynų stabilizavimasis bei užaugimas, dalyje buveinių rūšis stelbia svetimžemiai invaziniai augalai, o pajūryje kenkia intensyvi rekreacija. Iki 2030 m. patikslinamos augavietės ir radavietės, o tvarkymo sąlygos derinamos su žemės valdytojais. Iki 2050 m. plečiamas priemonių taikymo plotas ir taikomos tikslinės atkūrimo priemonės vadovaujantis teritorijų planavimo dokumentais. Tvarkomų plotų tinklas plečiamas taip, kad būtų pasiektas pakankamas rūšių buveinių junglumas. Veiksmingumas vertinamas stebint populiacijas, buveinių struktūrą, o apimtys koreguojamos atnaujinant planą 2032 ir 2042 m. Ekologinė nauda: išlaikomos atviros ir šviesios pievos, viržynai ir smėlynai su mozaikine struktūra, gerėja sąlygos apdulkintojams ir kitiems bestuburiams.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.4. Buveinių ploto įkūrimas iš naujo 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drugių indeksas“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą 10.1. Apdulkintųjų įvairovės ir gausos gerinimas			Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.

Vandens telkinių rūšių ir jų buveinių atkūrimas taikant tikslines priemonės	LT_GAR_4_067	2050	Priemonė siekiama užtikrinti ežerų, upių ir seklių vandens telkinių prioritетinių rūšių buveinių atkūrimą ir ilgalaikį palaikymą, kol bus pasiektas pakankamas jų kokybės ir kiekybės lygis. Visos šios priemonės rūšys yra prioritетinės: pagal 2019–2024 m. ataskaitą Europos Komisijai apie Buvėinių direktyvos (92/43/EEB) įgyvendinimą ir 2019–2024 m. ataskaitą Europos Komisijai apie Paukščių direktyvos (2009/147/EB) įgyvendinimą jų apsaugos būklę įvertinta kaip bloga arba populiacijų tendencija yra mažėjanti, ir vertinama, kad rūšių būklei atkurti reikalingos papildomos priemonės. Priemonė papildo bendrąsias Europos Bendrijos svarbos buveinių atkūrimo priemones ir jų nedubliuoja. Priemonė taikoma šioms rūšims: piskioji aldinė (<i>Aldrovanda vesiculosa</i>), širdišalė piskioji (<i>Callitriche palustris</i>), tankstulsi plukienis (<i>Najas flexilis</i>), plečiažnyplis vėžys (<i>Astacus astacus</i>), balinis vėžys (<i>Emys orbicularis</i>), ežerinė rainė (<i>Rhyacophrys percnurus</i>), juodakakis naras (<i>Gavia arctica</i>), pilkasis garlys (<i>Ardea cinerea</i>), rudagalvė antis (<i>Aythya ferina</i>), rudė (<i>Aythya nyroca</i>), vidutinis dančiasnapis (<i>Mergus serrator</i>), nendrinė vištelė (<i>Gallinula chloropus</i>), avocetė (<i>Recurvirostra avosetta</i>), krantinis tilvikas (<i>Actitis hypoleucos</i>), nudagalvis kiras (<i>Larus ridibundus</i>), upinė žuvedra (<i>Sterna hirundo</i>), lakštingala (<i>Luscinia luscinia</i>), juodkrūtis bėgikas (<i>Calidris alpina schinzii</i>), dryžgalvė kryklė (<i>Spatula querquedula</i>), mažasis kiras (<i>Hydrocoleus minutus</i>). Pagrindinė grėsmė šių rūšių buveinėms – vandens tarša ir eutrofikacija, dėl kurių telkiniai užauga ir prarandamos atviros veisimosi, maitinimosi ir augimo vietos, pakrantės užauga krūmais ir medžiais. Buvėines pažeidžia melioracija, telkinių gilinimas, valymas, užpylimas ir nusausinimas, taip pat uždubmblejusių ežerų valymas, reikšmingą žiaų daro invazinės rūšys. Iki 2030 m. patikslinama žinomų radaviečių būklė ir ieškoma naujų, parenkami telkiniai, tinkami populiacijoms atkurti. Iki 2050 m. plečiamas priemonių taikymo plotas ir taikomos tikslinės atkūrimo priemonės vadovaujantis teritorijų planavimo dokumentais. Tvarkomų plotų tinklas plečiamas taip, kad būtų pasiektas pakankamas rūšių buveinių junglumas. Veiksmingumas vertinamas stebint populiacijas, buveinių struktūrą, o apimtys koreguojamos atnaujinant planą 2032 ir 2042 m. Ekologinė nauda: gerėja ežerų ir upių būklė, atkuriamos atviros pakrantės, salos ir makrofitų bendrijos, naudingos ir kitoms vandens telkinių rūšims.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.1. Buvėinių būklės gerinimas 4.4. Buvėinių ploto jkūrimas iš naujo 4.10. Buvėinių tipų jungčių gerinimas 4.11–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui			Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Miškų rūšių ir jų buveinių atkūrimas taikant tikslines priemones	LT_GAR_4_068	2050	Priemonė siekiama užtikrinti miškų prioritетinių rūšių buveinių atkūrimą ir ilgalaikį palaikymą, kol bus pasiektas pakankamas jų kokybės ir kiekybės lygis. Visos šios priemonės rūšys yra prioritетinės: pagal 2019–2024 m. ataskaitą Europos Komisijai apie Buvėinių direktyvos (92/43/EEB) įgyvendinimą ir 2019–2024 m. ataskaitą Europos Komisijai apie Paukščių direktyvos (2009/147/EB) įgyvendinimą jų apsaugos būklę įvertinta kaip bloga arba populiacijų tendencija yra mažėjanti, ir vertinama, kad rūšių būklei atkurti reikalingos papildomos priemonės. Priemonė papildo bendrąsias Europos Bendrijos svarbos buveinių atkūrimo priemones ir jų nedubliuoja. Priemonė taikoma šioms rūšims: žaliasis sėmainis (<i>Buxbaumia viridis</i>), plačialapė klumpaitė (<i>Cypripedium calceolus</i>), niūraspalvis auksavabalys (<i>Osmoderma barnabita</i>), baltasis kiškis (<i>Lepus timidus</i>), juodasis gandraus (<i>Ciconia nigra</i>), juodasis pestys (<i>Milvus migrans</i>), startskalys (<i>Falco columbarius</i>), paprastasis purpelis (<i>Streptopelia turtur</i>), didysis apuokas (<i>Bubo bubo</i>), uralinė pelėda (<i>Strix uralensis</i>), lututė (<i>Aegolius funereus</i>), baltnugaris strazdas (<i>Turdus iliacus</i>), mažoji musiuokė (<i>Ficedula parva</i>), kurtinis (<i>Tetrao urogallus</i>), mažasis erelis rėksnys (<i>Clanga pomarina</i>), žaliolė meleta (<i>Picus viridis</i>), paprastoji jerubė (<i>Tetrastes bonasia</i>). Šių rūšių buveinės labiausiai veikia su miškininkyste susijusios praktikos – nuđiuvusių, mirštančių ir senų medžių nukirtimas, plyni kirtimai. Plynėjį kirtimai pakeičia mikroklimatą ne tik kirtimo vietoje, bet ir aplink jas, o dėl sanitarinių kirtimų pritrūksta trūnįjančios stambios medienos. Vienarūšių spygliuočių medynų formavimas ir tankus krūmų ardas blogina šviesamęšių rūšių sąlygas. Miškų sausinimas mažina pelkinių ir šlapių miško buveinių plotus. Līdzavietės veikia trikdymas veisimosi metu, o dalies rūšių buveinės – miško laukymės ir medžiais apaugusios ganyklos – nyksta dėl nebenaudojimo. Iki 2030 m. patikslinamos radavietės ir svarbiausios lizdavietės, nustatomi medynai, kuriuose būtina išsaugoti senus medžius ir negyvą medieną. Iki 2050 m. plečiamas priemonių taikymo plotas ir taikomos tikslinės atkūrimo priemonės vadovaujantis teritorijų planavimo dokumentais. Tvarkomų plotų tinklas plečiamas taip, kad būtų pasiektas pakankamas rūšių buveinių junglumas. Veiksmingumas vertinamas stebint populiacijas, buveinių struktūrą, o apimtys koreguojamos atnaujinant planą 2032 ir 2042 m. Ekologinė nauda: išsaugoma brandžių ir šlapių miškų struktūrinė įvairovė – seni medžiai, negyva mediena ir laukymės, nuo kurių priklauso ir kitos miško rūšys.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 12 straipsnis - Miškų ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkinųjų populiacijų atkūrimas	4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.1. Buvėinių būklės gerinimas 4.4. Buvėinių ploto jkūrimas iš naujo 4.10. Buvėinių tipų jungčių gerinimas 4.11–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 12.1. Biologinės įvairovės didinimas miškų ekosistemose 12.2. Įprastų miško paukščių populiacijų indekso didėjimas 12.3.a. Rodiklio „stovinti negyva mediena“ didėjimas 12.3.b. Rodiklio „gulinti negyva mediena“ didėjimas 12.3.c. Rodiklio „vairiaamžių miškų dalis“ didėjimas 12.3.f. Rodiklio „miškų, kuriuose dominuoja vietinės medžių rūšys, dalis“ didėjimas 12.3.g. Rodiklio „medžių rūšių įvairovė“ didėjimas			Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Agrarinio kraštovaizdžio ir gyvenviečių paukščių ir jų buveinių atkūrimas taikant tikslines priemones	LT_GAR_4_069	2050	Priemonė siekiama užtikrinti agrarinio kraštovaizdžio, atvirų smėlynų ir gyvenviečių prioritетinių paukščių rūšių buveinių atkūrimą ir ilgalaikį palaikymą, kol bus pasiektas pakankamas jų kokybės ir kiekybės lygis. Visos šios priemonės rūšys yra prioritетinės pagal 2019–2024 m. ataskaitą Europos Komisijai apie Paukščių direktyvos (2009/147/EB) įgyvendinimą jų populiacijų tendencija yra mažėjanti arba populiacijos mažos, ir vertinama, kad rūšių būklei atkurti reikalingos papildomos priemonės. Priemonė papildo bendrąsias Europos Bendrijos svarbos buveinių atkūrimo priemones ir jų nedubliuoja. Priemonė taikoma šioms rūšims: liepsnotoji pelėda (<i>Tyto alba</i>), juodasis čiurlys (<i>Apus apus</i>), šeimėninė kregždė (<i>Hirundo rustica</i>), dirvoninis kaviukas (<i>Anthus campestris</i>), sodinė starta (<i>Emberiza hortulana</i>), paprastoji kiauiliukė (<i>Saxicola rubetra</i>), pievinis kaviukas (<i>Anthus pratensis</i>), paprastoji medšarkė (<i>Lanius collurio</i>), paprastoji pėmpė (<i>Vannellus vanellus</i>), paprastasis vamėnas (<i>Sturnus vulgaris</i>), naminis žvirblis (<i>Passer domesticus</i>). Šių rūšių buveines veikia žemės ūkio intensyvėjimas ir kraštovaizdžio mozaikškumo praradimas, kuomet nyksta pievos, žolynų juostos, pavieniai medžiai, krūmai ir nedideli miškeliai, dėl kurių rūšys netenka maitinimosi ir veisimosi vietų. Pasuiav atvirų smėlynų rūšims kenkia jų užaugimas. Gyvenviečių rūšims didžiausią grėsmę kelia statybos ir rekonstrukcijos esamos gyvenvietės, dėl kurių prarandamos lizdavietės statiniuose. Dalis rūšių yra arealo pakraštyje, todėl jų populiacijos mažos ir jautrios. Iki 2030 m. nustatomos svarbiausios veisimosi vietos ir lizdavietės statiniuose, o sąlygos derinamos su žemės ir pastatų valdytojais. Iki 2050 m. plečiamas priemonių taikymo plotas ir taikomos tikslinės atkūrimo priemonės vadovaujantis teritorijų planavimo dokumentais. Tvarkomų plotų tinklas plečiamas taip, kad būtų pasiektas pakankamas rūšių buveinių junglumas. Veiksmingumas vertinamas stebint populiacijas, buveinių struktūrą, o apimtys koreguojamos atnaujinant planą 2032 ir 2042 m. Ekologinė nauda: atkuriamas mozaikiškas agrarinis kraštovaizdis ir išsaugomos gyvenviečių lizdavietės, naudingos ir kitoms rūšims.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkinųjų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.1. Buvėinių būklės gerinimas 4.4. Buvėinių ploto jkūrimas iš naujo 4.10. Buvėinių tipų jungčių gerinimas 4.11–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 11.1. Biologinės įvairovės didinimas žemės ūkio ekosistemose 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drugių indeksas“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą 10.1. Apdulkinųjų įvairovės ir gausos gerinimas			Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Upių jungčių gerinimas pertvarkant hidrotechninius statinius į palankius žuvų migracijas	LT_GAR_9_002	2050	Tais atvejais kai pilnas hidrotechninio statinio (užtvankos) pašalinimas yra neįmanomas dėl socialinių priežasčių statinys bus pertvarkomas Siekiant pagerinti žuvų migracijos sąlygas hidrotechninis statinys dėl tam tikrų teisinių apribojimų pertvarkomas į žuvis įveikiamą hidrotechninį statinį, kuris sulauko tik nedidelę dalį sedimentų. Iki 2030 metų planuojama pertvarkyti 4 hidrotechninius statinius. Priemonės įgyvendinamos tiek tinkle „Natura 2000“, tiek už jo ribų. Priemonė įgyvendinama pagal Nacionalinio vandenų srities 2022–2027 metų plano įgyvendinimo veiksmų planą ir atitinka Prioritetinių veiksmų programos (PAF) 2021–2022 numatytas gėlių vandenų buveinių (upių ir ežerų) atkūrimo priemones. Iki 2040 m. ir 2050 m. bus pašalinami statiniai, kurie prisidės prie ES šalims keliamo tikslo atkurti 25 000 km laisvai tekančių upių. Upių fragmentacija hidrotechniniais statiniais yra viena pagrindinių priežasčių, dėl kurių pablogėjusi upių buveinių būklė, sutrikusi žuvų migracija ir gėlių vandenų rūšių populiacijų būklė. Dalinis statinių pertvarkymas iš dalies atkuria upių ekologinį junglumą, tipinių upių buveinių funkcijas. Ekologinė nauda: atkurtas upių vientisumas, pagerintos tipinės upių buveinės, sumažintas hidrotechninio statinio morfologinis poveikis daliai upės ruožo, pagerinta maisto medžiagų pernaša, pagerintos žuvų ir kitų vandens organizmų migracijos sąlygos.	9 straipsnis - Upių vientisumo atkūrimas 4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	9.1. Bent 25 000 km upių Sąjungoje atkūrimas (ne vėliau kaip 2030 m), kad jos taptų laisvai tekančiomis 9.2. Dirbtinių upių kilūčių šalinimas 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas emis 9.2. Dirbtinių upių kilūčių šalinimas 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 9.1. Bent 25 000 km upių Sąjungoje atkūrimas (ne vėliau kaip 2030 m), kad jos taptų laisvai tekančiomis upėmis 9.2. Dirbtinių upių kilūčių šalinimas 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas			Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Rūšių, kurių apsaugos būklė neįnoma, paplitimo ir būklės nustatymas	LT_GAR_4_070	2050	Priemonė siekiama nustatyti rūšių, kurių apsaugos būklė 2019–2024 m. ataskaitiniu laikotarpiu įvertinta kaip nežinoma, paplitimą, populiacijų dydį ir buveinių būklę, kad būtų galima nustatyti pakankamus kokybės ir kiekybės lygius ir parinkti atkūrimo priemones. Priemonė apima 17 prioritетinio sąrašo rūšių: moliuskus, kitus bestuburius, vabzdžius, varliagyvius, roplius, žuvis. Priemonė papildo bendrąsias stebėsenos priemones, nustatydama, kurioms konkrečioms rūšims duomenų trūksta. Visos šios priemonės rūšys yra prioritетinės pagal 2019–2024 m. ataskaitą Europos Komisijai apie Buvėinių direktyvos (92/43/EEB) įgyvendinimą jų apsaugos būklę įvertinta kaip nežinoma, nes trūksta duomenų, todėl pirmiausia reikia nustatyti jų paplitimą ir būklę. Priemonė taikoma šioms rūšims: medicininė dėlė (<i>Hirudo officinalis</i>), mažoji suktinė (<i>Vertigo angustior</i>), pūstoji suktinė (<i>Vertigo moutinsiana</i>), vikrusis driežas (<i>Lacerta agilis</i>), lygiabvynis žaltys (<i>Coronella austriaca</i>), getlonkojis laumžirgis (<i>Stylurus flavipes</i>), nakvėšinis sfinksas (<i>Proserpinus proserpina</i>), salpinis pelėdgalvis (<i>Xylomolva strix</i>), česnakė (<i>Pelobates fuscus</i>), nendrinė rupūžė (<i>Epitala calanitta</i>), ežerinė varlė (<i>Pelophylax ridibundus</i>), žaliąji rupūžė (<i>Bufores viridis</i>), paprastasis vėjuanas (<i>Misgurnus fossilis</i>), ukraininė nęgė (<i>Eudontomyzon mariae</i>), rytinis kūjagalvis (<i>Cottus koshewnikowi</i>), mažaburnis kūjagalvis (<i>Cottus microstomus</i>). Būklė nežinoma dėl skirtingų priežasčių. Varliagyvių ir roplių tyrimai vykdomi labai ribota apimtimi. Suktenės yra vos apie 2 mm ilgio ir patikimai nustatomos tik atliekant tikslingą paiešką, o jų buveinės labai specifinės. Medicininės dėlės gausumas ir paplitimas nepakankamai ištirti, turimi pavieniai duomenys. Žuvų stebėseną problemiška dėl sudėtingesnių metodų ir trūkstamų pajėgumų. Be šių duomenų neįmanoma nei nustatyti pakankamo lygio, nei pagrįsti atkūrimo priemonių apimčių. Iki 2032 m. nustatomos radavietės ir jų ribos, įvertinamas populiacijų dydis ir buveinių būklė, nustatomi rūšiai tinkami stebėsenos metodai ir periodiškumas, duomenys sukaupiami Saugomų rūšių informacinėje sistemoje. Varliagyviams ir ropliams papildomai nustatomos svarbiausios veisimosi vietos ir migracijų keliai, žuvis – radavietės ir migracijos klijūty. Rezultatai naudojami 2032 ir 2042 m. atnaujinant planą, vertinamas papildomų atkūrimo priemonių poreikis. Ekologinė nauda: pašalinamos žinių spragos, be kurių negalima nustatyti pakankamų lygių ir pagrįsti atkūrimo priemonių apimčių; sukuriamas pagrindas duomenimis grįstiems sprendimams.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.9. Žinių spragų šalinimas			Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Paukščių rūšių, kurių būklei įvertinti trūksta duomenų, gausos, perėjimo statuso ir sankaupų vietų nustatymas	LT_GAR_4_071	2050	Priemonė siekiama patikslinti paukščių rūšių, kurių būklei ar populiacijų tendencijai įvertinti trūksta duomenų, gausą, perėjimo statusą ir migracijos bei žiemojimo sankaupų vietas, kad būtų galima nustatyti pakankamus kokybės ir kiekybės lygius ir parinkti atkūrimo priemones. Priemonė apima perinėnas, migruojančias ir žiemojančias rūšis. Visos šios priemonės rūšys yra prioritетinės pagal 2019–2024 m. ataskaitą Europos Komisijai apie Paukščių direktyvos (2009/147/EB) įgyvendinimą jų būklei ar populiacijų tendencijai įvertinti trūksta duomenų, todėl pirmiausia reikia patikslinti jų paplitimą, gausą ir sankaupų vietas. Priemonė taikoma šioms rūšims: juodakakis naras (<i>Gavia arctica</i>), ausuotasis krakas (<i>Podiceps cristatus</i>), juodakakis krakas (<i>Podiceps nigricollis</i>), baltasis gandraus (<i>Ciconia ciconia</i>), gulbė nebylė (<i>Cygnus olor</i>), mažoji gulbė (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>), gulbės giesmininkė (<i>Cygnus cygnus</i>), baltaskuostė berniklė (<i>Branta leucopsis</i>), rudagalvė kryklė (<i>Anas crecca</i>), didžioji antis (<i>Anas platyrhynchos</i>), rudagalvė antis (<i>Aythya ferina</i>), žiloji antis (<i>Aythya marila</i>), kėkuokė (<i>Bucephala clangula</i>), didysis dančiasnapis (<i>Mergus merganser</i>), javinė lingė (<i>Circus cyaneus</i>), paprastasis suopis (<i>Buteo buteo</i>), žuvininkas (<i>Pandion haliaetus</i>), pupelė (<i>Coturnix coturnix</i>), jūrinė šarkė (<i>Haematopus ostralegus</i>), laplandinis gričiuakas (<i>Limosa lapponica</i>), apvaliasnapis plaukikas (<i>Phalaropus lobatus</i>), juodagalvis kiras (<i>Larus melanoccephalus</i>), didysis poliarinis kiras (<i>Larus hyperboreus</i>), upinė žuvedra (<i>Sterna hirundo</i>), pelėdikė (<i>Althene noctua</i>), mažasis apuokas (<i>Asio otus</i>), kultūpis (<i>Oenanthe oenanthe</i>), upinis žiogelis (<i>Lucustella fluviatilis</i>), baltakaklė musiuokė (<i>Ficedula albicollis</i>), išuotoji zylė (<i>Parusius biarmicus</i>), upinė žuvedra (<i>Sterna hirundo</i>), kovas (<i>Corvus frugilegus</i>), europinė kuoduotoji zylė (<i>Lophophanes cristatus</i>), kurapka (<i>Parusius perix</i>), šeimėninė žąsis (<i>Anser fabalis fabalis</i>), šeimėninė žąsis (<i>Anser fabalis rossicus</i>), mažasis dančiasnapis (<i>Mergellus albellus</i>), euražinė cypilė (<i>Mareca penelope</i>), mažasis kiras (<i>Hydrocoleus minutus</i>), vidutinis margasis genys (<i>Leopiepus medius</i>), pilkoji antis (<i>Mareca strepera</i>), plovinė vištelė (<i>Zapornia parva</i>). Daliai rūšių nėra įsteigtų paukščių apsaugai svarbių teritorijų arba šiuo metu tik atliekamas buveinių vertinimas ir modeliavimas. Migruojančioms ir žiemojančioms rūšims trūksta sankaupų vietų ir gausos duomenų, o jūroje stebėseną vykdoma pagal tarptautinius įsipareigojimus. Iki 2032 m. patikslinamas perinėių rūšių paplitimas, gausa ir perėjimo statusas, nustatomos svarbiausios migracijos ir žiemojimo sankaupų vietos ir jų gausa, įvertinama, kurioms rūšims reikalingos buveinių tvarkymo, o kurioms – tik trikdymo mažinimo priemonės. Rezultatai naudojami 2032 ir 2042 m. atnaujinant planą. Ekologinė nauda: pašalinamos žinių spragos apie paukščių rūšių gausą ir sankaupų vietas, sukuriamas pagrindas duomenimis grįstiems atkūrimo ir apsaugos sprendimams.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.9. Žinių spragų šalinimas			Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.

Valstybinės aplinkos monitoringo programos vykdymas	LT_GAR_4_072	2050	Priemonė skirta sistemingai Europos Bendrijos svarbos natūralių buveinių ir saugomų rūšių būklės stebėsenai visoje Lietuvos teritorijoje vykdyti. Ji įgyvendina Valstybinės aplinkos monitoringo programos tikslus ir užtikrina duomenų, reikalingų Buveinių ir Paukščių direktyvų įgyvendinimui bei ataskaitų rengimui, surinkimą. Valstybinė aplinkos monitoringo programa numato plėsti buveinių ir rūšių stebėsenos apimtis, didinti stebimų teritorijų skaičių ir gerinti duomenų kokybę, siekiant efektyviau vertinti biologinės įvairovės būklę nacionaliniu mastu. Pagrindinis priemonės tikslas yra įvertinti Europos Bendrijos svarbos buveinių ir rūšių būklę, nustatyti jos pokyčius lemiančius veiksnius, prognozuoti ilgalaikes tendencijas ir sudaryti pagrindą gamtos apsaugos bei atkūrimo sprendimams. Stebėseną apima įvairių tipų buveines, įskaitant miškus, pievas, pelkes, vandens telkinius ir pajūrio ekosistemas, taip pat saugomas augalų, bestuburių, žuvų, varliagyvių, roplių, paukščių ir žinduolių rūšis. Įgyvendinant priemonę vykdomi standartizuoti lauko tyrimai reprezentatyvios stebėsenos vietose visoje Lietuvoje. Buveinių monitoringo metu vertinamas jų plotas, struktūra, būdingų rūšių sudėtis, ekologinės funkcijos, hidrologinio režimo būklė, sėkmesijos procesai, invazinių rūšių paplitimas ir antropogeninio poveikio intensyvumas. Atliekamas buveinių kartografiavimas, naudojamos geografinės informacijos sistemos (GIS), nuotolinių tyrimų ir lauko inventorizacijos metodai. Rūšių monitoringo metu bus vertinamas rūšių paplitimas, populiacijų gausumas, reprodukcinė sėkmė, buveinių tinkamumas ir pagrindinės grėsmės. Priklausomai nuo rūšių ekologinių savybių, bus taikomos transektų, maršrutų, punktinių apskaitų, automatinių registravimo priemonių ir kitos mokslinškai pagrįstos metodikos. Surinkti duomenys bus sisteminiami, analizuojami ir naudojami nacionaliniams bei tarptautiniams biologinės įvairovės būklės vertinimams. Priemonės poreikį pagrindžia nuolatinis biologinės įvairovės nykimas, kurį lemia buveinių praradimas ir fragmentacija, hidrologinio režimo pokyčiai, intensyvus žemės naudojimas, invazinės rūšys ir klimato kaita. Patikimi ilgalaikiai stebėsenos duomenys yra būtini siekiant laiku nustatyti neigiamas tendencijas, įvertinti apsaugos priemonių veiksmingumą ir planuoti tikslesnę gamtos atkūrimo priemones. Numatoma ekologinė nauda apima ankstyvą nykstančių rūšių ir buveinių būklės blogėjimo nustatymą, efektyvesnį Natura 2000 teritorijų valdymą, geresnį saugomų vertybių apsaugos planavimą ir mokslinškai pagrįstą gamtos atkūrimo priemonių taikymą. Surinkta informacija prisidės prie biologinės įvairovės išsaugojimo, ekosistemų atsparumo didinimo ir Lietuvos bei Europos Sąjungos gamtos apsaugos tikslų įgyvendinimo.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.9. Žinių spragų šalinimas			Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
ES Gamtos atkūrimo reglamento I priedo buveinių būklės nustatymo už Natura 2000 tinklo ribų programos parengimas ir įgyvendinimas	LT_GAR_4_073	2029	Šios priemonės tikslas yra parengti mokslinškai pagrįstą ir praktiškai įgyvendinamą programą, skirtą dalies Europos Sąjungos Gamtos atkūrimo reglamento I priedo buveinių paplitimui ir jų būklei nustatyti teritorijose, nepatenkančiose į Natura 2000 tinklą. Priemonė orientuota į naujausių tyrimų duomenų analizės algoritmų parengimą ir metodinių sprendimų sukurimą, siekiant patikimai įvertinti buveinių būklę nacionaliniu mastu, užtikrinant Lietuvos įsipareigojimų pagal GAR vykdymą bei sukuriant pagrindą veiksmingam ekosistemų atkūrimo planavimui. Priemonės apimtis apima įvairių buveinių grupių, įskaitant šlapynes, pievas, vandens telkinių, aliuvines, miškų ir kopų buveines, paplitimo bei būklės vertinimo metodikos parengimą už Natura 2000 teritorijų ribų. Bus analizuojami ir integruojami 2010-2014 m. buveinių inventorizavimo, buveinių monitoringo, Natura 2000 apsaugos tikslų, Nacionalinės ir Valstybinės miškų inventorizacijos „Copernicus“ žemės stebėsenos, žemės naudojimo bei kiti erdviniai duomenys. Įgyvendinant priemonę bus atliekama esamų duomenų šaltinių analizė, vertinamas jų tinkamumas atskirų buveinių tipų identifikavimui, rengiami teritorijų atrankos algoritmai ir metodiniai sprendimai. Buveinių atrankai bus taikomas nuotolinių tyrimų, geografinių informacinių sistemų (GIS), palydovinių duomenų analizės ir, kur būtina, lauko tyrimų derinys. Taip pat bus vertinamos dirbtinio intelekto technologijų panaudojimo galimybės automatizuotam buveinių atpažinimui bei jų būklės rodiklių nustatymui. Atskirai bus parengta buveinių būklės vertinimo metodika, apimanti būklės kriterijų analizę, jų tobulinimo siūlymus bei esamos monitoringo sistemos pritaikymo galimybes. Galutinis pirmojo etapo priemonės darbo rezultatas bus išsamus buveinių teritorijų atrankos ir būklės vertinimo darbų planas, leidžiantis efektyviai organizuoti nacionalinio masto būklės nustatymo procesą. Galutinis antrojo etapo priemonės darbo rezultatas bus išaiškinta nežinoma buveinių būklė. Priemonės poreikis grindžiamas tuo, kad reikšminga dalis GAR I priedo buveinių yra paplitusios už Natura 2000 tinklo ribų, tačiau duomenys apie jų būklę yra fragmentiški arba nepakankami. Vadovaujantis GAR 4 str. 9 daimi, būtina užtikrinti, kad ne vėliau kaip 2030 m. būtų žinoma tam tikrų tipų buveinių, esančių bent 90 % ploto, kuriuo dalijasi visos I priede išvardytų tipų buveinės, būklė. Be patikimo šių buveinių įvertinimo neįmanoma tiksliai nustatyti atkūrimo poreikį, planuoti iššų bei vertinti pažangos siekiant reglamente numatytų tikslų. Numatoma ekologinė nauda apima tikslesnį natūralių buveinių apsaugos ir atkūrimo prioritetų nustatymą, efektyvesnį biologinės įvairovės išsaugojimą, geresnį ekosistemų būklės stebėjimą ir ilgalaikį duomenimis grįstą gamtovarkos sprendimų priėmimą visoje Lietuvos teritorijoje.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.9. Žinių spragų šalinimas	1721,6	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Nacionalinės biologinės įvairovės monitoringo sistemos peržiūra, atnaujinimas ir diegimas	LT_GAR_4_009	2036	Priemonė siekiama sukurti modernią, vientisą ir teisės aktų reikalavimus atitinkančią nacionalinę biologinės įvairovės monitoringo sistemą, gebančią teikti patikimus, patyginamus ir laiku gaunamus duomenis, būtinus Reglamento rodikliams stebėti ir Nacionalinio gamtos atkūrimo plano įgyvendinimo pažangai vertinti. Priemonė įgyvendinama per planuojamą LIFE programos projektą „LIFE LIt4Nature“ (Nr. LIFE-2025-STRAT-NAT-SN4P). Esama sistema yra fragmentuota, nepakankamai koordinuojama, dalis metodų pasenę, o nauji Reglamento rodikliai (prastų miško paukščių indeksas, Apdulkintojų indeksas ir kt.) jį struktūriškai neturintai. Pirmiausia atliekamas išsamus esamos monitoringo sistemos vertinimas — komponentų aktualumo, surinktų duomenų kokybės ir reprezentatyvumo, saugojimo ir tvarkymo praktikos, teisinio reguliavimo, institucinės atsakomybės, personalo ir etatų poreikio bei sąnaudų analizė. Lygiagrečiai įvertinami dabartiniai ir būsimi duomenų bei analizės poreikiai, išanalizuojant tarptautinius ir nacionalinius teisės aktus, nustatant monitoringo spragas, perteklinius elementus bei galimybes integruoti kitų institucijų ir piliečių mokslo duomenis. Remiantis šio vertinimo rezultatais, peržiūrimi, atnaujinami ir kuriami nauji buveinių ir rūšių monitoringo metodai bei programos, sukuriami skaitmeninė duomenų rinkimo ir mainų infrastruktūra, atliekamas atnaujintos sistemos pilotinis testavimas bent 50 reprezentatyvių atvejų. Taip pat kuriami ir integruojami inovatyvūs metodai — bioakustiniai protokolai įprastų miško paukščių rūšims ir aplinkos DNR (eDNR) metodai senųjų dirvožemio grybų bendrijoms bei Buveinių direktyvos vandens varliagyviams ir žinduoliams. Galiausiai monitoringo duomenys integruojami į sprendimų priėmimą, sukuriant standartizuotas analizės metodikas bei skaitmeninį analizės įrankį, o nauji metodai ir programos įtvirtinami atnaujintuose nacionaliniuose teisės aktuose. Patikimi, standartizuoti ir reprezentatyvūs monitoringo duomenys yra būtina sąlyga objektyviai vertinti buveinių ir rūšių apsaugos būklę, planuoti atkūrimo priemones ir teikti Reglamento bei direktyvų ataskaitas. Dabartinės sistemos fragmentacija ir metodų trūkumai mažina biologinės įvairovės vertinimų patikimumą, todėl sistemos peržiūra ir atnaujinimas yra esminė prielaida veiksmingam atkūrimo tikslų įgyvendinimui. Ekologinė nauda: sukurta koordinuota, efektyvi ir teisės aktus atitinkanti monitoringo sistema užtikrina kokybiškus duomenis, leidžia laiku nustatyti buveinių ir rūšių būklės pokyčius, pagrindžia atkūrimo priemonių planavimą ir prisideda prie viso Nacionalinio gamtos atkūrimo plano įgyvendinimo bei adaptatyvaus valdymo.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 12 straipsnis - Miškų ekosistemų atkūrimas	4.9. Žinių spragų šalinimas 10.1. Apdulkintojų įvairovės ir gausos gerinimas 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drugių indeksas“ 12.2. Įprastų miško paukščių populiacijų indeksas didėjimas			Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), LIFE projektai ir kt.
Atkūrimo priemonėmis tvarkomų buveinių ir rūšių buveinių plotų būklės ir tendencijų stebėseną bei atkūrimo priemonių veiksmingumo vertinimas	LT_GAR_4_074	2050	Priemonė užtikrinama plotų, kuriuose taikomos atkūrimo priemonės pagal Gamtos atkūrimo reglamento (ES) 2024/1991 4 ir 5 straipsnius, buveinių būklės ir tendencijų bei rūšių buveinių kokybės ir tendencijų stebėseną, kartojama ne rečiau kaip kas šešerius metus. Stebėseną reikalinga, kad būtų galima įvertinti, ar atkuriamose plotuose būklė nuolat gerėja iki gerosios būklės, o pasiekus gerą būklę reikšmingai nepablogėja ir peržiūrint planą pakoreguoti taikomas priemones. Šiuo metu tokia stebėseną vykdoma tik saugomose teritorijose, todėl ji plečiama į visus atkūrimo plotus, įskaitant esančius už saugomų teritorijų ribų, ir į visus ekosistemų tipus, kuriuose taikomos 4 ir 5 straipsnių priemonės. Priemonė įgyvendinama etapais, iki 2028 m. parengiama stebėsenos duomenų rinkimo, analizės ir vertinimo schema. Periodiškai, rengiant Nacionalinio gamtos atkūrimo plano ataskaitas, renkami duomenys, atliekama analizė ir duomenų vertinimas. Prioritetas teikiamas plotams, kuriuose atkuriamos blogos būklės buveinės, ir rūšių buveinėms, kurių kokybė gerinama. Rezultatai – atkūrimo plotų žemėlapiai, būklės pokyčių duomenys ir veiksmingumo vertinimai – naudojami Reglamento (ES) 2024/1991 numatytiems ataskaitoms bei plano peržiūroms. Jūrų buveinių atkūrimo plotų stebėseną derinama su jūrų ekosistemų priemonėmis.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 5 straipsnis - Jūros ekosistemų atkūrimas	4.9. Žinių spragų šalinimas 5.7. (Jūros) Žinių spragų šalinimas			Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Aukštojo mokslo studijų programų, orientuotų į gamtos atkūrimo ekologiją, plėtros skatinimas	LT_GAR_4_075	2050	Priemonė siekiama spręsti vieną pagrindinių gamtos atkūrimo įgyvendinimo kliūčių — specialistų, gebančių planuoti ir vykdyti ekosistemų atkūrimo darbus, trūkumą, skatinant magistro ir doktorantūros studijų programų, orientuotų į gamtos atkūrimo ekologiją, biologinės įvairovės atkūrimą, valdymą ir palaikymą, plėtrą aukštosiose mokyklose. Šiuo metu Lietuvoje trūksta aukštojo mokslo programų, kurios rengtų specialistus, gebančius dirbti su konkrečių ekosistemų atkūrimu — pelikių ir šlapynių, pievų, miškų, gėliųjų vandenų ir jūrų buveinių atkūrimo srityse. Esamos aplinkosaugos ir ekologijos studijos daugiausia orientuotos į bendrą biologinės įvairovės apsaugą ar stebėseną, tačiau nepakankamai glūnasi į praktinį atkūrimo darbų planavimą, projektavimą, įgyvendinimą ir vertinimą, įskaitant hidrologinio režimo atkūrimą, invazinių rūšių valdymą, buveinių struktūros formavimą ir atkūrimo projektų vertinimą. Priemonė siekiama skatinti aukštąsias mokyklas kurti ar plėsti magistrantūros ir doktorantūros studijų programas ar specializiacijas, apimančias konkrečių ekosistemų atkūrimo ekologiją, taip pat stiprinti bendradarbiavimą tarp aukštųjų mokyklų, mokslo institucijų ir gamtos atkūrimo darbus vykdančių institucijų, kad studijų turinys atitiktų praktinius atkūrimo darbų poreikius. Gamtos atkūrimo reglamento (ES) 2024/1991 tikslams pasiekti reikalingas atkūrimo veiklų mastas gerokai viršija dabartinį įgyvendinimo pajėgumą, o vienas iš pagrindinių šio pajėgumo ribotumo veiksnių — kvalifikuotų specialistų, gebančių planuoti ir vykdyti sudėtingus, ekosistemoms specifinius atkūrimo darbus, trūkumas. Ekologinė nauda: parengti specializuoti specialistai, gebantys planuoti ir įgyvendinti ekosistemoms specifines atkūrimo priemones.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.9. Žinių spragų šalinimas			Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Stebėjimo rodiklių pakankamų lygių nustatymas Nacionalinio gamtos atkūrimo plano įgyvendinimui	LT_GAR_4_010	2036	Priemonė siekiama nustatyti nacionalinis Reglamente numatytų biologinės įvairovės, miškų rodiklių pakankamus lygius, reikalingus Nacionalinio gamtos atkūrimo plano įgyvendinimui ir pažangai vertinti. Tikslas — sukurti mokslinškai pagrįstą sistemą, leidžiančią matuoti pažangą siekiant atkūrimo tikslų. Pakankami lygiai nustatomi šiems rodikliams: apdulkintojai, žemės ūkio pievų drugių indeksas, stovinti negyva mediena, gulinti negyva mediena, įvairiaamžių miškų dalis, miškų jungtys (junglumas), organinės anglies sankaupos, miškų, kuriuose dominuoja vietinės medžių rūšys, dalis ir medžių rūšių įvairovė. Priemonė įgyvendinama etapais. Pirmajame etape (2027–2030) ekspertinės institucijos surenka nacionalinius duomenis apie šiuos rodiklius, įvertina atitinkamas ES gaires ir parengia pakankamų lygių nustatymo metodikas. Tolesniuose etapuose atliekamas periodinis vertinimas, metodikų atnaujinimas ir ilgalaikė stebėseną, užtikrinant atitiktį Reglamentui ir suderinamumą su teigiamomis biologinės įvairovės tendencijomis. Ekologinė nauda: nustatyti mokslinškai pagrįsti rodiklių pakankami lygiai sukuria pagrindą matuoti atkūrimo pažangą, stiprina Nacionalinio gamtos atkūrimo plano įgyvendinimo nuoseklumą ir atsakingumą bei prisideda prie ilgalaikio atkūrimo tikslų pasiekimo.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintojų populiacijų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas 12 straipsnis - Miškų ekosistemų atkūrimas	4.9. Žinių spragų šalinimas 10.1. Apdulkintojų įvairovės ir gausos gerinimas 11.2.a. Pastangos didinti rodiklį „pievų drugių indeksas“ 11.2.b. Pastangos didinti rodiklį „organinės anglies sankaupos pasėlių mineraliniuose dirvožemiuose“ 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą 12.2. Įprastų miško paukščių populiacijų indekso didėjimas 12.3.a. Rodiklio „stovinti negyva mediena“ didėjimas 12.3.b. Rodiklio „gulinti negyva mediena“ didėjimas 12.3.c. Rodiklio „įvairiaamžių miškų dalis“ didėjimas 12.3.d. Rodiklio „miškų jungtys“ didėjimas 12.3.e. Rodiklio „organinės anglies sankaupos“ didėjimas 12.3.f. Rodiklio „miškų, kuriuose dominuoja vietinės medžių rūšys, dalis“ didėjimas 12.3.g. Rodiklio „medžių rūšių įvairovė“ didėjimas			Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP) ir kt.
Moksliniai tyrimai įvertinantys žuvinimo veiksmingumą	LT_GAR_4_024	2027	Priemonė atliekamas tyrimas, skirtas įvertinti žuvinimo (žuvaivaisos) priemonių veiksmingumą vandens telkiniuose. Tikslas — pašalinti žinių spragas apie tai, kokios žuvų rūšys ir kuriuose vandens telkiniuose turėtų būti įveisiamos, siekiant didžiausios naudos vandens ekosistemų būklei ir žuvų populiacijoms. Šiuo metu nėra tyrimų žuvaivaisos veiksmingumui įvertinti. Žemės ūkio ministerijos užsąkaujau jau atliekamas darbas, kuriame pagrindžiama, kokias žuvis reikėtų įveisti ir kuriose vietose. Tyrimo pagrindu rengiamas valstybinis žuvų įveisimo planas. Priemonė šie tyrimai plėtojami toliau, sukuriant pagrindą duomenimis grįstiems žuvinimo sprendimams. Žuvinimo veiksmingumo vertinimas yra būtina sąlyga tinkamai planuoti žuvinisąjį taip, kad jį prisidėtų prie vandens ekosistemų būklės gerinimo, nekeltų rizikos natūralioms bendrijoms. Ekologinė nauda: pašalintos žinių spragos apie žuvinimo priemonių veiksmingumą, sukurtas pagrindas duomenimis grįstiems žuvaivaisos sprendimams, sudarytos sąlygos tikslingam ir vandens ekosistemų būklei palankiam žuvinimo planavimui.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.9. Žinių spragų šalinimas			Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Žuvų rūšių populiacijų ir buveinių moksliniai tyrimai, žuvų ir vėžiagyvių populiacijų atkūrimo priemonės	LT_GAR_4_026	2050	Priemonė skirta užpildyti žinių spragas dėl žuvų rūšių populiacijų būklės ir buveinių. Žemės ūkio ministerija nuo 2021 m. renka duomenis apie perpeles, planuojama rinkti duomenis ir apie kitas rūšis ir jų buveines siekiant parengti išteklį atkūrimo planus. Priemonės taip pat apims žuvų rūšių populiacijų ir buveinių atkūrimą, planuojama, riboti verslinę žvejybą Ežios sekumoje Kuršių mariose siekiant apsaugoti perpelės populiaciją, diegti priemones plačiažnyplių vėžių populiacijai atkurti ir invazinių vėžių populiacijai valdyti, apsaugoti ir pritaikyti ežerinės rainės radavietes nuo hidrologinių pakitimų.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.9. Žinių spragų šalinimas 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas			Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Žinių spragų šalinimas nustatant taršos šaltinius ir poveikį vandens telkiniams	LT_GAR_4_032	2033	Ne visi taršos šaltiniai yra žinomi arba galimi įrodyti. Priemonė skirta monitoringo vietoms atrinkti, kuriuose renkami duomenys apie vandens telkinių kokybės parametrus, hidrologiją. Monitoringo duomenų rinkimu, pagrindiniu ežerų įtekėjimo ir ištekėjimo taškų monitoringui. Renkami hidrologiniai duomenys, kurie stebės hidroelektrinių poveikį. Dovinės baseine rengiama GIS analizė skirta žuvininkystės ūkio poveikiui Simno ežerui mažinti. Bus ieškomi nelegalios taršos šaltiniai su povandeniniais dromais, rangiama šaltinių nustatymo metodika skirta taikyti praktikoje ir tobulinti taršos kontrolę. Ekologinė nauda - išaiškinti iki šiol nežinomi taršos šaltiniai, mažinama vandens telkinių tarša, stiprinama kontrolė, gerinama vandens telkinių būklė.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.9. Žinių spragų šalinimas			Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.

Sengirių (senujų miškų) inventORIZacija ir ilgalaikės apsaugos užtikrinimas	LT_GAR_4_011	2050	Priemone siekiama įgyvendinti nacionalinę sengirių (senujų miškų) inventORIZaciją ir užtikrinti ilgalaikę šiuo metu neapsaugotų sengirių apsaugą. Didžioji dalis Lietuvos sengirių jau yra inventORIZuota vykstant kertinių miškų buveinių projektus ir parenkant teritorijas Natura 2000 ekologiniam tinklui. 2026 m. Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba ir saugomų teritorijų direkcijos atlieka plataus masto 9010, 9020 ir 91E0 buveinių plotų paiešką, kurios metu aptinkamos, įvertinama ir apsaugai parengiama dauguma šalies sengirių. Įgyvendinant planuojamą LIFE programos projektą „LIFE Lit4Nature“ (Nr. LIFE-2025-STRAT-MAT-SNaP) bus parengti griežtai saugomų teritorijų ir sengirių kriterijai, atliktas nacionalinis sengirių kartografovimas bei identifiukuots didžiausią potencialą turinčios griežtai saugomos sengirių teritorijos, vertinanti jų ribas ir apsaugos poreikius. Remiantis gautais rezultatais, siekiama užtikrinti ilgalaikę šiuo metu neapsaugotų sengirių apsaugą, pasitelkiant teises ir savanoriškas apsaugos priemones, ir padidinti apsaugotų sengirių dalį nuo 30 % iki 70 %. Sengirės yra didžiausios biologinės įvairovės ir struktūrinio brandumo miško ekosistemos, kaupiančios gausius negyvos medienos kiekius ir teikiančios gyvenamąją aplinką saugomoms bei specializuotoms rūšims. Jų inventORIZavimas ir teisinė apsauga yra būtini siekiant Reglamento ir ES biologinės įvairovės strategijos griežtos apsaugos tikslų bei užkertant kelią vertingiausių miško ekosistemų nykimui. Remiantis LIFE Lit4Nature projekto rezultatais, lygiagrečiai bus pradėta likusių teritorijų lauko inventORIZacija ir užtikrinta pilna jų apsauga iki 2040 m (pasiekta maždaug 300 km2). Ekologinė nauda: užbaigta nacionalinė sengirių inventORIZacija, padidinta apsaugotų sengirių dalis nuo 30 proc. iki 70 proc. (nuo 90 km2 iki 210 km2), išsaugotos vertingiausios ir struktūriškai brandžios miško ekosistemos, palaikoma su jomis susijusių rūšių populiacijų būklė, parengtas daugiametis buveinių ir rūšių apsaugos veiksmų planas bei strateginės sprendimų priėmimo priemonės, sudarancios prielaidas nuosekliam biologinės įvairovės apsaugos planavimui.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 12 straipsnis - Miškų ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas	4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.4. Buveinių ploto jūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.9. Žinių spragų šalinimas 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 12.1. Biologinės įvairovės didinimas miškų ekosistemose 12.2. Įprastų miško paukščių populiacijų indekso didėjimas 12.3.a. Rodiklio „stovinti negyva mediena“ didėjimas 12.3.b. Rodiklio „gulinti negyva mediena“ didėjimas 12.3.c. Rodiklio „įvairiaamžių miškų dalis“ didėjimas 12.3.d. Rodiklio „miškų jungtys“ didėjimas 12.3.e. Rodiklio „organinės anglies sandaupos“ didėjimas 12.3.f. Rodiklio „miškų, kuriuose dominuoja vietinės medžių rūšys, dalis“ didėjimas 12.3.g. Rodiklio „medžių rūšių įvairovė“ didėjimas	300	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE projektai ir kt.
Miškų ūkinės veiklos apribojimai NATURA2000 teritorijose, siekiant išsaugoti ir atkurti EB svarbos natūralias miškų buveines ir su miškai susijusias rūšis	LT_GAR_4_013	2030	Europos Bendrijos svarbos natūralių miškų buveinių ir su miškai susijusių rūšių apsaugai bei atkūrimui Natura 2000 tinklo teritorijose taikomi miško ūkinės veiklos apribojimai. Apribojimai nustatomi teisės aktais, planavimo dokumentais, ribojant miško kirtimus ir kitą veiklą, galinčią pabloginti Europos Bendrijos svarbos buveinių ir rūšių būklę. Miško kirtimų ir ūkinės veiklos apribojimai padeda išlaikyti natūralių miškų buveinių struktūrą, brandžių medynų ir negyvos medienos kiekį bei su jais susijusių rūšių buveines. Tai pasyvaus pobūdžio apsaugos priemonė, užkertanti kelią reikšmingam buveinių būklės blogėjimui ir sudaranti sąlygas natūraliems atsikūrimo procesams vykti. Nuo 2004 m. apribojimai taikomi teisės aktų pagrindu; nuo 2024 m. miško naudojimo apribojimai papildomai nustatomi miško savininko ir Valstybinės saugomų teritorijų direkcijos pasirašomose apsaugos sutartyse. Miško savininkams už taikomus papildomus apribojimus numatyta kompensacijos pagal Saugomų teritorijų įstatymo 34 straipsnį. Ekologinė nauda: išsaugota ir palaikoma palanki EB svarbos natūralių miškų buveinių apsaugos būklė, užkertamas kelias reikšmingam buveinių ir rūšių būklės blogėjimui, sudarytos sąlygos natūraliam miško ekosistemų atsikūrimui.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 12 straipsnis - Miškų ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas	4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.4. Buveinių ploto jūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 12.1. Biologinės įvairovės didinimas miškų ekosistemose	196	km²	Valstybės biudžetas, ES struktūriniai fondai ir kt.
Miškų įstatymo ir poįstatyminių teisės aktų pakeitimai, stiprinantys miškų ekosistemų atkūrimą ir biologinę įvairovę	LT_GAR_12_013	2030	Lietuvos Respublikos miškų įstatymo Nr. I-671 pakeitimu įtvirtinamos teisinės nuostatos, prisidedančios prie miškų ekosistemų rodiklių pasiekimo ir miškų ekosistemų biologinės įvairovės didinimo. Įstatymo tikslas — užtikrinti, kad visų nuosavybės formų miškai būtų tvarkomi derinant ekologines, ekonomines ir socialines reikmes, sudarant sąlygas formuoti tvarius, klimato pokyčiams atsparesnius miškus. Įstatymo projektu įtvirtinamos naujos sąvokos (gamtinės buveinės miškuose, miško ekosistema, pirmąkštis miškas, sengirė, gamtiškoji miškininkystė) ir gamtiškosios miškininkystės principai — natūralių miško ekosistemų vystymosi procesais grįstas tvarkymas, medynų struktūrinės įvairovės palaikymas, mažo neigiamo poveikio medienos ruošą, gamtinių buveinių, dirvožemio ir mikroklimato išsaugojimas. Persvarstomas miškų grupių paskirstymas, sudarant galimybę vertingiausias miško ekosistemas priskirti griežtesnio apsaugos režimo grupėms (I ir IIA), kuriose sudaromos sąlygos formuoti įvairiaamžiams medynams ir sengirėms. Įstatymo projektas tiesiogiai ar iš dalies prisideda prie visų Reglamento 12 straipsnio miškų ekosistemų tikslų, taip pat 4 straipsnio tikslų. Ekologinė nauda: sustiprinta miškų ekosistemų biologinė įvairovė ir atsparumas klimato kaitai, pagerintos sąlygos pasiekti Reglamento 12 straipsnio miškų rodiklius, išsaugotos ir atkurtos vertingiausios miško ekosistemos, EB svarbos natūralios buveinės ir saugomų rūšių buveinės.	12 straipsnis - Miškų ekosistemų atkūrimas 4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas	12.1. Biologinės įvairovės didinimas miškų ekosistemose 12.1. Biologinės įvairovės didinimas miškų ekosistemose 12.2. Įprastų miško paukščių populiacijų indekso didėjimas 12.3.a. Rodiklio „stovinti negyva mediena“ didėjimas 12.3.b. Rodiklio „gulinti negyva mediena“ didėjimas 12.3.c. Rodiklio „įvairiaamžių miškų dalis“ didėjimas 12.3.d. Rodiklio „miškų jungtys“ didėjimas 12.3.e. Rodiklio „organinės anglies sandaupos“ didėjimas 12.3.f. Rodiklio „miškų, kuriuose dominuoja vietinės medžių rūšys, dalis“ didėjimas 12.3.g. Rodiklio „medžių rūšių įvairovė“ didėjimas 4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.4. Buveinių ploto jūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui			Valstybės biudžetas ir kt.
Žemės valdytojų skatinimas įsitraukti į saugomų teritorijų gamtotvarkos veiklą	LT_GAR_4_014	2050	Priemone siekiama skatinti žemės savininkus ir valdytojus aktyviai įsitraukti į saugomų teritorijų gamtotvarkos ir atkūrimo veiklą, taip užtikrinant saugomų rūšių ir buveinių apsaugos bei atkūrimo tikslų įgyvendinimą įvairiose ekosistemose — pievų, šlapynių, miškų, upių, ežerų ir kitose. Saugomose teritorijose rengiami gamtotvarkos planai, kuriuose nustatomi saugomų rūšių ir buveinių apsaugos bei atkūrimo tikslai, konkrečios priemonės ir jų taikymo vietos. Dalis gamtotvarkos priemonių įgyvendinama privačioje ar valdytojų naudojamoje žemėje, priemonės sėkmė priklauso nuo žemės savininkų ir valdytojų įsitraukimo. Priemone sukuriamas ir taikomas skatinimo mechanizmas žemės savininkams ir valdytojams, įgyvendinantiems gamtotvarkos planuose numatytas priemones. Priemonė taikoma tęstinai, palaipsniui didinant savanorišką į gamtotvarkos veiklą įsitraukiančių žemės valdytojų skaičių. Aiškūs ir patrauklus skatinimo mechanizmas mažina žemės valdytojų nenorą taikyti gamtotvarkos priemones ir užtikrina ilgalaikį jų įsipareigojimą. Ekologinė nauda: padidėjęs žemės savininkų ir valdytojų įsitraukimas į gamtotvarkos veiklą sudaro sąlygas plačiau ir nuosekliau įgyvendinti saugomų rūšių ir buveinių apsaugos bei atkūrimo priemones įvairiose ekosistemose, pagerinti buveinių būklę ir užtikrinti ilgalaikį atkūrimo rezultatus tvaramą.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas	4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui	100-500	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), LIFE projektai, Anglies kreditai, Gamtos kreditai ir kt.
Privatomųjų atskaitymų mechanizmo pertvarka, mažinanti plynyų kirtimų apimtis	LT_GAR_12_014	2030	Šiuo metu valstybinių ir privačių miškų valdytojams taikoma 5 procentų privatomųjų atskaitymų nuo pajamų už parduotą žaliavinę medieną dalis keičiama į diversifikuotą atskaitymų mechanizmą, susietą su plynyų kirtimų mastu. Diferencijuojant atskaitymus siekiama skatinti miškų savininkus ir valdytojus mažinti plynyų kirtimų apimtis. Valstybinių miškų valdytojams diferencijavimas būtų taikomas tik 5 procentų atskaitymų daliai iš galiojančių 15 procentų, o likusi 10 procentinių punktų dalis išliktų nepakitusi. Privacų miškų valdytojams diferencijavimas būtų taikomas visai galiojančiai 5 procentų atskaitymų daliai. Šio pakeitimo tikslas yra ekonominiėmis paskatomis mažinti plynyų kirtimų apimtį ir skatinti nuolatinę miško dangą išlaikančius miškininkystės metodus, taip prisidedant prie miško ekosistemų struktūros, biologinės įvairovės ir jungtumo išsaugojimo. Iš atskaitymų suniktos lėšos ir toliau būtų skiriamos bendrosioms miškų reikmėms. Ekologinė nauda: sumažintos plynyų kirtimų apimtys, ištaikoma miško struktūra ir dangos vientisumas, sustiprinta miško ekosistemų biologinė įvairovė ir jungtumas, sukurtas tvarus gamtos atkūrimo priemonių finansavimo šaltinis.	12 straipsnis - Miškų ekosistemų atkūrimas 4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	12.1. Biologinės įvairovės didinimas miškų ekosistemose 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui			Valstybės biudžetas ir kt.
Žvejybos ir žuvų įveisimo reguliavimas ir tyrimai vandens telkiniuose	LT_GAR_4_025	2050	Priemonė apima teisės aktų pakeitimus: Mėgėjų žvejybos vidaus vandenyse taisyklėse taikomi laikini apribojimai gaudyti plėšriąsias žuvis tam tikruose ežeruose, pakoreguoti taisyklių 7 priedą leidžiant gaudyti karpinės žuvis be limito, koreguoti žuvų ir vėžių įveisimo į valstybinius vandens telkinius 2024–2028 metų planą ir Valstybinio žuvų ir vėžių gaudymo žuvisai 2024–2028 metų planą numatant žuvų įveisimą, suplanuoti teisės aktų pakeitimą palaipsniui uždraudžiantį įžuvinti ežerus svetimų kraštų žuvinis. Tikslas — atsižvelgiant į konsultacijas ir mokslinius tyrimus, vertinant individualių ežerų populiacijų būklę nustatyti pakeitimus, kurie stabilizuotų ichtiofaunos sudėtį ir populiacijas.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas	31	km²	Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Teisinio reguliavimo peržiūra ir keitimas siekiant paviršinių vandens telkinių apsaugos	LT_GAR_4_033	2030	Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas reglamentuoja vandens telkinių apsaugą, leidžiamą ir draudžiamą veiklą vandens telkinių apsaugos juostose ir zonos bei potvynių grėsmės teritorijose. Tinkami pakeitimai padėtų labiau apsaugoti gėlavandenes ekosistemas nuo įvairių taršos šaltinių, šalpas nuo sunaikinimo, upių morfologiją nuo pakeitimų. Planuojama peržiūrėti ir atitinkamai keisti nuostatas didinant apsaugą.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 4.1. Buveinių būklės gerinimas			Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Ilgalaikės EB svarbos buveinių apsaugos užtikrinimas įsigyjant žemės sklypus	LT_GAR_4_012	2029	Priemonė skirta užtikrinti ilgalaikę Europos Bendrijos svarbos buveinių apsaugą, išsaugojimą ir palankios apsaugos būklės palaikymą, sudarant sąlygas efektyviam teritorijų valdymui, tvarkymui bei buveinių apsaugai svarbių teritorijų steigimui. Priemonės tikslas – valstybės nuosavybės įsigyti žemės sklypus, kuriuose nustatytos Europos Bendrijos svarbos miškų, pievų ir pelkių buveinės arba kurių išsaugojimas yra svarbus „Natura 2000“ tinklo vientisumui ir ekologiniam funkcionavimui. Žemės sklypų išpirkimas yra viena veiksmingiausių priemonių teritorijose, kuriose saugomų gamtinių vertybių apsauga priklauso nuo ilgalaikio valdymo sprendimų, nuoseklaus apsaugos reikalavimų laikymosi ir gamtotvarkos priemonių taikymo. Sklypų atranka grindžiama juose esančių buveinių ekologine verte, reprezentatyvumu, būkle, išsaugojimo svarba bei teritorijų reikšme ekologiniam tinklui ir ilgalaikiai apsaugai. Valstybei įsigijus sklypus, sudaromos sąlygos užtikrinti vieningą teritorijų valdymą ir apsaugos režimą, išvengti veiklų, galinčių neigiamai paveikti buveinių struktūrą, rūšinę sudėtį ar ekologines funkcijas, taip pat prireikus įgyvendinti buveinių priežiūros, atkūrimo ir kitas gamtotvarkos priemones. Tai ypač svarbu buveinėms, kurios yra jautrios žemės naudojimo intensyviniui, sausiniui, natūralių procesų trikdymui, buveinių fragmentacijai ar kitiems antropogeniniams poveikiams. Priemonės poreikis grindžiamas tuo, kad privačios nuosavybės sąlygomis ne visada įmanoma užtikrinti ilgalaikį apsaugos režimą ir tvarkymo priemonių tęstinumą, reikalingą saugomų buveinių būklei palaikyti ar gerinti. Valstybei perėmus tokių teritorijų valdymą, sumažinama buveinių nykimo, degradacijos ir fragmentacijos rizika, sudaromos geresnės galimybės išsaugoti ar atkurti joms būdingą rūšinę sudėtį, struktūrą ir ekologines funkcijas. Numatoma ekologinė nauda apima ilgalaikį saugomų buveinių išsaugojimą, jų būklės stabilizavimą ar gerinimą, ekologinio tinklo vientisumo stiprinimą, palankesnių sąlygų saugomoms rūšims palaikymą bei efektyvesnį „Natura 2000“ teritorijų apsaugos tikslų įgyvendinimą. Ilgalaikėje perspektyvoje priemonė prisideda prie vertingų gamtinių teritorijų ekologinio stabilumo išsaugojimo ir biologinės įvairovės apsaugos.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas 12 straipsnis - Miškų ekosistemų atkūrimas	4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.4. Buveinių ploto jūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.9. Žinių spragų šalinimas 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 11.4.d. Pastangos atkurti organinių dirvožemių, kurie yra nusaustuose durpynuose, kurių žemės naudojimo paskirtis yra kita nei žemės ūkis ir durpių gavybos vietos, drėgnumą 12.1. Biologinės įvairovės didinimas miškų ekosistemose 12.2. Įprastų miško paukščių populiacijų indekso didėjimas 12.3.a. Rodiklio „stovinti negyva mediena“ didėjimas 12.3.b. Rodiklio „gulinti negyva mediena“ didėjimas 12.3.c. Rodiklio „įvairiaamžių miškų dalis“ didėjimas 12.3.d. Rodiklio „miškų jungtys“ didėjimas 12.3.e. Rodiklio „organinės anglies sandaupos“ didėjimas 12.3.f. Rodiklio „miškų, kuriuose dominuoja vietinės medžių rūšys, dalis“ didėjimas 12.3.g. Rodiklio „medžių rūšių įvairovė“ didėjimas	10,7	km²	Valstybės biudžetas, RRF lėšos, Europos regioninės plėtros fondas (ERPF), Sanglaudos fondas ir kt.

Poveikio aplinkai vertinimo (PAV) ir strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (SPAV) atlikimas	LT_GAR_4_076	2050	Priemonė skirta užtikrinti, kad planuojamos ūkinės veiklos, planai ir programos būtų rengiami bei įgyvendinami atsižvelgiant į aplinkos apsaugos, biologinės įvairovės išsaugojimo, darniojo vystymosi ir klimato kaitos valdymo principus. Priemonės tikslas yra ankstyvoje planavimo ir projektų rengimo stadijoje nustatyti galimą reikšmingą poveikį aplinkai, įvertinti alternatyvas, numatyti neigiamo poveikio prevencijos, mažinimo ar kompensavimo priemones bei užtikrinti, kad priimami sprendimai būtų pagrįsti aplinkosauginiais duomenimis ir gerąja praktika. Įgyvendinant priemonę bus atliekamos PAV ir SPAV procedūros pagal nacionalinių teisės aktų ir Europos Sąjungos teisės reikalavimus. SPAV metu bus vertinamos planų, programų ir strateginių dokumentų galimos pasekmės aplinkai, analizuojama esama aplinkos būklė, nustatomi jautrūs gamtiniai komponentai, nagrinėjamos alternatyvos ir jų galimos pasekmės biologinei įvairovei, ekosistemos, kraštovaizdžiui, vandens telkiniams, dirvožemiui, kultūros paveldui ir visuomenės veiklai. Vertinimo metu rengiamos SPAV ataskaitos, organizuojamos konsultacijos su atsakingomis institucijomis ir visuomene, o vertinimo išvados integruojamos į planavimo dokumentus. PAV metu bus vertinamas konkrečių projektų ir veiklų galimas poveikis aplinkai. Bus atliekami būtini tyrimai ir analizės, renkama informacija apie aplinkos komponentų būklę, identifikuojami galimi tiesioginiai, netiesioginiai, kaupiamieji, trumpalaikiai ir ilgalaikiai poveikiai konkrečiose vietose. Taip pat bus rengiamos poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos, organizuojamas visuomenės informavimas ir dalyvavimas, nustatomos poveikio mažinimo bei kompensavimo priemonės. Priemonė grindžiama mokslinių tyrimų rezultatais, aplinkos monitoringo duomenimis ir ilgamete PAV bei SPAV taikymo praktika, rodančia, kad ankstyvas aplinkosauginių aspektų integravimas į planavimo ir projektų rengimo procesą leidžia išvengti arba reikšmingai sumažinti neigiamą poveikį aplinkai, užkirsti kelią buveinių nykimui ir fragmentacijai, sumažinti konfliktų tarp aplinkosaugos ir ūkinės veiklos riziką bei užtikrinti tvaresnį gamtos išteklių naudojimą. Numatoma ekologinė nauda apima geresnę biologinės įvairovės ir saugomų teritorijų apsaugą, efektyvesnę buveinių ir rūšių išsaugojimą, mažesnę neigiamo poveikio ekosistemos riziką, geresnę vandens, dirvožemio ir kraštovaizdžio būklę bei didesnę planuojamų sprendinių suderinamumą su nacionaliniais ir Europos Sąjungos aplinkos apsaugos bei klimato kaitos mažinimo tikslais. Priemonė taip pat prisidės prie ilgalaikio ekosistemų atsparumo stiprinimo ir darnaus teritorijų vystymo principų įgyvendinimo.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 5 straipsnis - Jūrų ekosistemos	4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 5.9.–5.10. (Jūros) Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui				Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų taikymas	LT_GAR_4_018	2050	2020 m. įsigaliojusiu Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu nustatytos nuostatos skirtos apsaugoti pelkių, šlapynių, šaltinių, šaltinių vietų, pievų ir ganyklų buveines nuo jų ekologinę būklę bloginančios veiklos. Šiomis nuostatomis ribojamas teritorijų sausinimas, suarimas, būdingos augalijos ir rūšių sudėties keitimas, užpylimas gruntu, užstatymas, pavertimas žemės ūkio naudenomomis ar vandens telkiniais, taip pat užsodinimas želdiniais ar mišku. Kartu išlieka galimybė taikyti gamtotvarkos priemones ir vykdyti ekstensyvų teritorijų naudojimą, sudarant sąlygas išsaugoti natūralias buveinių savybes ir dirvožemio anglies sankaupas. Priemonė prisideda prie Europos Bendrijos svarbos buveinių ir su jomis susijusių rūšių populiacijų geros apsaugos būklės palaikymo, mažina buveinių degradacijos ir sunaikinimo riziką, stiprina ekosistemų atsparumą neigiamiems aplinkos pokyčiams bei padeda išsaugoti jų ekologines funkcijas ilgąju laikotarpiu. Tačiau šios apsaugos priemonės savaime neužtikrina buveinims išsaugoti būtinų tradicinių ūkininkavimo praktikų tęstinumo, todėl kai kurių pievų ir ganyklų buveinių būklei palaikyti gali būti reikalingos papildomos aktyvios tvarkymo priemonės.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 11 straipsnis - Žemės ūkio ekosistemų atkūrimas	4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui 11.3. Pastangos didinti įprastų agrarinio kraštovaizdžio paukščių populiacijų indeksą 11.4.a. Pastangos atkurti žemės ūkui naudojamą organinį dirvožemį, kuris yra nusausintuose durpynuose 11.4.b. Pastangos atkurti žemės ūkui naudojamo organinio dirvožemio, kuris yra nusausintuose durpynuose, drėgnumą 11.4.c. Pastangos atkurti drėgnumą durpių gavybos vietų plotuose 11.4.d. Pastangos atkurti organinių dirvožemių, kurie yra nusausintuose durpynuose, kurių žemės naudojimo paskirtis yra kita nei žemės ūkis ir durpių gavybos vietos, drėgnumą	1852,2	km ²		Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Aplinkosauginės kontrolės stiprinimas	LT_GAR_4_077	2050	Siekiant užtikrinti veiksmingą biologinės įvairovės apsaugą ir Gamtos atkūrimo reglamento (ES) 2024/1991 tikslų įgyvendinimą, būtina sustiprinti valstybinę aplinkosauginę kontrolę, didinant galiojančių teisės aktų įgyvendinimo efektyvumą ir užtikrinant jų nuoseklų taikymą. Priemonė turi būti orientuota ne tik į pažeidimų nustatymą, bet į veiklų, darančių neigiamą poveikį saugomoms rūšims, buveinėms ir ekosistemos, prevenciją bei operatyvų jų užkardymą. Tam būtina stiprinti kontrolės institucijų pajėgumus, didinti patikrinimų efektyvumą, plačiau taikyti riziką grįstą kontrolę ir šiuolaikines stebėsenos priemones. Svarbi priemonės dalis – užtikrinti, kad už aplinkosaugos pažeidimus neišliktų sąlygos nebaudžiamumui. Tam būtina nuosekliai taikyti teisės aktuose numatytą atsakomybę, užtikrinti neišvengiamą reagavimą į nustatytus pažeidimus, efektyvų padarytos žalos aplinkai įvertinimą ir jos atlyginimą, taip pat šalinti sisteminės priežastis, leidžiančias kartotis neteisėtai veiklai. Efektyvi kontrolė neatsiejama nuo glaudaus atsakingų institucijų bendradarbiavimo. Todėl būtina stiprinti informacijos mainus, bendrus patikrinimus ir koordinuotus veiksmus tarp aplinkos apsaugos, saugomų teritorijų, miškų, muitinės, pasienio, savivaldybių, teisėsaugos bei kitų kompetentingų institucijų. Toks bendradarbiavimas sudarytų sąlygas greičiau nustatyti pažeidimus, efektyviau valdyti rizikas ir užtikrinti nuoseklų teisės aktų įgyvendinimą. Didelis dėmesys turi būti skiriamas invazinių rūšių plitimo prevencijai ir kontrolei. Reikalinga stiprinti invazinių rūšių žvejimo, laikymo, veisimo, prekybos, transportavimo ir išleidimo į gamtą kontrolę, operatyviai nustatyti naujus židinius, koordinuoti jų naikinimo priemones bei užtikrinti institucijų ir visuomenės įsitraukimą į ankstyvojo aptikimo ir reagavimo sistemą. Kompleksiškai įgyvendinama kontrolė prisidėtų prie biologinės įvairovės nykimo stabdymo, sumažintų neteisėtos veiklos mastą ir sudarytų prielaidas sėkmingam Lietuvos gamtos atkūrimo tikslų įgyvendinimui.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui				Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Saugomų teritorijų ir Natura 2000 tinklo planavimas, steigimas, gamtotvarkos dokumentų rengimas ir apsaugos priemonių įgyvendinimas	LT_GAR_4_078	2050	Saugomų teritorijų ribų ir tvarkymo planai rengiami steigiant naujas teritorijas ar keičiant jų ribas ir yra pagrindinis dokumentas, kuriuo numatomos ir įgyvendinamos vertybių apsaugos bei tvarkymo priemonės. Numatoma parengti 13 teritorijų planavimo dokumentų 12-kai teritorijų bei informuoti žemės savininkus apie numatomas naujas veiklos apribojimus. Numatoma išplėsti Panemunių ir Gražutės RP ribas į Natura 2000 teritorijas ir užtikrinti šių teritorijų apsaugą: Panemunių RP apie 583 ha, Gražutės RP apie 140 ha. Pavilnių ir Biržų RP numatoma atnaujinti reikalingų apsaugos priemonių nustatymą. Siekiant užtikrinti BAST „Stračiūnų apylinkės“ vertybių apsaugą, bus plečiamas Stračiūnų herpetologinis draustinis (naujai užtikrinta apie 40 ha Natura 2000 teritorijų apsauga), BAST „Nevežio žemupyje“ ir PAST „Nevežio upės stėnis“ pagrindu bus plečiamas Nevežio valstybinis kraštovaizdžio draustinis (naujai užtikrinama apie 350 ha Natura 2000 teritorijų apsauga). Siekiant sudaryti sąlygas kurtinių apsaugai ir prisidėti prie Europos Sąjungos teisės pažeidimo procedūros Nr. INFR (2020)2371 oficialiame pranešime apie 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos Direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos neįgyvendinimą, nurodytų trūkumų šalinimo, bus plečiamas Pertako miško biosferos poligonas (naujai užtikrinama apie 190 ha Natura 2000 teritorijų apsauga) ir Žaliosios girios biosferos poligonas (naujai užtikrinama apie 10 000 ha Natura 2000 teritorijų apsauga). BAST „Tytkio ežeras ir Tyklės miškas“ pagrindu numatyta steigti Tyklės valstybinį botaninį-zoologinį draustinį pelkinių buveinių, augalų ir gyvūnų rūšių apsaugai (užtikrinama apie 50 ha Natura 2000 teritorijų apsauga), BAST „Večių miškas“ pagrindu numatyta steigti Večių miško valstybinį botaninį draustinį aliuvinių miškų apsaugai (užtikrinama apie 8 ha Natura 2000 teritorijų apsauga), BAST „Radyščiaus kaimo apylinkės“ pagrindu numatyta steigti Radyščiaus herpetologinį draustinį balnių vežių ir raudonplvės kūmėtės apsaugai (užtikrinama apie 6 ha Natura 2000 teritorijų apsauga), BAST „Rietavo miškai“ pagrindu numatyta steigti Rietavo miškų biosferos poligoną vakarų įvairiarūšių miškų, aukštapelkių, didžiojo auginsuko, kraujalakiio melsvio, lūšių, ovaliosios geldutės, pleištinės skėtės apsaugai (užtikrinama apie 12 000 ha Natura 2000 teritorijų apsauga). Po projekto įgyvendinimo bus parengti ribų planai ir sudarytos sąlygos šių trijų teritorijų steigimui. Bendras naujai saugomas plotas – apie 24 000 ha Natura 2000 teritorijose. Iki 2030 m. planuojama įsteigti Germanto regioninį parką ir Cimakavo ornitologinį draustinį. 2025 m. rugsėjo 9 d. įsteigti Gervėlės valstybinis telmologinis, Gratiškių valstybinis telmologinis, Vilūniškių valstybinis telmologinis, Avižienių valstybinis herpetologinis, Beistraigškių valstybinis herpetologinis, Šilo valstybinis botaninis, Norkiškės valstybinis botaninis ir Ažukriaunio valstybinis botaninis-zoologinis draustiniai. 2026 m. birželio 10 d. įsteigtas Strėvininkų valstybinis botaninis-zoologinis draustinis. Nuo 2024 m. liepos 1 d. Saugomų teritorijų įstatymas numato galimybę su žemės savininku pasirašoma apsaugos sutartimi, kurioje įvardijamos saugomos vertybės ir jų apsaugos, naudojimo ar tvarkymo priemonės, ne trumpesniai kaip 30 metų laikotarpiui nustatyti privačią saugomą vietovę, kurioje siekiama išsaugoti ar atkurti Europos Bendrijos svarbos buveines ir rūšis, saugomas rūšis ir jų buveines, biologinę įvairovę, kraštovaizdį, gamtos ir kultūros paveldo objektus, atkurti pažeistas ekosistemas ir išsaugoti vietas bendruomenėms svarbias vietoves. Konkrečios gamtotvarkos priemonės (ar kryptys), jų įgyvendinimo terminalai, lėšų poreikis ir atsakingos institucijos nustatomos gamtotvarkos planuose, tikslinėse programose, veiksmų planuose, saugomų teritorijų specialiojo planavimo dokumentuose bei saugomų ir invazinių rūšių veiksmų planuose, kuriuos tvirtina Vyriausybė, aplinkos ministras, Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos direktorius ar Valstybinė miškų tarnyba, o miško žemėje – tiek valstybinėje, tiek privačioje – jos perkeliamos į vidinės miškotvarkos projektus. Konkrečių gamtotvarkos priemonių, skirtų uždaviniams, tikslams įgyvendinti nustatymas ir parengimas sudaro sąlygas saugomų vertybių apsaugai ir būklės gerinimui. Nuo GAR patvirtinimo 2024 m. rugpjūčio 18 d. buvo patvirtinta ne mažiau kaip 30 (skaičius) gamtotvarkos planų, veiksmų planų (tvarkymo programų) 4 rūšių apsaugos planai ir ne mažiau kaip 4 rūšių apsaugos veiksmų planai. Iki 2030 m. planuojama patvirtinti ne mažiau kaip 45 gamtotvarkinių dokumentų, o esant poreikiui jų bus parengta daugiau. Planuojama įgyvendinti apsaugos priemones ne mažiau kaip 30 proc. teritorijų, kuriose fiksuojama nepalanki rūšių apsaugos būklė. Bus rengiami ir atnaujinami rūšių apsaugos bei veiksmų planai, integruojant juos į vidinės miškotvarkos projektus. Numatomos veiklos apima buveinių tvarkymą ir kt. tikslines priemones pagal rūšių poreikius. Duomenys apie rūšių, kurių apsaugos būklė laikoma nepalankia, faktinį populiacijų dydį buvo nustatyti remiantis Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos parengta 2023 m. referencinių dydžių ataskaita, pateikta Europos Komisijai. Ataskaita yra susijusi su 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (Buveinių direktyva) įgyvendinimu 2019–2024 m. laikotarpiu Lietuvos Respublikos teritorijoje.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.4. Buveinių ploto įkūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui	240	km ²		Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Apsaugos tikslų nustatymas ir tikslinimas Natura 2000 teritorijoms	LT_GAR_4_079	2027	Priemonė skirta nustatyti, patikslinti ir įdiegti konkrečius, išmatuojamus ir mokslo duomenimis pagrįstus Europos Bendrijos svarbos buveinių ir rūšių apsaugos tikslus Natura 2000 teritorijose. Priemonės tikslas – sudaryti sąlygas efektyviam saugomų gamtos vertybių valdymui, užtikrinant, kad apsaugos ir tvarkymo sprendimai būtų orientuoti į aiškiai apibrėžtus ekologinius rezultatus ir palankios apsaugos būklės pasiekimą arba išlaikymą. Įgyvendinant priemonę vykdomas esamos informacijos apie teritorijose saugomas buveines ir rūšis rinkimas, analizė ir vertinimas, naudojant monitoringo duomenis, inventorizacijos rezultatus, mokslinių tyrimų informaciją bei kitus aktualius duomenų šaltinius. Atliekamas teritorijų gamtinių vertybių būklės įvertinimas, nustatomi pagrindiniai jų apsaugą ribojantys veiksniai ir identifikuojami palankios apsaugos būklės rodikliai. Remiantis surinktais duomenimis rengiami arba tikslinami apsaugos tikslai nacionaliniu ir teritorijų lygmeniu. Apsaugos tikslai formuluojami numatant konkrečius siektinus rodiklius, tokius kaip buveinių plotas, struktūra ir funkcijos, rūšių populiacijų dydis, paplitimas, buveinių kokybės parametrai ar kiti ekologinę būklę apibūdinantys kriterijai. Priemonės įgyvendinimo metu taip pat bus organizuojamos konsultacijos su atsakingomis institucijomis, mokslininkais, žemės savininkais ir kitomis suinteresuotomis šalimis, siekiant užtikrinti apsaugos tikslų pagrįstumą, suderinamumą ir praktinį pritaikomumą. Priemonė grindžiama Europos Sąjungos Buveinių ir Paukščių direktyvų reikalavimais bei gerąja Natura 2000 teritorijų valdymo praktika, pagal kurią veiksminga apsauga galima tik esant aiškiai apibrėžtiems ir išmatuojamiems apsaugos tikslams. Apsaugos tikslų nustatymas sudaro pagrindą gamtotvarkos planavimui, apsaugos priemonių prioritetizavimui, poveikio vertinimui ir investicijų efektyvumui vertinti. Numatoma ekologinė nauda apima tikslingesnę buveinių ir rūšių apsaugos priemonių planavimą, efektyvesnę finansinių ir administracinių išteklių naudojimą, geresnį skirtingų sektorių veiklų suderinamumą su biologinės įvairovės apsaugos poreikiais bei didesnę galimybę pasiekti ar išlaikyti palankią saugomų buveinių ir rūšių apsaugos būklę. Priemonė taip pat prisidės prie Natura 2000 tinklo vientisumo stiprinimo ir nacionalinių bei Europos Sąjungos biologinės įvairovės tikslų įgyvendinimo. Ši priemonė taikoma įgyvendinant LIFE integruotąjį projektą „Natura 2000 tinklo valdymo optimizavimas Lietuvoje“ (NATURALITY).	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.9. Žinių spragų šalinimas 4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.4. Buveinių ploto įkūrimas iš naujo 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.10. Buveinių tipų jungčių gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui				Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Gamtos kreditų sistemos vystymas gamtinių buveinių atkūrimui skatinti	LT_GAR_4_080	2050	Priemonės tikslas – įvertinti biologinės įvairovės kreditų (gamtos kreditų) schemų potencialą ir atlikti šio finansinio instrumento pilotinį pritaikymą nykstančių gamtinių buveinių atkūrimui Baltijos šalyse visose pagrindinėse buveinių grupėse. Projekto metu bus atkuriamas apie 500 ha gamtinių buveinių plotas Lietuvoje pievų, miškų, šlapynių ir gėlių vandenų ekosistemoje, pasitelkiamas gamtos kreditų finansavimo modelis.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas	4.9. Žinių spragų šalinimas 4.1. Buveinių būklės gerinimas 4.7. Rūšių buveinių kokybės, kiekybės ir jungčių tarp jų gerinimas 4.11.–4.12. Pastangos užkirsti kelią reikšmingam būklės blogėjimui	5	km ²		Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.
Pilietinės visuomenės įsitraukimo į gamtos atkūrimą stiprinimas	LT_GAR_4_081	2050	Priemonė skirta stiprinti pilietinės visuomenės organizacijų įsitraukimą į gamtos atkūrimą. Didelė dalis aplinkosauginių iniciatyvų, monitoringo veiklų, analitinių darbų ir kt. yra atliekama pilietinės visuomenės organizacijų, pasitelkiant viešąjį, projektinį finansavimą ir privatų kapitalą. Siekiami skatinti pilietines organizacijas įkurti naujas organizacijas, labiau įsitraukti į prioritetinių gamtos atkūrimo sričių įgyvendinimą ir prisidėjimą prie nacionalinių tikslų. Aplinkosaugos organizacijų kryptis. Bus įvertinta, kas šiandien trukdo organizacijoms, ypač naujai Priemonė siekiama, kad šalyje būtų daugiau gamtos atkūrimą gebančių ir norinčių atlikti žmonių bei organizacijų, daugiau savanoriškai saugomų privačių teritorijų ir didesnis visuomenės pasitikėjimas gamtos atkūrimu.	4 straipsnis - Sausumos ekosistemų atkūrimas 10 straipsnis - Apdulkintųjų populiacijų atkūrimas	4.9. Žinių spragų šalinimas				Valstybės biudžetas, Nacionalinis ir regioninis partnerystės planas (NRPP), ES struktūriniai fondai, LIFE, Interreg projektai, anglies kreditai, gamtos kreditai ir kt.